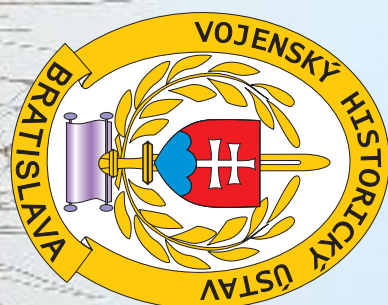

MESAČNÍK MINISTERS

SKEJ REPUBLIKY

ČÍSLO 7 / JÚL 2010

**Zrekonštruované
letisko** str. 6 - 8

**Liptovská
akadémia** str. 10 - 11

Liečba a relax pod Gerlachom

KONTAKT

Vysokošpecializovaný ústav
pre pľúcne choroby Nová Polianka

059 83 Nová Polianka – Vysoké Tatry
telefón: 052/7841 111, fax 052/7841 666
e-mail: polianka@vzz.sk

/ text a foto Michaela FARKAŠOVÁ

Nová Polianka je jednou z najmladších tatranských osád mesta Vysoké Tatry. Jej vznik súvisí s výstavbou Vojenského ústavu pre choroby pľúcne v roku 1956. Leží v klimaticky výhodnom prostredí pod najvyšším končiarom Vysokých Tatier - Gerlachom (2655 m) v nadmorskej výške 1040 m, na trase medzi atraktívnymi turistickými centrami Starým Smokovcom a Štrbským plesom.

VÚPCH je vysokošpecializovaný odborný ústav na diagnostiku a liečbu akútnych i chronických pľúcnych chorôb, ktorý má viac ako 50 - ročnú tradíciu. Klimatické podmienky sú nielen vhodné na liečbu respiračných ochorení, ale aj na celkovú regeneráciu fyzických a psychických síl.

Ústav patrí svojim vybavením a komplexnými službami medzi najmodernejšie odborné ústavy na Slovensku. Kvalita poskytovaných služieb je garantovaná aj medzinárodným certifikátom ISO 9001:2000. Ústav poskytuje

špecializovanú liečebno - preventívnu a diagnostickú starostlivosť občanom Slovenskej republiky na základe zdravotného poistenia, ale aj pre cudzincov a iných záujemcov za úhradu. Kapacita ústavu je 172 lôžok. Súčasťou ústavu je ambulancia praktického lekára a pľúcna ambulancia a pracoviská spoločných liečebných a vyšetrovacích zložiek (SVALZ).

Pre potreby OS SR v ústave vykonávajú aj posudkovú službu pre vojakov a brancov s pľúcnyimi ochoreniami a bývalých vojakov, zabezpečujú vyšetrenie zdravotného stavu príslušníkov zahraničných vojenských misií, poskytujú konziliárnu službu pre všetky odborné zdravotnícke pracoviská OS SR.

VÚPCH poskytuje aj lekárenskú činnosť, podieľa sa na armádnych i štátnych vedecko-výskumných úlohách, úzko spolupracuje s tuzemskými i zahraničnými špecializovanými pracoviskami a organizuje predatestačné stáže a postgraduálne vzdelávanie klinických imunológov v laboratórnej imunológii.

Pavol Vitko
šéfredaktor

Slávnostný nástup Čestnej stráže ozbrojených síl s plnými poctami na nádvorí ministerstva obrany, kinosála ministerského klubu zaplnená vojakmi a dôstojníkmi, príhovory bývalého ministra obrany Jaroslava Bašku a nastupujúceho ministra obrany Ľubomíra Galka – a, samozrejme, aj predsedníčky vlády Slovenskej republiky Ivetky Radičovej. Hodnotenia, vízie, očakávania – a vo výrazoch aj štipka emócií. A napokon úprimný potlesk. Áno, tie minúty inaugurácie nového ministra boli nielen o profesionalite a korektnosti, ale aj o hlbokéj úcte k demokratickým pravidlám, zmysle pre kontinuitu a o záujmoch tak rezortu obrany, ako aj celého štátu. Hovoríme o nich s ministrom obrany Ľubomirom Galkom (strana 5).

Minulý mesiac boli vojaci nasadení nielen v operáciách medzinárodného vojenského manažmentu, ale aj chránili ľudí a ich majetok v regiónoch, ktoré boli postihnuté povodňami. Stovky vojakov v predĺžených zmenách opäť dokázali, že občania Slovenska sa na nich môžu spoľahnúť aj počas ohrozenia, ktoré sme si zvykli nazývať nevojeniské. K maximálnemu nasadeniu, profesionalite a ľudskému úsiliu vojakov pomôcť možno priradiť ešte jeden prívlastok. Je ním nezištnosť. Viem, v rámci profesionálnej služby vojakov sa s ňou ráta tak akosi samozrejme. No za všetkých predsa len jeden pekný príklad. Vojaci z Ožďan, ktorí pomáhali v povodí rozvodnenej rieky Blh, dostali za svoje úsilie nevelkú finančnú odmenu. Sami sa rozhodli, že ju venujú ľuďom postihnutých povodňami. Spomedzi seba vyzbierali 1 200 eur...

4. júla sa konala v anglickom Cholmondeley slávnosť, na ktorej si predstavitelia Českej republiky, Slovenska aj Veľkej Británie pripomenuli 70. výročie vzniku Čs. armády (viac na strane 16). Bohužiaľ, jeden z azda štyroch ešte žijúcich veteránov zo Slovenska, ktorí tu absolvovali vojenský výcvik, sa na slávnosti zúčastniť nemohol, aj keď veľmi chcel. Spomínal som na neho o to viac, že patrí medzi tzv. zabudnutých hrdinov. Volá sa Štefan Miklánek. Ako tankista bojoval v posledných mesiacoch vojny o severofrancúzske pevnosť Dunquerque. No a, pravdaže, po vojne bol perzekvovaný, z miesta leteckého dispečera ho preradili do manuálnej výroby vo Vagónke Poprad. Š. Miklánek získal o. i. francúzsky titul Rytier Radu Čestnej Légie, má aj francúzsky Rytiersky Rad za bojové zásluhy, zdobí ho aj Československá medaila za chrabrosť v boji. Len my sme na neho dajako pozabudli...

Na dôvažok ešte dve dobré správy. Podľa najnovšieho prieskumu agentúry ASA dôveruje ozbrojeným silám 78 % obyvateľov Slovenska (viac v budúcom čísle). No a Ústredná vojenská nemocnica SNP v Ružomberku sa v prieskume Všeobecnej zdravotnej poisťovne a poisťovne Dôvera umiestnila čo do kvality na absolútnej špičke v rámci celého Slovenska. Blahoželáme.

Pekné leto

Z obsahu

str. 4 - 5

Nový
minister
obransy

Zrekonštruované
letisko

str. 6 - 8

str. 10 - 11

Nové
horizonty
AOS

str. 4-5 Nový minister obrany
str. 6-8 Zrekonštruované letisko Sliač
str. 9 Fungujúca logistika je základ
str. 10-11 Akadémia aj s tretím stupňom vzdelávania
str. 12-13 Od vojaka po generála
str. 14-15 Šiesty diel KEMP-u
str. 16 Cholmondeley

str. 17 TECHNIKA – krátko
str. 18-19 Transportné lietadlo A400M
str. 20-21 Delostrelecké novinky z Izraela
str. 22-23 Taktický rušič RomSt 2
str. 24-25 Poster - L - 410 E20
str. 26 Plávajúci transportér PTS-10
str. 27 Kapitán in memoriam Štefan FAJNOR

str. 28-29 Nový elegant L-410 UVPE20
str. 30-31 Taktický mobilný prístavací systém
str. 32 TECHNIKA – krátko
str. 33 Summer Camp 2010
str. 34-35 Vojaci piatich armád v Levoči
str. 36-37 Krátko z rezortu

str. 38-39 Harmonizácia obranného plánovania NATO a EÚ
str. 40-41 Študenti o Štefánikovi
str. 42-43 Areál (ne)hodný olympijských víťazov
str. 44-46 servis • tipy • rady
str. 47 Nový LEOPARD 2 A7+

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XVIII. č. 7/2010
Redakčná uzávierka 14. júla 2010
Do výroby zadané 20. júla 2010

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Kommunikčný odbor

Šéfredaktor:
PhDr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktor:
Mgr. Michaela Farkašová
tel.: 0960 312 806, 0903 820 195
e-mail: michaela.farkasova@mod.gov.sk
Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe
tel.: 0960 338 352, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:
Ing. Eleonóra Bujáčková
tel.: 0960 313 054
e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk

Fotograf:
Peter DOVINA
tel.: 0903 820 698

Tajomníčka redakcie:
Bc. Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kapitán Ing. Oľtár Hrabák
Ivana Miškolciová
Lydia Sevcíková
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Kommunikčný odbor MO SR
Kutuzovova 8

832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mosr.sk/obrana

Rozširuje:
Podacie stanice MO SR

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Na titulnej strane:
Oštrolovec slobodník Martin Greš
na Levočskej púti
foto Jozef ŽIAK

Nevyžadovaný obrazový materiál
a rukopisy nevracame.
© Ministerstvo obrany SR
EC 41208, ISSN 1336-1910

editoriál

Novovymenovaný minister: náročné úlohy, tímová práca

/ dvojstranu pripravil Pavol VITKO

/ foto Peter DOVINA

Novovymenovaná predsedníčka vlády Slovenskej republiky Ivetta Radičová uviedla 9. júla v areáli ministerstva obrany do funkcie nového ministra obrany Ľubomíra Galka. Na slávnostnom akte za plných vojenských pôct na nádvorí ministerstva, ako aj na stretnutí so zamestnancami rezortu a príslušníkmi ozbrojených síl v Klube MO, sa zúčastnil aj bývalý minister obrany Jaroslav Baška, náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík a ďalší predstavitelia rezortu.

„Nesmierne si vážim profesionálnu činnosť vojakov ozbrojených síl a reprezentáciu našej krajiny v zahraničných vojenských operáciách, ako aj ich povinnosť odvedenú prácu pri pomoci slovenským obyvateľom počas rôznych krízových situácií,“ povedala predsedníčka vlády. Ivetta Radičová vyslovila poďakovanie Jaroslavovi Baškovi za činnosť vo funkcii ministra obrany. Novému ministrovi Ľubomírovi Galkovi zažela veľa úspechov pri plnení náročných úloh so slovami: „Verím, že nový minister bude dobrý minister obrany.“ Osobitne zdôraznila úlohy, ktoré Slovensku vyplývajú z jeho členstva v NATO, dúfajúc: „Že v našom regióne budeme prežívať len mierové dni“.

Minister obrany Ľubomír Galko, ktorého tesne predtým vymenoval v Prezidentskom paláci prezident a hlavný veliteľ Ozbrojených síl SR Ivan Gašparovič, vo svojom príhovore povedal, že svoju novú funkciu vníma ako prejav skutočnej dôvery a nesmiernu výzvu, ku ktorej pristupuje s veľkou vážnosťou. Avizoval, že bude pokračovať v kontinuite procesov, ktoré sa týkajú predovšetkým plnenia našich záväzkov voči NATO a EÚ. „Je nevyhnutné zefektívniť a sprehľadniť výberové konania a tendre a nakupovať len kvalitné výrobky, ktoré vojakom pomôžu čo najlepšie plniť ich úlohy.“ Spo-

menul aj skutočnosť, že v predvolebnom období odznelo viacero dezinformácií na niektoré súvislosti týkajúce sa ozbrojených síl. Preto jednoznačne potvrdil, že aj keď v budúcnosti bude zrejme potrebné prehodnotiť systém výsluhových dôchodkov, tých profesionálnych vojakov, ktorí už sú v systéme činné služby, sa tieto zmeny nedotknú. „Práca v ozbrojených silách má svoje špecifiká a obmedzenia a tie musia byť vyvážené istými výhodami, ktoré si vojaci zaslúžia,“ zdôraznil minister. Aj on poďakoval predchádzajúcemu ministrovi obrany Jaroslavovi Baškovi za jeho prácu a zaželal mu veľa úspechov ako poslancovi Národnej rady SR. K prítomným sa obrátil aj so slovami, že náročné úlohy dokáže rezort obrany plniť len tímovou prácou a požiadal ich, aby sa na ňu zodpovedne pripravili. Svojím kolegom a všetkým pracovníkom rezortu obrany sa poďakoval aj minister obrany Jaroslav Baška. Po zhodnotení činnosti rezortu obrany za predchádzajúce volebné obdobie aj on zaželal novému ministrovi obrany Ľubomírovi Galkovi úspechy v jeho práci a s podobné želanie vyslovil aj predsedníčka vlády Ivetta Radičovej.

Minister obrany Ľubomír Galko:

Šetrenie musí mať limity

Pán minister, vo svojom inauguračnom príhovore ste 9. júla na ministerstve obrany povedali, že šetriť je potrebné, ale nie tak, aby to ohrozilo plnenie medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky v oblasti obrany, vrátane pôsobenia vo vojenských operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Kde však v období súčasnej ekonomickej krízy definovať a získať zdroje?

Zopakujem, že šetriť je potrebné, ale len do tej miery, aby sme neohrozili plnenie našich medzinárodných záväzkov a aby sme zabezpečili profesionálnu prípravu ozbrojených síl. Každopádne možnosť úspory zdrojov v rezorte obrany vidím. Je to najmä vo väčšej transparentnosti v rámci verejných obstarávaní. S tým súvisí väčšia otvorenosť rezortu smerom von. Rezort momentálne pôsobí ako nejaká uzavretá skupina a obrovské množstvo informácií, ktoré podľa môjho názoru nie je nutné, aby boli utajované, tak utajované sú. Ak teda dokážeme hospodárnejšie realizovať jednotlivé tendre, výberové konania a ďalšie obstarávania podobného charakteru, iste sa dopracujeme k dodatočnému získaniu zdrojov. Čo sa však týka nášho členstva a plnenia záväzkov v medzinárodných štruktúrach, tu veľké príležitosti na šetrenie nevidím. Samozrejme, bude tiež potrebné vplyvať na tie inštitúcie, ktoré rozhodujú o prostriedkoch zo štátneho rozpočtu, lebo nielen tento rok, ale aj po minulé roky sme boli svedkami tendencie neúnosného šetrenia práve na úkor rezortu obrany. Tým pádom rezort obrany jednoznačne trpel. My ale musíme myslieť aj na rozvoj a na ďalšie súvislosti s činnosťou ministerstva a ozbrojených síl, preto treba zdefinovať všetky akútne potreby rezortu a zvýšiť náš štátny rozpočet oproti tomu, ako tomu bolo v minulosti.

Ako ste vnímali ešte z pozície občana SR pôsobiaciho mimo rezortu obrany účasť Slovákov vo vojenských operáciách v zahraničí a ako ste vnímali ozbrojené sily ako celok?

Dovoliť si na začiatok povedať, že jedna z úloh, ktoré nás v súčasnosti čakajú, je zvýšiť a posilniť vnímanie rezortu obrany zo strany verejnosti. Tá často nie je dostatočne informovaná o tom, čo vlastne účasť Slovákov vo vojenských operáciách znamená pre našu krajinu a pre naše členstvo v medzinárodných organizáciách. Informácie, ktoré sa smerom k verejnosti dostávajú, často bývajú nie celkom presné a následkom toho je vnímanie verejnosti sčasti skreslené. Za seba však musím povedať, že v tomto smere budem výnimkou. Ako občan našej krajiny som vždy vnímal účasť Slovákov vo vojenských operáciách ako mimoriadne dôležitú súčasť pôsobenia našej armády čo sa týka nášho členstva v medzinárodných štruktúrach. A Ozbrojené sily SR považujem za mimoriadne dôležitú a prestížnu súčasť nášho štátu, ku ktorej sa viaže dôveryhodnosť slovenských občanov aj zahraničných partnerov.

S čím ste sa začali po príchode na ministerstvo obrany oboznamovať najskôr?

V prvých dňoch sa snažím čo najviac spoznať systémy, ktoré sú v celom rezorte nastavené. A to tak v rámci politickej časti ministerstva, ako aj na jednotlivých veliteľstvách, špeciálnych službách a ďalších súčiastiach rezortu. Veľmi dôležité a, samozrejme, aj veľmi potrebné, je skutočne razantne vstúpiť do oboznámenia sa so záväzkami, ktoré vyplývajú rezortu obrany tak smerom von, ako aj smerom dovnútra. To znamená oboznámiť sa s jednotlivými zmluvami, ktoré sú uzavreté dávnejšie, ako aj s tými, ktoré boli uzavreté tesne pred voľbami a sú určitým spôsobom živé. Tiež je dôležité, aby som sa oboznámil so stavom rezortu z hľadiska personálneho obsadenia. Nielen v rámci ministerstva, ale aj podnikov, ktoré sú súčasťou rezortu.

Máte už aj konkrétne zámery v oblasti nového nastavenia niektorých systémov?

Ako som už naznačil, zastávam názor, že pokiaľ nie je niečo tajné, tak je potrebné to zverejniť. Týka sa to najmä verejných obstarávaní, ktoré boli v minulosti často nie celkom otvorené voči verejnosti. Tak isto je nevyhnutné transparentniť celý proces predaja nadbytočného nehnuteľného majetku. Okrem

iných toto sú oblasti, v ktorých vidím pomerne veľkú príležitosť systémových zmien.

Stanovili ste oblasti, v ktorých bude prioritne plniť úlohy štátny tajomník?

Róbert Ondrejcsák je odborník na zahranično-bezpečnostnú problematiku. Dohoda medzi ním a mnou je taká, že on sa bude primárne venovať skôr zahraničnej bezpečnostnej politike. Ja sa minimálne v prvých mesiacoch, pokiaľ sa detailne oboznámim s chodom celého rezortu, sústredím na jeho riadenie smerom dovnútra.

V čom vidíte najväčšiu zodpovednosť vo funkcii ministra obrany – voči sebe a voči rezortu?

Za obrovskú zodpovednosť pokladám zabezpečenie takých podmienok pre našich vojakov pôsobiacich v zahraničných operáciách, aby mali v rámci našich možností čo najlepší, výcvik, výstroj, výzbroj a všetko ostatné, aby sa vrátili domov k svojim rodinám živí a zdraví. Práve to je dôležité aj z hľadiska stanovenia rozpočtu pre rezort obrany. No a samozrejme - súvisí to aj so záväzkami, ktoré Slovensko plní v rámci svojho členstva v medzinárodných štruktúrach. Chcem tiež povedať, že urobím všetko pre to, aby sme posilnili povedomie verejnosti o ozbrojených silách, ich úlohách a význame. A to tak o pôsobení vojakov v zahraničí, ako aj o tých, ktorí majú výcvik vo svojich posádkach či výcvikových priestoroch a vždy sú pripravení pomôcť v akýchkoľvek krízových situáciách slovenským občanom. Pôsobím ako príslušník ozbrojených síl nie je obyčajné zamestnanie. Treba mať okrem všetkého ostatného aj srdce na správnom mieste. Preto by som chcel, aby sa počas toho štvorročného obdobia armáda viac otvorila verejnosti a aby bol každý občan Slovenska hrdý na našich vojakov.

Pán minister, otázka na záver – kde ste absolvovali základnú vojenskú službu, s akými pocitmi ste vtedy obliekali vojenskú uniformu a akú máte hodnotu v zálohe...

Stihol som ešte absolvovať v rámci štúdia na vysokej škole dvojročnú vojenskú katedru. Ukončil som ju ako veliteľ čaty. Dokonca si pamätám na poslednú úlohu v rámci záverečnej skúšky. Mal som naštartovať bojové vozidlo pechoty. Nuž – podarilo sa... Narukoval som do Malaciek a potom ma preveli k pohraničnej stráž v Devine. Vojenskú službu som mal však len päťmesačnú, hoci väčšina kolegov zo školy vtedy rukovala na deväť mesiacov. V zmysle vtedajších pravidiel tiež som mohol slúžiť v posádkach blízkych k môjmu bydlisku. V tom čase už som totiž mal založenú vlastnú rodinu. Nie, vojenčina mi žiadne problémy nerobila. V našej jednotke som mal nemalo kamarátov a bolo aj zopár dobrých zážitkov, na ktoré chlapi zvyčajne s odstupom času radi spomínajú.

Zmiešané krídlo gen. Otta Smika, ktoré je dislokované na letisku Sliač, preživalo v uplynulých mesiacoch neľahké obdobie. Vyše roka trvajúca výluka materského letiska okrem iného spôsobila, že jeho príslušníci i letecká technika z letiska Kuchyňa pôsobili na Záhori. Dochádzanie sa dotklo svojím spôsobom väčšiny príslušníkov krídla. Počas ich neprítomnosti došlo k dlho očakávanej a potrebnej celkovej rekonštrukcii a modernizácii letiskových plôch a ďalších objektov.

/ Jozef ŽIAK

/ foto Peter DOVINA

Zrekonštruované letisko Sliač

Na Sliači sa okrem iného podarilo zrekonštruovať 2 400 metrov dlhú vzletovú a pristávaciu dráhu s novým svetlo technickým systémom. V dráhe je zabudované brzdiace a záchytné lanové zariadenie, určené pre taktické bojové lietadlá, vybavené záchytným hákom na skrátenie dojazdu po pristátí. Vybudovali a modernizovali sa aj ďalšie zariadenia letiska. Celá rekonštrukcia stála vyše 61 miliónov eur (z toho 27 miliónmi prispelo NATO).

Nová dráha i vybavenie

Dôkladnou rekonštrukciou a modernizáciou prešli aj mnohé ďalšie prostriedky praporu zabezpečenia leteckej prevádzky krídla. Jeho veliteľ, major Miroslav Mydlár pripomína, že na letisku bol namontovaný nový systém presného priblíženia ILS DMI, vymenila sa svetlo technika aj na rolovacích dráhach, presťahovala sa radarová technika na miesta, kde bol pôvodne umiestnený civilný radar.

„Bolo to potrebné preto, lebo po rekonštrukcii letiska budeme poskytovať všetky navigačné služby. V prípade potreby aj pre civilných užívateľov. Ďalej sme modernizovali jednotlivé prírodné rádiostanice pre prívod F a FS. Boli tam inštalované nové technológie. Nová technika prináša pre našich príslušníkov nové výzvy a motiváciu. Aby ju čo najskôr zvládli,“ konštatuje veliteľ praporu major Mydlár.

Ako výzvu ju berie aj náčelník rádiolokačného systému pristátia (RSP) nadporučík Marek Soták a jeho nadriadený náčelník rádionavigačného systému nadporučík Drahoslav Gavalec. V rámci modernizácie vymenili aj stovky metrov káblov. Nastúpili optické, ktoré sú podľa neho spoľahlivejšie ako mikrovlnné spojidlá. Zabezpečujú aj trasu od lokátorov do radarového centra. Premiestnili prehľadové lokátory, ktoré boli v minulosti doslova „utope- né“ v terénnej diere.

„Dnes sme vyššie o pár metrov, a tým sa zabezpečila aj lepšia rádiolokačná viditeľnosť. Celkovo rôznymi stupňami modernizácie prešli všetky pracoviská RSP. Od prehľadových lokátorov cez pristávacie až po radarové centrum. K lokátorom pribudli aj tzv. montážne lávky, aby technik zmeny mohol prehliadať dookola antény bez toho, aby sa musel používať rebrík. Pod anténami jednotkami pribudli betónové platne, vymenili sa napájacie káble. Staré 30-kilowattové elektrocentrály vymenil náhradný 100-kilowattový dielektický záložný agregát. V prípade výpadku elektrickej siete sa sám au-

tomaticky zapne a zabezpečí tak náhradné napájanie pre lokátory, budovu i ILS. Keď naskočí hlavná sieť, sám sa vypne. Všetko spomínané zvyšuje účinnosť jednotlivých prostriedkov, ale aj bezpečnosť pri ich údržbe a obsluhu,“ pomenúva niektoré výhody modernizácie rodák z Michaloviec nadporučík Soták. Na Sliači pôsobí od roku 2003.

Základom je dobrý kolektív

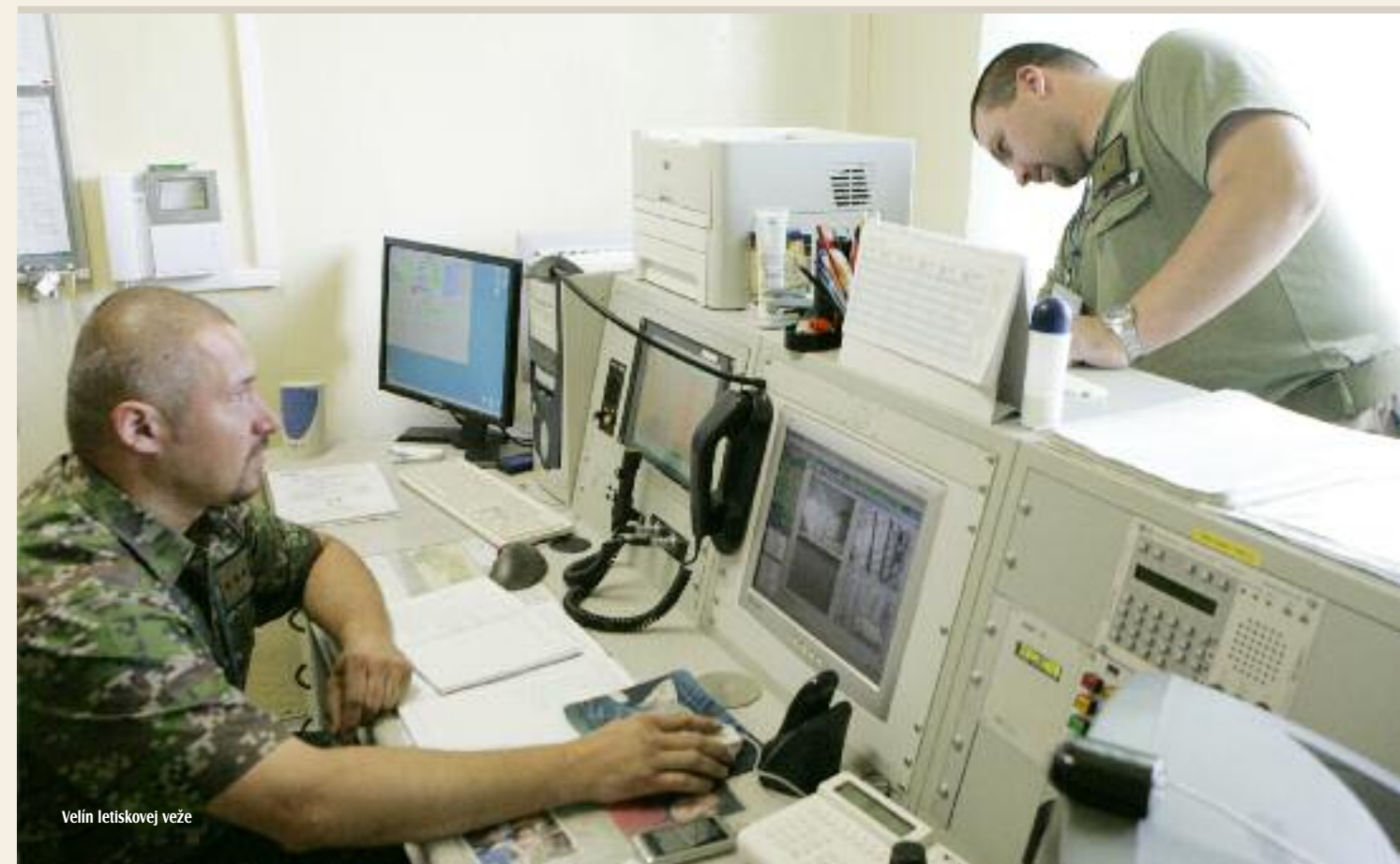
Hovorí, že najdôležitejší pre spoľahlivú prácu je dobrý kolektív, vzájomná dôvera a chuť pracovať. Keď jeden druhému nezatajújú pri odovzdávaní služby problémy, ktoré mali. Veľmi si pochvaňuje prácu takých skúsených odborníkov, ako je dôstojník rádiolokátora poručík Rastislav Piňos, jeho kolega poručík Peter Hajduk, ktorý prišiel minulý rok z prešovského vrtuľníkového krídla, kde pôsobil na lokátore, či technici: rotní Vojtech Mašek a Ján Kičura.

Náčelník rádionavigačného systému nadporučík Drahoslav Gavalec pripomína, že nový moderný systém ILS nahradil predošlý dosluhujúci ruský RSBM a PRGK. Starý pracoval na vysokých frekvenciách, a preto bol veľmi náchylný na rôzne poveternostné vplyvy. Sice aj teraz sa musí okolo prístrojov neustále kosť tráva či v zime odhadzovať sneh a udržiavať tak čisté odrazové plochy a kritické pásma, ale starý systém bol až priveľmi citlivý. Stačilo, keď trochu zapršalo, alebo sa vlnila tráva, zmenili sa podmienky a musel sa celý systém ručne dolaďovať. Za ten čas bol systém mimo prevádzku. Nový je voči väčšine podobných prejavov imúnny.

„Ale hádam najviac sme pocítili zmenu v tom, že už netreba krvopotne zháňať súčiastky na starý systém. Bol dosť poruchový, postavený na starej súčiastkovej báze. Ešte na tranzistoroch. Nový má integrované obvody, SMD tranzistory. Je takmer bezporuchový. A svojím spôsobom bez obsluhy. Samozrejme, aj on si vyžaduje pravidelné obhliadky. Ale bola to dobrá investícia. Výrazne sa zlepšili pracovné podmienky na jednotlivých pracoviskách. Modernizáciou prešli aj nesmerové rádiomajáky (tzv. bližna a diaľna), ktoré slúžia pre pilota ako určitý kompas. Ukazujú mu, či klesá na pristátie v správnom uhle,“ zdôrazňuje nadporučík Gavalec.

Modernizácia ľudom pomohla

Medzi najskúsenejších technikov patrí aj veliteľ skupiny presných približovacích majákov rotnajster Pavol Oravec. Rodák z Humenného ukončil v roku 1994 vojenskú strednú odbornú školu leteckú a odvtedy pracuje na

Velin letiskovej veže

Rádiolokačné zariadenia

Letecké pozemné zariadenie, vyžarujúce a prijímajúce elektromagnetické vlny schopné z ich odrazu alebo odpovede na tieto vlny určiť polohu lietadla. Pred uvedením zariadenia do prevádzky musí byť uskutočnená pozemná a letová kontrola a overená správnosť radarovej videomapy.

Letecké pozemné zariadenia (LPZ)

- presný približovací maják ILS (systému zariadení na presné prístrojové priblíženie)
- systém pre traťovú navigáciu a nepresné prístrojové priblíženie na pristátie (TACAN)
- rádiový diaľkomer systému ILS
- nesmerový rádiomaják
- VKV / UKV rádiokomunikačné prostriedky
- presný približovací rádiolokátor (PAR)
- prehľadový rádiolokátor (SRE)
- sekundárny prehľadový rádiolokátor
- prehľadový rádiolokátor veľkého dosahu
- multiradar
- zostupová svetelná sústava
- svetelné zabezpečovacie zariadenie

sliachskom letisku. Zmeny, ktoré sa udiali v rámci rekonštrukcie a modernizácie letiska, vníma pozitívne. Novú techniku si pochvaľuje aj starší operátor rotný Marek Barnišin. Starý systém bol mimoriadne citlivý aj na prebehnutie zverí či vtákov. Mal síce nastavenie, ktoré bolo na 3 – 4 sekundy, aby mohla zver prebehnúť, ale problém nastal, keď sa zastavila. Hneď bol výpadok. Celý problém so zverou (najčastejšie srnami a bažantmi) však celkom vyrieši až kompletne oploštenie areálu letiska. Ani technik čatár Martin Hala ma už nemusí podobne ako na starom prístroji ručne ladiť rádiomaják pomocou skrutkovača.

Rotmajster Róbert Králik ako dozorný dôstojník pozemných informačných systémov má počas svojej 24-hodinovej služby dohľad nad všetkými systémami na letisku (svetlo technickými, rádionavigačnými, rádiolokačnými aj komunikačnými). A počas letovej akcie podáva aktuálne informácie o ich stave riadiacemu lietaniu, ktorý mu je v čase lietania nadriadený. Rodák z Banskej Bystrice je na sliachskom letisku už od roku 1996, keď ukončil v Košiciach vojenskú strednú odbornú školu leteckú, preto môže starší technik zabezpečenia riadenia letovej prevádzky porovnávať. „Modernizácia so sebou priniesla doslova revolúciu. Nastúpila digitalizácia. Zlepšili sa podmienky na obsluhu a údržbu. Na druhej strane výrazne vzrástli nároky na odbornú prípravu personálu.

Operátori i technici prešli mnohými odbornými kurzami a školeniami. Je to skok dopredu,“ pripomína rotmajster Králik.

Mysleli aj na ekológiu

Sliachske letisko bolo síce slávnostne odovzdané prestrihnutím pásky 25. mája za účasti prezidenta republiky Ivana Gašparoviča, ale kým na ňom pristánú prvé lietadlá, bolo treba urobiť ešte

mnoho práce. Podľa majora Mydlára aj na rádionavigačnom zariadení. Aby bolo Národným leteckým úradom certifikované ako plne zabezpečujúce leteckú prevádzku. Ako prvé by sa mali vrátiť na svoje materské letisko z Kuchyne lietadlá L-39 Albatros, neskôr by ich mali zo Záhoria nasledovať aj lietadlá MiG-29. Vzdušné sily budú mať tak už čoskoro k dispozícii moderne vybudované letisko s potrebnou infraštruktúrou, ktorú majú obdobné zariadenia v krajinách NATO a navyše spĺňa aj najvyššie kritériá ochrany životného prostredia. Veď len kúsok od neho sú z jednej strany kúpele Kováčová a z druhej kúpele Sliach. Neďaleko letiska preteká aj rieka Hron.

Fungujúca logistika je základ

/ šbnrtm. Martin KONIAR

/ foto archív Reného GÁSPÁRA

Rotný René Gáspár, rodák z Bojníc začal svoj sen o službe v Ozbrojených silách SR snívať počas štúdií na strednej priemyselnej škole. Po jej úspešnom ukončení nastúpil na pomaturitné štúdium v Lip tovskom Mikuláši odbor proviantné zabezpečenie. Od roku 2001 až do roku 2008 pôsobil na rôznych logistických funkciách vrátane práce v štruktúrach NATO na JFC HQ Brunssum v Holandsku.

Od roku 2008 je príslušníkom 12. mpr Nitra vo funkcii veliteľa mechanizovaného družstva. V roku 2009 bol nasadený v operácii ISAF v Afganistane a teraz je v kurze OR-7 na základe výsledkov konkurenčného výberu z roku 2008.

„Áno už počas strednej školy som rozmýšľal o práci profesionálneho vojaka, odbor logistiky som si na začiatku mojej kariéry vybral zámerne a pravdepodobne sa k nemu ešte vrátim. Som jednoducho rád, keď môžem zabezpečiť pre vojakov to, čo na výkon svojej služby potrebujú, a tým prispieť k splneniu úloh. Zo skúseností z práce u nás, ale aj v zahraničí viem, že dobrá logistika je imperatívom pre stopercentný výkon vojenských systémov. A preto sa aj pre svojich podriadených usilujem získať potrebný materiál na splnenie rozkazu a až potom vydávať konkrétne úlohy.“

Veliteľka jeho čaty poručíčka Serafinová má na jeho prácu iba slová chvály. „Rotný Gáspár je pre mňa plnohodnotným veliteľom družstva, aj keď je pri mechanizovanom

vojsku pomerne krátko. Dokázal sa začleniť do jednotky vďaka svojej flexibilitě, ambícií, komunikačnej schopnosti, tímovej spolupráci a hladom po vedomostiach a praktických skúsenostiach. U podriadených, ale aj nadriadených si vybudoval prirodzený rešpekt a autoritu. Som veľmi rada, že mám takéhoto veliteľa družstva, môžem sa na neho spoľahnúť pri vykonávaní každej činnosti.“ Konštatuje veliteľka čaty.

Rotný Gáspár priznáva, že skúsenosti, ktoré získal v zahraničí, sú pre neho neoceniteľné a sú základom pre jeho napredovanie. „Zabezpečovanie cvičenia Steadfast Jaguar v Kapverdskej republike, zabezpečenie summitu NATO v hlavnom meste Lotyšska v Ríge, ale aj každodenná práca v štruktúrach NATO a operácii ISAF, kde sme riešili rozmanité úlohy, boli pre mňa výnimočné, spojené s hrdosťou k príslušnosti k Ozbrojeným silám SR. Tieto skúsenosti spolu s novými poznatkami a praktickými návykmi mi dodávajú silu na ďalšie plnenie úloh. Každá nová úloha je pre mňa výzvou,“ dodáva rotný Gáspár.

Medaily za ISAF

/ text a foto Pavol VITKO

Riaditeľ odboru bilaterálnej a multilaterálnej spolupráce Ministerstva obrany Holandského kráľovstva plukovník Peter Heblj a vojenský pridelenec Holandska na Slovensku podplukovník Jan Korteweg vymenali 1. júla piatich slovenských vojakov medailou ministra obrany Holandského kráľovstva za pôsobenie v operácii ISAF v Afganistane. Vyznamenaní boli kapitán Miloš Mátyás, nadporučík Ján Bartoš, rotmajster Tomáš Németh, rotmajster Tomáš Kováčik, a rotmajster Marián Pacnár. Výcvik afganskej armády je v rámci operácie ISAF jednou z kľúčových úloh preto, aby afganská vláda dokázala vlastnými silami zabezpečiť bezpečnosť a kontrolu nad svojou krajinou. Plk. Heblj spoluprácu Holanďanov a Slovákov pri plnení tohto cieľa označil ako mimoriadne príkladnú.

/ dvojstranu pripravil Pavol VITKO

Rektor AOS brig. gen. doc. Ing. Miroslav Kelemen, PhD., udelil 25. mája na návrh Vedeckej rady AOS titul "doctor honoris causa" profesorovi Ing. Miroslavovi Žákovi, DrSc., bývalému rektorovi a dnes vedúcemu Katedry bezpečnosti a obrany AOS (celkom vpravo) a profesorovi Ing. Jozefovi Míhokovi, PhD., bývalému prezidentovi Združenia obranného priemyslu SR a dnes predsedom Úradu pre normalizáciu, metrologiu a skúšobníctvo SR.

/ brigádny generál doc. Ing. Miroslav Kelemen, PhD.
rektor Akadémie ozbrojených síl

Akadémia aj s tretím stupňom vzdelávania

Pán rektor, po dvoch predchádzajúcich ročníkoch, kedy ste na vašu akadémiu neprijímali nových študentov, sa situácia zmenila...

Na základe požiadavky ozbrojených síl prijímame od septembra 2010 pol stovky študentov v dennom bakalárskom štúdiu. Zároveň na jeseň formou externého štúdia nastúpi na druhý, magisterský stupeň, 110 študentov. Tiež obnovujeme tretí stupeň – doktorandské štúdium. Podarilo sa nám ho akreditovať v máji tohto roku pre študijný program Bezpečnosť a obrana štátu. Je to veľmi dôležité pre rozvoj školy a dá sa povedať, že sme chytili druhý akademický dych. Veď od jesene 2008 sme poskytovali len bakalárske štúdium. Objektom komplexnej akreditácie v roku 2009 bola pritom celá škola. Výsledkom je, že sme boli v zmysle zákona zaradení medzi vysoké školy, čo je akoby stredná úroveň vysokoškolského vzdelávania. Je to dobrý výsledok a východisko pre nasledovné kvalitatívne zmeny. V rámci reforiem a modifikácií študij-

ných programov sa nám zároveň podarilo posilniť vojenský charakter školy. Tým je Akadémia ozbrojených síl v rámci 33 vysokých škôl na Slovensku jedinečná a má špecifické postavenie v oblasti výchovy odborníkov v prospech armády a štátu. Sme štát na vojenskú vysokú školu, ktorá má záujem o poskytovanie čo najkvalitnejších študijných programov tak, aby vo svojej oblasti zodpovedali štandardom európskeho vzdelávacieho a výchovného priestoru a potrebám prípravy bezpečnostnej komunity.

Zároveň však patrí aj medzi vysoké školy s najnižším počtom študentov...

To je síce pravda, ale akadémia v rámci plnenia spoločenskej objednávky štátu nasleduje kvantitu, ale kvalitu študentov, ktorí majú stopercentné umiestnenie. Akadémia ozbrojených síl zároveň realizuje ročne desiatky kurzov v rámci kariérneho vzde-

lávania vojakov a ďalšieho vzdelávania štátnych zamestnancov a zamestnancov vo verejnej službe. Tiež sú to dôstojnícke kurzy pre absolventov civilných vysokých škôl, ktorých ozbrojené sily regrutujú pre málopočetné odbornosti, ako sú napríklad lekári, právnici či duchovní. V kurzoch národnej bezpečnosti, ktoré sú v uvedenej oblasti najvyššou formou tohto typu vzdelávania v štáte, študujú aj frekvenci z ministerstva vnútra, Národného bezpečnostného úradu či doktorandi z našich i zahraničných univerzít. Tento typ vzdelávania pre približne 1 800 študentov v roku pred reformou zabezpečovalo Centrum kariérneho rozvoja Národnej akadémie obrany, ktorá bola druhým vzdelávacím subjektom v našom areáli. Uvedené centrum malo až do 120 zamestnancov. Po ukončení činnosti Národnej akadémie obrany klesol počet nástupníckeho Centra ďalšieho vzdelávania až na 30 pracovníkov, z ktorých je 17 vojakov. Sú na nich kladené obrovské nároky. Dá sa to však zvládnuť, pretože ak predtým vyššie uvedené dve vysokoškolské ustanovizne žili na „jednom dvore“ takmer samostatným životom, teraz je situácia celkom iná. Aj vysokoškolskí učitelia, ktorí sa ťažisko vo podieľajú na vzdelávaní a výchove kadetov, prednášajú aj frekvenciou odborných kurzov.

Aké odbory tento rok otvárate?

V akademickom roku 2010/2011 otvárame bakalárske štúdium v študijnom programe Manažment vojenskej organizácie a Elektronické systémy, inžinierske štúdium v programe Manažment obranných zdrojov; Zbraňové systémy, zbrane a ich časti; Elektronické systémy. Do konca roka 2010 zabezpečíme ukončenie doktorandských štúdií podľa predchádzajúceho právneho stavu a otvoríme novoakreditovaný študijný program Bezpečnosť a obrana štátu.

Keď ste spomenuli znižovanie pracovníkov, vo vašej akadémii akoby to bol nepretržitý proces. Alebo už nastala stabilizácia?

Ak si uvedomíme, pre akú veľkú armádu bola pôvodne postavená táto škola, nemôže to nikoho, kto uvažuje len trochu racionálne, prekvapiť ani zaskočiť. Stav vysokoškolských učiteľov zo 147 sa stabilizujú na 70 - 73, pričom v škole by malo študovať okolo 300 študentov pre rezort obrany plus už uvedených do 1 800 frekvenciantov kurzov. Zároveň máme záujem na zvyšovaní kvalifikácie vysokoškolského pedagogického zboru, ako aj na jeho postupnom omladzovaní. Máme záujem znovu získať práva habilitovať docentov a inaugurovať, primárne v oblasti Obrany a vojenstva, o ktoré prišla akadémia v rámci zmien na jeseň v roku 2004. Niektorí naši zamestnanci majú pracovné zmluvy na dobu určitú. Súvisí to napríklad s tým, že servis energosystémov a viaceré ďalšie obslužné činnosti v infraštruktúre budú pre nás vykonávať dodávateľské spoločnosti. Máme záujem doterajších pracovníkov delimitovať do ich štruktúr.

Dokáže akadémia zladiť svoju činnosť aj s Personálnym úradom či Jazykovým inštitútom, ktoré boli redislkované do vášho areálu a priestorov?

Prvou oblasťou bolo vyčlenenie priestorov v areáli akadémie na spoločnú prevádzku a organizačné veci, na ktorých sa v rámci rezortu obrany vieme dohodnúť. Z príchodu našich kolegov sa však v každom prípade tešíme. Veď jazykovým vzdelávaním by malo prejsť 800 – 1 000 kurzistov ročne. Personálny úrad Ozbrojených síl Slovenskej republiky má približne stovku zamestnancov a zabezpečuje výber do 600 – 900 záujemcov o službu vo vojenskej uniforme. Stávame sa súčasťou uvedených procesov. Areál akadémie výrazne oživa, naplňa sa ďalšími ľuďmi a plní svoj účel v rámci spoločnej prevádzky, ktorú logisticky zabezpečujeme pre všetky subjekty u nás.

Spolupracuje vaša akadémia aj so zahraničnými inštitúciami?

Snažíme sa o to a darí sa nám. Zo strany vedenia rezortu obrany máme v tomto smere podporu. Spomenúť môžem napríklad činnosť v rámci European Security and Defence College, alebo Research and Technology Organisation, čo je organizácia NATO, v ktorej naši pracovníci zastupujú náš rezort, ako aj Slovenskú republiku. Sme spoluriešiteľmi úloh v rámci Európskej obrannej agentúry EDA, napríklad v oblasti simulčných technológií, krízových situácií alebo manažmentu vojenských operácií. Máme záujem spolupracovať s kvalitnými vysokými školami podobného charakteru akou je naša, najmä z krajín NATO/EÚ.

Najviac neprešlo psychotestami

Akadémia ozbrojených síl dostala na školský rok 2010/2011 spolu 916 žiadostí o štúdium. Zo záujemcov sa však len 763 mladých žien a mužov rozhodlo prejsť výberovým konaním. Podľa riaditeľa Personálneho úradu Generálneho štábu OS SR plukovníka gšt. Ing. Petra Dudru po náročných testovaniach nimi úspešne prešlo 208 kandidátov. Problémom bol zdravotný stav, fyzická spôsobilosť a niekoľko ďalších príčin. Niekoľkí to vzdali aj počas testovaní. Najťažším orieškom pre väčšinu neúspešných záujemcov boli psychodiagnostické vyšetrenia.

Vojenské vzdelávanie v Liptovskom Mikuláši

Výchovu a prípravu mladých ľudí, ktorí sa rozhodli slúžiť vlasti v ozbrojených silách, realizovali v L. Mikuláši nasledovné inštitúcie:

v rámci bývalého Československa

- Vyššie vojenské učilište (1945 – 1950)
- Vojenská stredná škola (1950 – 1973)
- Vojenská vysoká technická škola (1973 – 1993)

po vzniku samostatnej Slovenskej republiky 1. januára 1993

- Vojenská akadémia (1993 – 2004)
- Národná akadémia obrany (2004 – 2008)
- Akadémia ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika r. 2004

Na základe zákona Národnej rady SR č. 455/2004 Z. z. zo dňa 30. júna 2004, bola zriadená Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, ako štátna vysoká škola, a Národná akadémia obrany maršala Andreja Hadíka, ako vzdelávacie a výcvikové centrum pre ďalšie vzdelávanie a odborný výcvik.

V procese transformácie rezortu obrany a národného systému vojenského vzdelávania a výcviku bola vykonaná integrácia poslania inštitúcií v Liptovskom Mikuláši.

Na základe zákona Národnej rady SR č. 144/2008 zo dňa 1. apríla 2008 bola Národná akadémia obrany maršala Andreja Hadíka zrušená k 31. augustu 2008. Nástupníckou organizáciou je Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika.

Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika je vojenskou vysokou školou univerzitného typu, s bezfakultnou štruktúrou.

/ text a foto Pavol VITKO

„Sme hrdí na naše kultúrne dedičstvo, na krajinu, spoločenstvo a rodinu. To sú hodnoty, za ktoré by sme vedeli bojovať, aby sa zachovali,“ hovorí generálmajor Martin Umbarger, veliteľ Národnej gardy štátu Indiana. Muž, ktorý v roku 1969 v tejto garde začínal ako vojak.

Generálmajor Martin Umbarger je ženatý. Má dve dcéry a syna, ktorý vedie rodinnú poľnohospodársku firmu. Má aj 5 vnúčat. V Národnej garde v špeciálnych silách pôsobí jeden z jeho zátov.

Veliteľ Národnej gardy štátu Indiana generálmajor Martin Umbarger:

Od vojaka po generála

„Otec sa síce hrdil, že bol cez druhú svetovú vojnu vo vojnovom námorníctve, ale ako veľa ľudí v štáte Indiana, aj naša rodina sa zaoberala poľnohospodárskym biznisom,“ spomenie si na svoje detstvo generálmajor Umbarger.

Križom cez všetky funkcie

„Ešte na strednej škole sme mali s otcom debatu o tom, ako ďalej s mojou vojenčinou. Po rodinnom rozhovore som sa zapísal na zoznam ľudí, ktorí by boli ochotní narukovať do Národnej gardy.“ Keď mladý absolvent ekonomiky graduoval, mohli ho na povinnú vojenskú službu povolať aj do iných súčastí ozbrojených síl. Národná garda však bola najrýchlejšia. „Celý prvý rok som bol vojak pechoty. Až potom sa môj veliaci kapitán dozvedel, že mám vysokú školu – a poslal ma na školu pre dôstojníkov.“ Veliteľ družstva, čaty, roty, práporu, brigády, zástupca veliteľa divízie – a od roku 2004 veliteľ Národnej gardy štátu Indiana. To je priam ukážkový veliteľský postup muža, ktorý má dnes za sebou vyše 14 700 vojakov a do 600 zamestnancov. Necelých 13-tisíc príslušníkov gardy slúži v pozemných silách, ostatní vojaci a zamestnanci sú pri letectve. Ako profesionáli slúži stabilne úzke jadro dôstojníkov a poddôstojníkov, ostatní sú dobrovoľníci.

Patriotizmus

„Príslušníci Národnej gardy majú zopár výhod – ale tie sú oproti ich činnosti zanedbateľné. Ak by sme v sebe nemali patriotizmus, neboli hrdí na to, čo vybudovali naši otcovia a dedovia a neboli by sme ochotní brániť naše hodnoty, naša garda by mohla len ťažko existovať. Sme v podstate armáda dobrovoľníkov – a našich povinností je oveľa viac ako výhod. Vieme však, prečo to robíme,“ oduševnene hovorí generál. Iste – v našich podmienkach by možno jeho slová mali nádych patosu. Nie však v Amerike. A toľkož nie v Indiane. „Náš štát s 6,3 milióna obyvateľov nepatrí v USA medzi najpočetnejšie, ale čo sa týka počtosti Národnej gardy, patrí nám štvrté miesto. Záujem o službu je u nás stále vysoký. No a pred Indianou je čo do veľkosti Národnej gardy len Texas, Kali-

fornia a Pensylvánia...“ porovnáva s hrdosťou. Vie, že Národná garda si vyslúžila dôveru aj preto, lebo pomáha svojim spoluobčanom aj počas krízových situácií, ekologických pohrôm či priemyselných havárií. „V roku 2001 a 2002 po teroristických útokoch na USA sme ochraňovali letiská. V roku 2006 sme pomáhali ochraňovať hranicu. Ďalší rok nás čakala pomoc pri odstraňovaní následkov hurikánu Katrina. V roku 2008 sme mali v Indiane 500-ročnú vodu spojenú s obrovskými záplavami...“ vymenuje len niektoré z posledných najdôležitejších zásahov. Pravdaže, v prípade potreby povolá ministerstvo obrany USA príslušníkov gardy aj do zahraničných operácií. „Už 356 ľudí sme mali či máme v Iraku, do 900 v Afganistane. Naši muži a ženy slúžili aj v Kosove, Kuvajte či v Keni. V operácii ISAF máme základňu v provincii Chost.“

„Nestáva sa, že vaši ľudia síce na domácej pôde slúžia bez problémov, ale pred vyslaním do krízových oblastí v zahraničí radšej cúvnu?“, pýtame sa generála.

„Takýchto prípadov máme minimum. Naši ľudia sú si vedomí, prečo vstupujú do Národnej gardy a vedia, čo to pre nich znamená. Vedia, že nemôžu zaručiť mier na celom svete, ale určite necúvnu pred tým, čo od nich žiada a kam ich poslela americká vláda.“ Mimochodom, federálna vláda financuje vyše 90 % činnosti Národnej gardy. Zvyšný podiel prichádza do rozpočtu od jednotlivých štátov.

Podpora zamestnávateľov

Nešomrú zamestnávateľa, keď členovia gardy musia nastúpiť pri odstraňovaní následkov katastrof, keď ich povolá na pravidelné ročné niekoľko týždňové cvičenie, prípadne keď to cvičenie trvá aj dlhšie a následne sú vyslaní do zahraničia?, pýtame sa ďalej generálmajora. Ten voči našim pochybnostiam zaujme presne opačný postoj. „Väčšina zamestnávateľov vie, že ak niekoho prijme, a ak niekto slúži v Národnej garde, je to čestný, statočný, lojálny a disciplinovaný človek. A to je veľa, verte mi. Tiež vedia, že tomu človeku ponúkame možnosť rastu – a to na naše náklady. Ako ilustračný príklad – niekto je trebárs automechanik a zamestnávateľ by ho možno len ťažko vyslal na také kurzy, ako ho v rámci prehlbovania vojenskej špecializácie pošleme my.“ Nielen gene-

rál Umbarger, ale aj jeho kolegovia potom vysvetľujú, že veľa zamestnávateľov dokonca týchto ľudí aspoň čiastočne zvýhodňuje. Za účasť na rôznych cvičeniach majú totiž zo strany Národnej gardy v podstate preplatenú mzdu len do výšky ich platu. Zamestnávateľia im však nie raz pridajú aj prémie. Muži a ženy z Národnej gardy sú spravidla vážnymi osobami v miestnych komunitách, služba v Národnej garde je dobrým odrazovým mostíkom napríklad do komunálnej politiky.

So Slováckmi hoci aj na ľavom či pravom boku

Na Slovensku som bol prvý raz v roku 1996. Armáde velil rešpektovaný generálpodporučík Jozef Tuchyňa. Bola to ešte veľká armáda, v ktorej však popri dôstojníkoch a vojakoch základnej služby takmer neexistoval profesionálny poddôstojnícky zbor,“ spomenie generálmajor Umbarger na svoje prvé kontakty s našou krajinou. „Postupne som videl, akými zmenami slovenské ozbrojené sily prechádzajú, ako sa transformujú štruktúry celého rezortu obrany, ako sa celé vojsko profesionalizovalo. Je to obrovský skok dopredu. Mali sme za ten čas veľa spoločných zamestnaní, rokovani aj výcvikov. Myslím si o sebe, že už viem posúdiť nielen profesionalitu, ale aj charakter slovenských vojakov. Keby bolo treba ísť spoločne do boja, neváhal by som ich mať po svojom ľavom aj pravom boku,“ oduševnene prízvukuje generál. Napokon – taká chvíľa v prenesenom význame slova nastáva práve v tomto období. Počas marcovej oficiálnej návštevy ministra obrany Jaroslava Bašku v USA padlo rozhodnutie o vytvorení spoločného výcvikového tímu zloženého z príslušníkov Ozbrojených síl SR a Národnej gardy štátu Indiana, ktorý sa bude podieľať na výcviku príslušníkov Afganskej národnej armády. „Zo strany ministra to bolo výborné líderské rozhodnutie. Vytvorenie spoločnej jednotky bude nielen symbolickým vyvrcholením našej dlhoročnej

spolupráce, ale aj reálnym príspevkom k našim spoločným snahám v Afganistane,“ teší sa generál. Zároveň oceňuje dlhoročnú ústretovú spoluprácu s náčelníkom Generálneho štábu OS SR generálom Ľubomírom Bulíkom. A osobným tónom dodáva: „Považujem ho za jedného zo svojich najlepších priateľov, rozumieme si a dôverujeme si.“

A ešte niečo. Generál Umbarger nezabudne na to, na čo americkí dôstojníci nezbúdajú: „Chcel by som prejať najväčší súcit rodinám všetkých vojakov slovenských ozbrojených síl, ktorých dcéry a synovia padli počas služby vašej krajine. Verte, že deň, keď padlo lietadlo vracajúce sa z operácie KFOR, bol jedným z najčernejších aj v mojom živote. Súcitím aj s rodinami ostatných padlých,“ smutne povie generál, v ktorého jednotlivých od roku 2001 padlo 18 vojakov. „Čakajú nás ďalšie úlohy, ale na týchto ľuďoch a ich rodiny nikdy nezabudneme.“

Prví slovenskí špecialisti IEDD

/ Jozef ŽIAK

/ foto Peter DOVINA

Za účasti hlavného veliteľa ozbrojených síl, prezidenta SR Ivana Gašparoviča, vtedajšieho ministra obrany Jaroslava Bašku, náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Ľubomíra Bulíka a ďalších zástupcov velenia rezortu obrany vo Vojenskom výcvikovom priestore Leš 24. júna slávnostne ukončili kurz špecialistov IEDD (na odstraňovanie improvizovaných výbušných prostriedkov).

„Som veľmi rád, že americká strana nám poskytla svojich odborníkov, materiál a techniku pre kurz na odstraňovanie improvizovaných výbušných prostriedkov. Vďaka tejto pomoci a podpore už čoskoro budú mŕtvi slovenskí špecialisti pomáhať v ťažko skúšanom Afganistane odstraňovať míny a nástražné výbušné systémy a pomáhať tak miestnemu obyvateľstvu,“ zdôraznil prezident Ivan Gašparovič po odovzdaní certifikátov prvým 15 slovenským absolventom kurzu.

Podľa veliteľa NC EOD (národného centra EOD) Nováky podplukovníka Miroslava Olleho celý kurz trval 10 týždňov. Štyri týždne sa jeho frekvenciou cvičili v zariadeniach Národného centra EOD v Novákoch a šesť týždňov vo WP Leš. Na kurze, ktorý bol slovenskej strane poskytnutý v rámci pomoci USA na rozvoj spôsobilostí OS SR v oblasti EOD a viedli ho inštruktori partnerskej firmy ministerstva obrany USA AT-Solution s bohatými skúsenosťami z pôsobenia v Iraku či v Afganistane, sa zúčastnilo zo slovenskej strany celkom päť zásahových družstiev EOD a jedno družstvo zložené z príslušníkov oddelenia výcviku Národného centra EOD v Novákoch.

V rámci záverečného výcviku si prezident Ivan Gašparovič i ďalší hostia prezreli vybavenie a techniku, ktorú majú špecialisti IEDD k dispozícii a zhladli niekoľko dynamických ukážok. Demonštrovali pripravenosť špecialistov na plnenie úloh v rámci za-

hraničnej operácie. Najskôr predviedli činnosť IEDD tímu pri prehľadávaní priestoru s možným výskytom improvizovaných prostriedkov. Neskôr ukázali činnosť tímu a jednotky ochrany v zostave konvoja pri jeho napadnutí ako aj jeho reakciu na objavené IED. Hostia si prezreli aj presun zásahového tímu EOD vrtuľníkom až na miesto zásahu a jeho činnosť pri odstraňovaní IED vo vozidle.

/ Jozef ŽIAK

/ foto Peter DOVINA a Otakar HRABÁK

Šiesty diel KEMP-u

V poradí už šiesty ročník celoslovenského vojensko-branného cvičenia KEMP 2010, ktorý organizuje personálny úrad a Územné vojenské správy v spolupráci s Komunikačným odborom Kancelárie MO SR, vojenskými útvarmi, Ústavom špeciálneho zdravotníctva a výcviku MO SR Lešť a Vojenskou políciou, sa uskutočnil 21. až 24. júna vo Výcvikovom priestore Vojenského obvodu Lešť. Podujatie 24. júna vyvrcholilo branným pretekom o pohár riaditeľa Personálneho úradu GŠ OS SR.

Víťazstvo v náročnom preteku, v priebehu ktorého museli jednotlivé šesťčlenné súťažné družstvá (v každom z nich boli dve dievčatá) na takmer päťkilometrovej trati doslova siahnuť na dno svojich fyzických, no najmä psychických síl, nakoniec získalo družstvo Strednej odbornej školy stavebnej z Trenčína pred zástupcami Strednej odbornej školy drevárskej z Krásna nad Kysucou a Spojenou školou z Bardejova.

Plazenie v blate

Budúci stavbári: Jozef Vlado, Martin Podkopčan, Jaroslav Uko, Michal Murárik, Adriána Makovcová a Lenka Bážová sa najlepšie vyrovnali s nástrahami trate. Hneď po štarte museli zdolaf stúpanie, v ktorom ich čakalo pracovisko RCHBO. Lebo ďalší úsek už bežali v ochranných maskách a pláštenkách, nasledovalo prekonanie bahňitého terénu za zvukov strelby a výbuchov delobuchov aj plazením. Keď boli pekne obalení blatom, pokračovali v súťaži. Nasledovala paintballová strelba, prekážková dráha, zdravotnícka príprava a potom už záverečný zrýchlený presun so správne obviazaným pacientom na nosidlách po hrádzi vododromu do cieľa. Ešte predtým, ako sa dostali na Lešť, museli podľa kapitána Petra Lakotu uspieť v brannom preteku študentov Trenčianskeho kraja, ktorý pre nich zorganizovala Územná vojenská správa Trenčín na trenčianskom Ostrove.

Stavbári z Trenčína boli najúspešnejší aj v paintballovom turnaji o pohár náčelníka Generálneho štábu OS SR a od generála Ľubomíra Bulíka prevzali trofej. Za nimi skončili študenti Strednej odbornej školy zdravotníckej z Nových Zámkov a gymnázia v Sobrance.

Pohár ministra pre Banskobystričanov

Celkovo najlepšie výsledky v celom priebehu KEMPu 2010 a pohár ministra obrany SR získala čata Banskobystrického kraja pod vedením veliteľa nadrotmajstra Juraja Matejbusa a jeho zástupcu čatára Jaroslava Cabana. Pozostávala zo stredoškôľakov strednej stavebnej priemyslovky v Banskej Bystrici, družstva Školských internátov zo Zvolena, ale aj zmiešaného družstva stredoškôľakov z rôznych kútov Slovenska.

Stredoškôľakov okrem iného na Lešti čakal program pozostávajúci z plazenia, lezenia, maskovania, strelieb zo samopalu, ale aj zdravotnej, požiarnej, chemickej a taktickej prípravy, či prekonávanie vodnej prekážky na gumených člnoch. Zoznámili sa aj s prekážkovou dráhou CISM, trenažérom Jakub Climbing i systémom simulácie Miles 2000. Zažili nefalšovaný nočný poplach i prepad teroristov. Ale nielen výcvikom je človek živý. A preto si našli čas aj na hudbu, spev a zábavu. V kultúrnom dome v Pliešovciach im zahrála hudobná skupina C.I.T. z Liptovského Mikuláša a príslušníci Čestnej stráže prezidenta SR predviedli efektne ukážky zo svojho výcviku a nakoniec samotní stredoškôľáci ukázali pravú karaoke show. Vypočuli si aj prihovor vojenského duchovného poručíka Jána Ostapčuka.

Spokojný veliteľ

Veliteľ KEMPu 2010 podplukovník Rudolf Porhinčák, ktorý je náčelníkom odboru dopĺňovania personálu Personálneho úradu GŠ OS SR v Liptovskom Mikuláši, vyjadril spokojnosť s tohtoročným ročníkom a úsilím všetkých jeho účastníkov úspešne sa popasovať nielen s jednotlivými súťažnými úlohami, ale aj nástrahami počasia. Veď v prvých dňoch sa na Lešť zniesol poriadny prívál dažďa.

História KEMP-ov

Vtedajšie banskobystrické regrutáčne stredisko vďaka iniciatíve kapitánky Lenky Halásovej zorganizovalo 28. a 29. júna 2005 premiérový ročník KEMP-u vo VVP Lešť. Zúčastnilo sa 51 stredoškôľakov z desiatich stredných škôl štyroch krajov (Banskobystrického, Žilinského, Trenčianskeho a Prešovského). Historicky prvým víťazom sa stalo družstvo Strednej priemyslovej školy J. Murgaša v Banskej Bystrici. Spočiatku bolo stretnutie stredoškôľakov dvojdnové. V prvý deň bol okrem iného aj obľúbený paintballový turnaj a druhý deň vrcholilo stretnutie branným pretekom.

Postupne sa podujatie stávalo čoraz obľúbenejším medzi stredoškolskou mládežou. Zapojili sa do neho všetky kraje Slovenska, rozšíril sa program i súťažné disciplíny, ako aj celkový počet stredoškôľakov. V jednotlivých krajoch sa uskutočňovali preteky, z ktorých na KEMP v rámci kraja postupovali len tí najlepší. Pribudli ukážky z výcviku príslušníkov profesionálnych ozbrojených síl, ako aj ich vybavenia a techniky, ktorou v súčasnosti disponujú.

Cholmondeley

– symbol víťazného odhodlania

/ Pavol VITKO

/ foto autor

Pred obeliskom, do ktorého vytesal posolstvo čs. vojak a neskôr svetoznámy schár František Bělský už v lete 1940, veľvyslanec Zervan povedal, že toto miesto patrí k najdôležitejším v histórii spoločného boja Britov, Čechov a Slovákov proti nemeckému nacizmu. „Vždy si budeme pamätať na hrdinstvo československých letcov, príslušníkov 1. čs. obrnenej brigády aj členov špeciálnych jednotiek, ktorí po boku britských vojakov riskovali svoje životy za slobodu a demokraciu, pričom veľká časť z nich prešla výcvikom práve v Cholmondeley parku.“ Desiatke priamych účastníkov bojov sa prihovorili aj minister zahraničných vecí Českej republiky Jan Kohout a predseda Združenia Československých legionárov v severnom Anglicku Robert Robertson. Vojnový veterán armádný generál v. v. Tomáš Sedláček povedal: „Keď naše čs. jednotky utekali z kapitulujúceho Francúzska, rozmyšľali sme, kam budeme utekať pred nacistami z Británie. No tu, v Cholmondeley parku, sme po prvej šálke kávy a po stretnutí s britskými vojakmi pocítili, že tento národ sa nacizmu nepoddá. A v tej chvíli sme vedeli, že mu v konečnom víťazstve budeme zo všetkých našich síl pomáhať. To sa aj vďaka vojakom, aj vďaka celému britskému ľudu stalo a my Británii ďakujeme, že nás prichýľila a že sme dostali možnosť vybojovať si späť svoju slobodu.“

Významných hostí následne na zámku Cholmondeley privítala Lavinia, markíza z Cholmondeley. Za mimoriadne zásluhy rodiny Cholmondeley o vybudovanie československých vojenských jednotiek pôsobiacich na britskom území v období 2. svetovej vojny a v boji proti nacistickému Nemecku a za dlhoročnú podporu Československej obce legionárskej v zahraničí ju veľvyslanec Juraj Zervan v mene ministra obrany SR Jaroslava Bašku vyznamenal Pamätnou medailou ministra obrany 1. stupňa. Za zásluhy o rozvíjanie historického odkazu československých vojenských jednotiek na britskom území a za aktívnu podporu Československej obce legionárskej v zahraničí generálmajor Ján Salaganič vyznamenal v mene náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generála Ľubomíra Bulíka Davida Georga Philipa Cholmondeley, 7. markíza z Cholmondeley, Pamätnou medailou náčelníka GŠ OS SR 1. stupňa. Vyznamenanie od ministra obrany a náčelníka generálneho štábu si prevzali aj viacerí veteráni bojov a funkcionári legionárskej organizácie. Vojenský pridelenec Vladimír Samek vyznamenal veliteľov britských vojenských jednotiek, ktoré sa podieľali na organizácii slávnostného podujatia.

„Posolstvo našich vojakov z obdobia 2. svetovej vojny, ich odvaha, nasadenie a viera v ideály slobody a demokracie sú základným pilierom pri budovaní historických tradícií aj našich súčasných Ozbrojených síl Slovenskej republiky,“ povedal nám po slávnosti generálmajor Ján Salaganič. Ako funkcionár generálneho štábu, ktorý riadi tiež operácie slovenských vojakov v zahraničí, pritom povedal, že aj pôsobenie čs. vojsk na pôde Veľkej Británie bolo skvelým príkladom rozhodnosti, nepoddajnosti a vojnového majstrovstva. Zároveň ocenil súčasnú výbornú spoluprácu slovenských a britských vojakov najmä v operácii ISAF v Afganistane a UNFICYP na Cypre.

Slávnostným položením vencov českých a slovenských delegácií, veteránov a britských organizácií pri pamätnom kameni českých a slovenských vojakov na anglickom panstve Cholmondeley sa v nedeľu 4. júla začali oslavy 70. výročia vzniku Československej armády vo Veľkej Británii a začiatok jej formovania a výcviku práve na pozemkoch jednej z najvýznamnejších anglických šľachtických rodín. Slovenskú delegáciu viedol veľvyslanec SR v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska Juraj Zervan. MO SR zastupoval náčelník Štábu pre operácie Generálneho štábu OS SR generálmajor Ján Salaganič a vojenský pridelenec SR vo Veľkej Británii plukovník Vladimír Samek.

Markízi z Cholmondeley sú jedným z najstarších a najväznejších britských rodov. Do Británie prišli už v roku 1066 s Viliamom Dobyvateľom. Táto rodina na svojom súkromnom panstve neďaleko Liverpoolu povolila v roku 1940 vybudovanie vojenského tábora formujúcej sa čs. armáde vo Veľkej Británii. Česi a slovenskí vojaci sa sem presunuli po kapitulácii Francúzska, kde bojovali proti Nemcom. Československá armáda bola na území Veľkej Británie ustanovená 7. júla 1940 (už predtým však čs. vojaci pôsobili najmä v rámci britského kráľovského letectva). V Cholmondeley parku bolo od uvedeného dátumu dislokovaných 3 500 českých a slovenských mužov a žien, ktorí vytvorili jadro budúcich čs. vzdušných perutí RAF a 1. čs. obrnenej brigády. Spolu slúžilo počas 2. svetovej vojny v 1. čs. obrnenej brigáde 5 623 vojakov. V leteckých jednotkách na území Británie slúžilo 3 563 Čechov a Slovákov.

TECHNIKA

N O V I N K Y

T R E N D Y

V Í Z I E

Úspešný prvý let Euro Hawku

Bezpilotný prostriedok Euro Hawk, ktorý spoločne vyrábajú konzorciá Northrop Grumman a EADS Defence & Security, úspešne ukončil 29. júna svoj prvý let. Platforma na pôsobenie z veľkých výšok (HALE) absolvovala takmer dvojhodinový let vo výške do 10 000 metrov.

Základom Euro Hawk je americký Global Hawk verzie Block 20, pričom je vybavený novým spojovaco prieskumným systémom SIGINT, ktorý vyvinula EADS a ktorý umožňuje detekciu zdrojov elektronického vyžarovania a komunikácie. Stanica pozemnej kontroly, štartovací a pristávací modul je zasa z dielne Northrop Grumman.

EADS Defence & Security bude do pozemného stanovišťa systému tiež dodávať prostriedok na prijímanie a analýzu údajov, ktoré platforma Euro Hawk získava.

Bezpilotný prostriedok vydrží operovať vo vzduchu 30 hodín a pôsobí vo výške do 18 300 m. Euro Hawk predstavuje interoperabilnú, modulárnu a cenovo efektívnu náhradu za dosluhujúce prostriedky Breguet Atlantic, ktoré sú v službe od roku 1972 a budú vyradené v tomto roku. Nemecko uvažuje, že po úspešnom testovaní a zavedení Euro Hawku, tento by mal operácie Breguet Atlantic v rokoch 2016 až 2017 nahradiť. foto Northrop Grumman

Krátko

Španielska vláda dala v polovici júna zelenú účasti krajiny na projekte predvýrobnej série riadených rakiet typu vzduch-vzduch novej generácie Meteor. Náklady sa budú pre krajinu pohybovať vo výške sto mil. eur. Účelom programu Meteor je vývoj a následná výroba leteckých rakiet na dlhú vzdialenosť (viac ako 100 km), ktoré by v budúcnosti mohli využívať stíhačka Eurofighter na ničenie cieľov za hranicu vizuálnej viditeľnosti.

Vrtník AW101 má veľkú šancu zvíťaziť v tendri na dodávku „prezidentského stroja“ amerického námorníctva v programe VXX. Americko-talianske konzorcium už raz v súťaži o prezidentský vrtník uspelo, jeden z účastníkov bol Lockheed. Teraz talianska Finmeccanica oznámila, že v júni podpísala dohodu o prenose duševného vlastníctva, údajov a výroby so spoločnosťou Boeing, čo jej umožní súťažiť na americkom trhu.

Manažment poľskej spoločnosti Bumar M25. mája potvrdil, že nie je dôvod na penalizáciu kontraktu, ktorý má s malajzijskou stranou na dodávku modernizovaných hlavných bojových tankov PT-91M Twardy a ich vyslobodzovacích verzií. Poľský dodávateľ oznámil, že tanky majú nainštalované všetky systémy a zákazník akceptoval ich prijatie a správnu funkčnosť. Z poľskej strany bolo už dodané a akceptované posledné vozidlo, a tak možno povedať, že kontrakt bol úspešne skončený.

Na výstave obrannej techniky Eurosatory v Paríži predstavila novú líniu vo svojom produktovom rade izraelská spoločnosť RADA Electronics, ktorá sa zameriava na výrobu senzorov obranných systémov. Senzory na detekciu bude spoločnosť dodávať

pre Force Protection Systems, ktorá sa špecializuje na dodávky pancierovaných vozidiel. Prvou aplikáciou novej radarovej technológie je prostriedok Sentinel, ktorý je súčasťou aktívnych ochranných opatrení bojových vozidiel pechoty. Ide o kompaktný, ľahký a pancierovaný pulzne-dopplerovský prostriedok, ktorý pracuje v S-páse a deteguje a sleduje prichádzajúce nebezpečenstvo vo forme riadených striel, rakiet a projektilov.

Belgická spoločnosť FN Herstal na začiatku júna predstavila svoj nový výrobok, ktorý integruje guľomet GAU-21 s otočným systémom na uchytenie na pozemné platformy vozidiel. Zbraňový systém pre kategóriu stredných nákladných vozidiel má označenie MVP a je odvodený od systémov, ktoré spoločnosť dodáva pre aplikáciu na palube vrtníkov. V systéme umiestnené 12,7 mm

guľomety M3P/M3M majú rýchlosť strelby 1 100 rán za minútu a zásobník na 300 nábojov.

Na Eurosatory 2010 sa premiérovou predstavili aj špeciálne vozidlá, ktoré sú spoločným produktom amerického výrobcu Navistar Defense, LLC a českej automobilky Tatra. Záujem na úzkej spolupráci v segmente nákladných vozidiel obidvo spoločností oficiálne deklarovali už v roku 2009. Nosiči univerzálnych kontajnerov ATX6 a armádný valník ATX8 projektom, ktorý prakticky kombinuje vyspelé riešenia obidvo výrobcov. Nákladné vozidlá disponujú motormi a ďalšími komponentmi so značkou Navistar. Ich základ tvorí klasický podvozok „tatrovácky“ koncepcie s centrálnou nosnou rúrou a nezávislé zaveseniami a odpruženými polonápravami.

(rak)

Podľa spoločnosti MBDA praktický test strelby nového protiletadlového prostriedku MPCV (Multi Purpose Combat Vehicle) s cieľom zničiť viacsobný vzdušný cieľ v simulovaných bojových podmienkach bol úspešný. Testovaný systém MPCV využíva vežu nemeckej spoločnosti Rheinmetall Defence, PLRS Mistral 2 a infračervený systém riadenia palby, ktoré sú umiestnené na podvozku terénneho pancierovaného vozidla Renault Sherpa 3A. Komunikáciu a prenos údajov platformy zasa zabezpečujú VHF rádiové stanice PR4G-F od firmy Thales.

Produkt s vlastným systémom identifikácie IFF je flexibilný a otvorený, čo umožňuje MBDA použiť aj rôzne

iné technické riešenia podľa želania zákazníka. Pri teste systému MPCV sa overovala schopnosť strelby na dva vzdušné ciele, ktoré sa približovali z dvoch rôznych smerov a predstavovali útočiacu skupinu nepriateľských lietadiel. Útočníkov predstavovali bezpilotné prostriedky (UAV) Banshee, ktoré sa pohybovali v malej výške nad terénom. Podľa MBDA obidva ciele systém MPCV spoľahlivo zachytil, automaticky sledoval a neskôr dvomi riadenými raketami Mistral 2 zničil. Prvé UAV bolo eliminované vo vzdialenosti 4 100 metrov, druhé vo vzdialenosti 2 500 metrov a stanovišťa systému.

foto MBDA

MPCV

Protiletadlový systém

/ text a foto Miroslav GYÜRÖSI

Tohtoročný jubilejný ročník leteckej a kozmickej výstavy ILA '2010 v Berlíne bol miestom premiérovej verejnej prezentácie nového európskeho transportného lietadla Airbus Military A400M.

Transportné lietadlo

A400M

Lietadlo s objemným trupom, hore uchytaným krídlom, so štvoricou turbovrtulových motorov s rozmernými osemlistovými vrtulami a rozmernými chvostovými plochami tvaru T, mohli diváci výstavy vidieť na zemi i vo vzduchu. Prvý prototyp MSN001 s francúzskej civilnou imatrikuláciou F-WWMT s náterom šedej farby na všetkých plochách, bol počas spomínaného leteckého sviatku na berlínskom letisku Schönefeld jednoznačne hviezdou. Tento prvý prototyp vzlietol k svojmu premiérovému letu 11. decembra 2009. Druhý prototyp MSN002 sa k letovým skúškam pripojil 8. apríla 2010. Tretí skúšobný stroj A400M (MSN003) vzlietol po prvý raz 9. júla 2010. Do konca tohto roku sa k programu letových skúšok pripojí ešte jedno lietadlo a posledný piaty prototyp by sa mal do programu letových skúšok zapojiť na začiatku roku 2011.

Výkonný stroj

Taktické transportné lietadlo A400M začalo vznikať ako projekt FLA (Future Large Aircraft) na základe požiadaviek vzdušných síl siedmich európskych krajín – členov NATO v roku 1993. Lietadlo s dĺžkou 45,1 m, rozpätím krídla 42,4 m a výškou 14,7 m poháňa štvorica turbovrtulových pohonných jednotiek EuroProp International TP400-D6 otáčajúcich osemlistové ťažné vrtule Ratier-Figeac FH386 s priemerom 5,3 m. Dvojice vrtúl sa na každej polovici krídla otáčajú v smere proti sebe. Motor TP400-D6 s maximálnym výkonom 8250 kW je vôbec najvýkonnejšou leteckou turbovrtulovou pohonnou jednotkou, aká bola kedy v západnom svete vyvinutá a skonštruovaná. Stroj s prázdnu hmotnosťou 70 t a maximálnou vzletovou hmot-

nosťou 141 t dokáže prepraviť do 37 t nákladu. Hmotnosť paliva vo vnútorných nádržiach dosahuje 50,5 t, maximálna pristávacia hmotnosť je 122 t. Kapacita stroja je 116 plne vybavených výsadkárov alebo 66 ležiacich zranených v sprievode 25 príslušníkov zdravotníckeho personálu. Cestovná rýchlosť lietadla A400M je 780 km/h, prevádzková letová hladina 11 300 m, dolet s maximálnym

nákladom je 3300 km. V konštrukcii lietadla sú vo veľkom rozsahu použité kompozitové materiály. Konečná montáž lietadiel A400M sa realizuje v prevádzkach spoločnosti EADS CASA v španielskej Seville.

Základná letová posádka je dvojčlenná, v pilotnej kabíne je ešte jedno sedadlo pre obsluhu vybavenia na špeciálne operácie.

Turbulentný program

V máji 2003 podpísala spoločnosť Airbus Military s predstaviteľmi európskej akvizičnej agentúry OCCAR vývojový a výrobný kontrakt na dodanie celkovo 184 taktických transportných lietadiel A400M. K tomu počtu pribudla ešte objednávka Južnej Afriky na 8 lietadiel podpísaná 14. decembra 2004. Počty dodaných strojov v rámci politických a rozpočtových zmien, ale taktiež v súvislosti s problémami a meškáním programu, sa priebežne znížili. Južná Afrika zrušila svoju objednávku na transportné lietadlá A400M 4. novembra 2009 a Veľká Británia znížila 9. marca 2010 počet objednaných strojov z pôvodných 25 kusov na súčasných 22 lietadiel. V súčasnosti disponuje spoločnosť Airbus Military objed-

návkami na 181 taktických transportných lietadiel A400M od ôsmich zákazníkov – Belgicko (7 strojov), Francúzsko (50 lietadiel, medzi ktorými je 8 strojov v konfigurácii viacúčelového a tankovacieho lietadla), Nemecko (60), Veľká Británia (22), Luxemburg (1), Malajzia (4), Španielsko (27) a Turecko (10). Prvá dodávka francúzskym vzdušným silám je naplánovaná na koniec rok 2012. Dodávky sériových strojov budú pokračovať až do roku 2025.

/ text a foto Miroslav GYÚRÖSI

Delostrelecké novinky z Izraela

Kedysi platilo, že delostrelectvo je kráľom bojiska. V každom prípade, delostrelectvo zostáva aj v súčasnosti prostriedkom, ktorý slúži na riešenie mnohých dôležitých úloh.

Samozrejme, spomínané okridlené príslovie vzniklo, keď delostrelectvo predstavovali kanóny a húfnice ťahané koňmi. Odvtedy sa zmenilo mnohé, presnejšie povedané, asi celkom všetko. Hlavnými ťažiacimi hlavných zbraní sú výkonné automobily a pásové vozidlá, prípadne sú zbraňové systémy samohybné. Objavilo sa množstvo typov reaktívneho delostrelectva. Delostrelci majú k dispozícii moderné topografické prístroje a výkonné elektronické prostriedky riadenia streľby a automatizácie bojovej činnosti. V súčasnosti sa veľa z toho, čo sme poznali predtým, celkom zmenilo. Požiadavky súčasných plánovačov smerujú k vyššej mobilite jednotlivých prostriedkov, vyššej presnosti a tým aj celkovému zníženiu spotreby munície. Ideálom je zásah každým nábojom alebo raketou, to znamená: jeden výstrel – jeden zásah.

Jedným z medzinárodných fór, kde sa stretávajú odborníci, a kde sa dajú vidieť aktuálne trendy a možné smerovanie v blízkej i vzdialenejšej budúcnosti, je najväčšia výstava obranných technológií na svete, Eurosatory. Toto podujatie sa koná každé dva roky vo francúzskej metropole Paríž. Dnes vás zoznámime s niekoľkými typmi novej delostreleckej munície a systémov, ktoré v svetovej premiére pred odbornou verejnosťou počas výstavy Eurosatory-2010 predstavila divízia MLM izraelskej priemyselnej skupiny IAI (Israel Aerospace Industries).

Korigovaný projektíl TopGun

Vo svojej podstate nejde o projektíl ako taký, ale o nový typ zapalovača pre delostreleckú muníciu pre hlavné systémy kalibru 155 mm, ktorý umožňuje realizovať korekciu letovej trajektórie projektílu v dvoch rovinách. Originálny názov zapalovača C2F (Course Correction Fuze) priamo vychádza z tejto vlastnosti. Podľa tvrdenia autora výroby, je zapalovač TopGun montovateľný na akýkoľvek delostrelecký projektíl kalibru 155 mm. Prostredníctvom tohto zapalovača je

štandardná delostrelecká munícia rýchlo a jednoducho konvertovaná na zbraň s presným navedením bez výrazných zmien pri obsluhu samotnej zbrane a príprave obslúh. Údaje palebnej úlohy a koordináty cieľa sa vkladajú z počítačovej jednotky zbrane do zapalovača pomocou ručného programátora. Po vystrelení projektílu sa iniciujú palubné systémy, roztvorí sa štyri aerodynamické riadiace plochy a prijímač systému družicovej navigácie GPS začne prijímať údaje. Zapalovač TopGun koriguje balistickú trajektóriu v dvoch rovinách, takže znižuje hodnotu rozptylu v diaľke i odklone. Týmto spôsobom sa výrazne zlepšuje presnosť streľby, priemerná kruhová odchýlka od bodu zamerania dosahuje 20 m pri streľbe na akúkoľvek diaľku. Prítom priemerná kruhová odchýlka štandardného nekorigovaného delostreleckého projektílu kalibru 155 mm pri

Korigovaný projektíl TopGun

streľbe na 10 km dosahuje cca. 90 m, na vzdialenosť 20 km cca. 130 m, na vzdialenosť 30 km cca. 200 m a na vzdialenosť 40 km cca 360 m.

Navádzaná raketa Strikes

Koncept Strikes predstavuje inovatívne riešenie bojovú časť určenú na modernizovanie existujúcich zásob neriadených delostreleckých rakiet kalibru 122 mm. Celý figel spočíva v doplnení modulu riadenia a avioniky medzi telo raketového motora a samotnú bojovú časť delostreleckej rakety. Modul s dĺžkou asi 20 cm je pevne uchytý k bojovej časti a takto spolu predstavujú manévrujúcu sekciu. Pred streľbou sú koordináty cieľa elektronicky vložené do riadiaceho počítača modulu riadenia. Po vystrelení rakety a dohorení raketového paliva sa telo motora oddeľuje od manévrujúcej sekcie predstavovanej bojovou časťou s modulom riadenia. Roztvoria sa štyri aerodynamické riadiace plochy a manévrujúca sekcia sa naviguje v smere koordinát určeného cieľa. Navigačný systém manévrujúcej sekcie pracuje s inerciálnym navigačným systémom a prijímačom systému družicovej navigácie GPS. Podľa vývojovej organizácie raketa s riadiacim modulom Strikes dosahuje presnosť zásahu cieľa s priemernou kruhovou odchýlkou do 10 m. Požadované zmeny na bojovom vozidle a odpaľovacím zariadení sú len minimálne.

Autonómny systém Jumper

V súčasnosti v časoch asymetrických stretov je potreba efektívnej delostreleckej podpory aj pre menšie rýchlo manévrujúce jednotky na predných okrajoch ozbrojených stretov veľmi dôležitým faktorom. Klasické delostrelecké zbraňové systémy sú príliš ťažké a nepružné v použití, prípadne ak vyhovujú svojou hmotnosťou a mobilitou, majú nízku efektívnosť. Konštruktéri preto aj naďalej neprestávajú hľadať iné riešenia. Nový systém, pomenovaný Jumper, predstavuje jednoduchú rámovú konštrukciu v ktorej je vertikálne umiestnených 8 kontajnerov s raketovými riadenými strelami a jeden kontajner FCU (Fire Control Unit) s komunikačnou a riadiacou elektronikou. Raketové riadené strely s dĺžkou 1800 mm, kalibrom 150 mm a hmotnosťou 63 kg štartujú kolmo. Maximálny dolet riadenej strely systému Jumper je 50 km. Riadená strela je na svoj cieľ navádzaná inerciálnym navádzacím systémom a prijímačom systému družicovej navigácie GPS. Táto metóda navedenia ponúka mi-

riadne vysokú presnosť zásahu cieľa a možnosť použitia počas akýchkoľvek klimatických podmienok a podmienok viditeľnosti. Z titulu celkovej koncepcie zákazník podstatné množstvo investície vloží do efektivity systému a nie do platformy a výcviku personálu.

Navádzaná raketa Strikes

Raketová riadená strela systému Jumper

/ text a foto Miroslav GYŮRÖSI

Taktický rušič ROmSt 2

Elektronický boj aj naďalej zostáva jedným z najefektívnejších prostriedkov na modernom bojisku. Aj preto patria systémy elektronického boja medzi tie najmenej videné a ešte menej propagované bojové prostriedky.

Veľmi zaujímavým prostriedkom elektronického boja je srbský mobilný taktický systém VHF/UHF rádiotechnického rušenia ROmSt 2 (Radio Ometačka Stanica 2). Bývalá Socialistická federatívna republika Juhoslávia z titulu svojej pozície nezúčastnenej krajiny nakupovala tie zbraňové systémy, ktorých výrobu sama nezvládla, aj na Západe aj na Východe. Obzvlášť v oblasti moderných elektronických prieskumných a bojových systémov sa bývalá Juhoslávia pomerne intenzívne snažila o získanie technológií z obidvoch táborov, čo by jej umožňovalo mať dostatočne efektívne prostriedky v prípade konfliktu s ktoroukoľvek stranou.

Nemecký pôvod

Konštrukcia stanice ROmSt 2 vychádza z nemeckej konštrukcie systému AROS EWS 3200. Srbský systém ROmSt 2 je umiestnený na podvozku ľahkého terénneho automobilu TAM 150 6x6. Posádka je štvorčlenná – veliteľ, dvaja operátori a vodič. Na prípravu na použitie systému podľa rozdielnych zdrojov potrebuje posádka 25 – 40 minút. Systém bol zavedený do operačného použitia na začiatku 90. rokov minulého storočia, ale lokálny obranný priemysel stanicu priebežne modernizuje. Zatiaľ posledná modifikácia bola integrovaná v roku 2008. Miestnym integrátorom a konečným výrobcom systému ROmSt 2 je spoločnosť Iritel zo sídlom v Belehrade, ktorá taktiež vyvinula a vyrába nový zosilňovač vyšších oblastí pásma VHF, signálový klasifikátor a generátor modulovaných signálov.

Určením stanice ROmSt 2 je rušenie rádiového spojenia protivníka vo frekvenčnom pásme 20 – 500 MHz. Systém dokáže pracovať vo viacerých prevádzkových módoch: skenovanie kmitočtového rozsahu (programovo bez obmedzenia), skenovanie kmitočtového rozsahu (programovo bez obmedzenia s automatickým rušením), prehľadávanie pásma (simultánne až dvoch pásiem), širokopásmové rušenie (1 – 30 MHz s krokoch po 1 MHz), prehľadávanie pásma (simultánne až dvoch pásiem s automatickým rušením), časové multiplexné rušenie (až štyri kanály) a činnosť na jednej konkrétnej frekvencii (sledovanie alebo rušenie). Zoznam zakázaných frekvencií je do 96 položiek (to znamená, že je zakázané ich rušenie). Anténový podsystem zahŕňa tri vyhľadávacie a rušiacie antény a jednu VHF spojovaciu vysielacu a prijímaciu anténu. Na rušenie je používaná vysielacia a prijímacia logaritmicko-periodická anténa pre pásmo 20 – 100 MHz (dodaná spoločnosťou AEG), vysielaco-prijímacia logaritmicko-periodická anténa pre pásmo 100 – 500 MHz (Racal) na stožiar s výškou 9 m a vysielaco-prijímacia všesmerová anténa pre pásmo 20 – 100 MHz (AEG). Spojovací podsystem používa telefónnu linku s modomom s prenosovou rýchlosťou do 56 kbit/s. Opčne je možné použiť optický dátový terminál s rýchlosťou prenosu do 8/155 Mbit/s a súpravu VHF prijímača. Vý-

stupný výkon rušiča dosahuje až 1 kW. Napájací zdroj, ktorým je 3-fázový generátor 3x 380/220 V, 50 Hz s výkonom 15 kW je nainštalovaný na prívese ťahanom vozidlom systému. Systém taktiež disponuje dvomi akumulátormi 12 V / 135 Ah. Maximálny príkon systému je 9 kW AC, 24 A DC. Systém ROmSt 2 môže pracovať v podmienkach teplôt vonkajšej atmosféry v rozsahu od -20°C do +55°C. Teplota vo vnútri kontajnera sa udržiava v rozsahu od +5°C do +35°C.

Aktuálna ponuka

Už spomínaný integrátor, belehradská spoločnosť Iritel, v súčasnosti ponúka systém potenciálnym zákazníkom s pracovným rozsahom rozšíreným od 20 MHz až do 1000 MHz. Systém je použiteľný na rušenie štandardnej taktickej VHF/UHF komunikácie na pevných kmitočtoch a taktiež spojenia s použitím rádiostanic zo skokovou zmenou kmitočtu (Frequency Hopping). Rušič je v plnom rozsahu automatizovaný a môže byť použitý samostatne aj integrované v adekvátnom systéme zameriavania a rušenia. Podľa letáku spoločnosti Iritel základná konfigurácia rušiacieho systému zahŕňa VHF/UHF budič (20 – 1000 MHz), výkonový zosilňovač pre pásmo 20 – 100 MHz s výkonom 1 kW vrátane hrebeňových filtrov harmonických zložiek (Harmonic Rejection Filter), prepínač vysielacza a prijímača a napájaciu jednotku, výkonový zosilňovač pre pásmo 100 – 500 MHz s výkonom 500 W vrátane hrebeňových filtrov harmonických zložiek, prepínač vysielacza a prijímača a napájaciu jednotku, výkonový zosilňovač pre pásmo 500 – 1000 MHz s výkonom 500 W vrátane hrebeňových filtrov harmonických zložiek, prepínač vysielacza a prijímača a napájaciu jednotku, generátor modulovaného rušenia VHF/UHF, dva VHF/UHF prijímače pre pásmo 20 – 1000 MHz, klasifikátor signálov VHF/UHF, viacnásobnú prepojovaciu škatuľu, kazetový magnetofón, ekvivalent, priemyslový zodolnený prenosný počítač, spojovaciu prijímaciu súpravu VHF, ochrannú jednotku prijímača, linkový modem 56 kbit/s alebo opčne optický modem 8/155 Mbit/s modem, vysielaco-prijímaciu logaritmicko-periodickú anténu pre pásmo 20 – 100 MHz, vysielaco-prijímaciu logaritmicko-periodickú anténu pre pásmo 100 – 1000 MHz, anténový teleskopický stožiar a anténový rotátor. Rušič VHF/UHF ponúka rozšírené možnosti pri prehľade rádiového pásma a analýze signálov vďaka konceptu použitia dvoch prijímačov a jednotky klasifikátora signálov. Širokopásmový polovodičový zosilňovač a účinné algoritmy programového vybavenia zabezpečujú veľmi krátky reakčný čas rušenia. Zdrojmi modulovania rušenia je generátor modulovania rušenia GEMOS, kazetový magnetofón, telegrafický kľúč a mikrofón. Generátor modulovania rušenia GEMOS generuje viaceré rušiacich signálov: Gaussov šum (Gaussian Noise), nosnú frekvenciu FM modulovanú Gaussovým šumom (FM šum), lineárny FM signál (sweep), elektronickú hudbu, tóny a impulzy generované na základe pseudonáhodnosti alebo predvoleného časového cyklu, viacnásobný signál pre širokopásmové rušenie, širokopásmový priehradový šum (barrage jamming). Všetky parametre rušiacich signálov možno meniť programovými prostriedkami. Signály sú rozdelené ako analógový FM hlasový prenos, digitálny FM hlasový prenos G3E, AM hlasový prenos A3E, SSB hlasový prenos J3E, telegrafia A1A, nemodulovaná nosná A0, šum a neznáma modulácia.

L-410 UVP-E20

Plávajúci transportér PTS-10

/ Martin GABČO

/ VHÚ-VHM Piešťany

/ foto Miroslav MIHÁLIK

Začiatkom druhej polovice 50. rokov 20. storočia predložilo MO ZSSR požiadavky na vývoj nového plávajúceho stredného transportéra pre ženijné vojsko. Vozidlo okrem prepravy vojakov a bojovej techniky cez vodné toky malo byť využiteľné ako pontón plávajúceho mosta i ako základňa pre špeciálnu, potápačskú a záchrannú činnosť. Vývojovými prácami bolo poverené konštrukčné byro Krjukovského vagonostrojiteľného závodu pod vedením E. E. Lenciusa. Pri vývoji boli použité základné konštrukčné skupiny a súčasti tanku T-54 a delostreleckého ťahača ATS-59. Po štátnych skúškach v priebehu roka 1960 bolo rozhodnuté o zavedení PTS do výzbroje vtedajšej Sovietskej armády. Sériová výroba sa začala v roku 1961.

Užitočný obojživelník

Koncom roka 1960 bol PTS predvedený zástupcom čs. vojenskej delegácie v Moskve. Bolo rozhodnuté o jeho zavedení do výzbroje našej armády. Prvé vozidlo pod označením PTS-10 prevzalo ženijné vojsko v priebehu roka 1962. Z konštrukčného hľadiska ide o vozidlo, ktorého základ tvorí zváraná pontónová karoséria. Hermetizovaná kabína, v ktorej je stanovisko veliteľa a vodiča, má účinnú ventiláciu a vykurovanie. V prednej časti sú dva sklopné vlnolamy, ktoré vodič zdvíha pred začatím plavby, aby mu vlny neznemožňovali výhľad. Nákladná korba má dve koľaje na uloženie a uchytenie rôznej techniky. Zadná časť korby je sklopná a slúži súčasne ako nájazdová rampa. Po naložení techniky (nákladu) sa korba (rampa) hydraulicky uzatvára a hermetizuje proti vnikaniu vody nafúknutím gumových hadíc v mieste styku.

PTS-10 je poháňaný výkonným vznetrovým motorom, spúšťaným elektricky alebo stlačeným vzduchom (najmä v zime). Prevodová časť, ktorá zabezpečuje prenos krútiaceho momentu od motora k hnacím kolesám a lodným skrutkám, obsahuje hlavnú spojku, rozvodovku, prevodovku, dve smerové spojky a kardanové hriadele. V rozvodovke sa prepína náhon iba na pásy alebo na lodné skrutky. Pri výjazde transportéra do vody, výjazde z vody, alebo pri plavbe v plytkej vode, môže vodič zapnúť súčasne náhon na pásy i na lodné skrutky. Rozvodovka ďalej zabezpečuje náhon na navijak a na čerpadlá vody.

Podvozok sa skladá z pásov, závesov, dvanástich pojazdových, dvoch hnacích a dvoch

Pri vstupe do areálu Vojenského historického múzea v Piešťanoch zaujme návštevníka skupina techniky z výzbroje ženijného vojska. Ženijné vozidlá sa v rámci záchranných akcií a humanitárnych misií čoraz častejšie zúčastňujú na záchrane ľudských životov. To v plnej miere platí aj o plávajúcom transportéri PTS, ktorý preukázal neoceniteľné služby už pri povodniach na Dunaji v roku 1965, ale aj pri povodniach v tomto roku.

vodiach kolies. Kolesá majú torzné pruženie, ktoré zachytáva a pohlcuje nárazy pri jazde terénom. Pre plavbu na hladine má PTS-10 dve lodné skrutky. Zatačanie pri plavbe zaisťujú dve kormidlá. Lodné skrutky sú uložené v tuneloch. Tým je súčasne vyriešená aj ich ochrana pred mechanickým poškodením. Každá z lodných skrutiek môže meniť smer otáčok nezávisle od druhej. Ak vodič nastaví smer otáčok tak, že každá skrutka sa točí inak, transportér zatača prakticky na mieste. K špeciálnej výbave vozidla patria vodné čerpadlá, navijak, vzduchový kompresor so zásobníkom vzduchu, vyhrievač kabíny, zdravotnícke vybavenie a prostriedky pre plavbu na mori.

Pomocník pri povodniach

V roku 1965 bolo modernizované vybavenie vozidla. Jeho súčasťou bola inštalácia filtroventiláčného zariadenia, ochrany proti zbraniam hromadného ničenia, spojeného s nafitovým teplovzdušným vykurovaním. Ďalej išlo o vybavenie pre plavbu po mori, ktorá zabezpečovala plavbu na vlnách do sily 3 balov bez zaplavovania nákladnej korby. Novinkou bol aj komplet sanitárneho vybavenia, ktorý umožňoval umiestnenie 12 zdravotníckych nosidiel na nákladnej korbe. Z technického vybavenia pribudol reflektor a prístroj na nočné videnie vodiča. Takto modernizované vozidlá pod označením PTS-M boli na základe medzivládnej dohody od roku 1966 zavádzané i do výzbroje ČSLA. Ženijné vojsko nové označenie neprijalo a i naďalej používalo označenie PTS-10. Organizačne tvorili PTS-10 základ vybavenia prepravného-výsadkového rôt ženijných práporov vševojskových divízií. Po rozdelení čs. armády prevzala PTS-10 do svojej výzbroje i Armáda SR. Okrem plnenia bojových a výcvikových úloh boli vozidlá za viac ako štyridsaťročné používanie v čs. armáde i armáde SR opakovane využívané pri povodniach a ďalších akciách súvisiacich so záchranou ľudských životov a majetku.

Hlavné technické údaje			
Dĺžka	11,426 m	Motor	V-2/54
Šírka	3,300 m		
Výška	2,800 m	Akčný rádius - na vode	12 Mh
Pohotovostná hmotnosť	17 000 kg	- v teréne	380 km
Užitočné zaťaženie - na vode	10 000 kg		
- v teréne	5 000 kg	Osádka	2 osoby
Max. rýchlosť - na vode	11,5 km/hod	Podvozok	pásový
Max. rýchlosť - v teréne	27 km/hod.		

: vojenské osobnosti

/ pplk. Mgr. Miloslav ČAPLOVIČ, PhD.

Vojenský historický ústav

Narodil sa 19. októbra 1888 v Senici nad Myjavou, v rodine advokáta a významného hudobného skladateľa Štefana a Emílie, rodenej Jurenkovej. Mal ôsmich súrodencov, štyri sestry a štyroch bratov. Štefan Fajnor mladší prežil svoje detstvo prevažne v Senici. Študoval na gymnáziu a neskôr na Právnickej fakulte Budapešti Tudományegyetem (Budapešťianskej univerzity). Pred vypuknutím prvej svetovej vojny pracoval ako advokátsky koncipient.

Kapitán in memoriam Štefan Fajnor

Narodil sa 19. októbra 1888 v Senici nad Myjavou, v rodine advokáta a významného hudobného skladateľa Štefana a Emílie, rodenej Jurenkovej. Mal ôsmich súrodencov, štyri sestry a štyroch bratov. Štefan Fajnor mladší prežil svoje detstvo prevažne v Senici. Študoval na gymnáziu a neskôr na Právnickej fakulte Budapešti Tudományegyetem (Budapešťianskej univerzity). Pred vypuknutím prvej svetovej vojny pracoval ako advokátsky koncipient.

Vojenská dráha Štefana Fajnora sa začala písať v lete 1914, keď ho na základe mobilizačnej vyhlášky v súvislosti s rozpútaným vojnovým konfliktom, povolali do aktívnej vojenskej služby v uhorskom vlastibranec 16. pešom pluku v Banskej Bystrici. Následne bol v hodnosti práporčíka so svojím kmeňovým plukom v zostave rakúsko-uhorskej armády odvelený na ruský front. Tam sa 10. júla 1915 v priestore Haliča pri rieke Dnester dostal do ruského zajatia. Posledným miestom pobytu v zajatí bol zajatecký tábor Birjuč vo Voronežskej gubernii v Rusku.

Patril k jednému z prvých slovenských zajatcov, ktorý sa prihlásil do dobrovoľníckej jednotky Českej Družiny v cárskej armáde. Dňa 24. apríla 1916 sa stal v hodnosti strelec príslušníkom 1. čs. streleckého pluku Majstra Jana Husa. O štyri dni neskôr bol v hodnosti strelec prevedený do 3. roty kmeňového pluku formujúcich sa čs. légii v Rusku. Ako dôstojníckeho čakateľa ho 10. novembra 1916 preveli do 6. roty 1. čs. streleckého pluku a o deň neskôr povýšili na de-

siatnika. V čase útoku ruských vojsk na východnom fronte v lete 1916 (Brusilova protiofenzíva) velil Štefan Fajnor výzvednému oddielu 113. divízie 8. ruskej armády. Od 15. novembra 1916 pôsobil už ako mladší dôstojník 6. roty 1. čs. streleckého pluku. V máji 1917 bol pridelený ako emisár do Odbočky Česko-Slovenskej národnej rady v Rusku, s určením na nábor českých a slovenských dobrovoľníkov z radov zajatcov. Vo funkcii veliteľa 6. roty 1. čs. streleckého pluku sa v júli 1917 vyznamenal v bitke pri Zborove, počas Kerenského ofenzívy. Od 8. do 26. mája 1918 bol pridelený do štábu 1. čs. streleckej divízie čs. légii v Rusku ako sudca poľného súdu. V máji 1918 sa vrátil do 1. čs. streleckého pluku, kde opätovne prevzal velenie 6. roty a súčasne zastával funkciu zástupcu veliteľa II. práporu. So svojou jednotkou sa zúčastnil bojov proti sovietskej moci v priestore mesta Penza (28. – 29. mája 1918) a Bezenčuku v Povolží (5. júna 1918).

Štefan Fajnor padol hrdinskou smrťou 27. júna 1918 v bochoch čs. légii proti boľševikom o mesto Buzuluk, pri pokuse vojensky obsadiť stredné Povolžie. Pochovali ho na tamjšom cintoríne. Posmrtné bol povýšený na kapitána in memoriam československej armády a 8. marca 1920 vyznamenaný československým vojnovým krížom. Básnik slovenskej literárnej moderny, Vladimír Roy, venoval Štefanovi Fajnorovi vo svojej bohatej publikačnej tvorbe pietnu spomienku.

Zborov Rakúske zákopy
dobyté čs. brigádou 2. júla 1917

/ text a foto Roman KMENT

Nový elegán L-410 UVP-E20

Tak ako sa vyvíjali letecké predpisy, normy a vznikali nové požiadavky, tak aj výrobca prispôboval lietadlá L-410. V súčasnosti ich nahrádzajú verzie certifikované podľa EASA a FAA. Prístupový proces do Severoatlantickej aliance, členstvo v nej i samotné požiadavky ICAO postavili pred úlohu modernizovať aj slovenské L-410, čo sa uskutočnilo pri niektorých strojoch v prvom kroku v rámci programu celkovej modernizácie systémov viacerých typov lietadiel a vrtuľníkov (An-26, L-39, MiG-29, Mi-17). Okrem modernizácie starších lietadiel sa rozhodli OS SR zabezpečiť aj nové stroje L-410.

Prvý stroj E-20

Prvý nový Turbolet z dielne Aircraft Industries, ktorý patrí do stavu Dopravného krídla M. R. Štefánika Vzdušných síl OS SR, pristál na letisku v Kuchyni 23. decembra 2009 a do prevádzky ozbrojených síl bol zaradený 28. apríla 2010 (Ev.č. 2718). Lietadlo, ktoré je modernizované L-410 UVP-E3 s bezgenerákovou prevádzkou a umožňuje prepravu až 19 cestujúcich (sedadlá usporiadané za sebou ako v autobuse), preletela z továrenského letiska výrobcu posádka Stanislav Sklenář a Svatopluk Vlček. Stroj vyrobený v roku 2009 má moderné navigačné, komunikačné i prístrojové vybavenie. Pilotom uľahčuje prácu najmä autopilot a systém manažmentu letov (FMS). Lietadlo vychádza z tzv. modulárnej koncepcie, ktorá umožňuje momentálne meniť vnútorné vybavenie stroja na verziu salón, posuvný batožinový priestor či nákladnú verziu. V prípade VIP úpravy k pohodliu cestujúcich na palube prispieva klimatizácia a kvalitné sedadlá a LCD monitor s prehrávačom.

Malé ľahké dopravné lietadlá L-410 sú určené v slovenských ozbrojených silách na plnenie úloh dopravného letectva, ktoré musí zabezpečiť kvalitné a včasné plnenie stanovených úloh v rámci zabezpečenia obrany SR, záväzkov vyplývajúcich Slovensku z medzinárodných zmlúv, leteckej prepravy ústavných činiteľov určených vládou SR a rovnako ponúknuť dostupnú zdravotnícku prepravu.

Vzdušné sily OS SR pred príchodom prvého nového L-410 UVP-E20 využívali sedem strojov L-410 v štyroch verziách (2x UVP-E Moder, 3x UVP-T, 1x UVP-S a 1x FG). Lietadlá UVP-E boli modernizované a používajú sa na zabezpečenie malej leteckej prepravy osôb. UVP-S bola v salónnej úprave s kratším doletom ako UVP-E Moder. Stroje UVP-T boli určené na prepravu osôb a nákladu do hmotnosti jednej tony a letecké výsadky. Verzia FG zasa vykonáva fotogrametrickú činnosť. Lietadlá verzie UVP-T neboli modernizované. Nedisponovali identifikačným a komunikačným vybavením podľa požiadaviek NATO, prístrojovým a špeciálnym vybavením podľa požiadaviek Eurocontrolu, nespĺňali požiadavky a odporúčania ICAO a EASA. Navyše všetky využívané L-410 nemali typový certifikát výrobcu Aircraft Industries podľa FAR 23.

Riešením obmena

Vzdušné sily sa tak dostali v kategórii malých dopravných lietadiel do situácie s niektorými nedostatkami, ako veľká typová rozličnosť (štyri verzie L-410) a pokročilý vek časti lietadlového parku, kde nemodernizované lietadlá majú vek 23 až 26 rokov. Tieto lietadlá tak z hľadiska prístrojového

Lietadlo L-410 Turbolet, ktorého prvý vzlet sa uskutočnil v roku 1969, patrí medzi najúspešnejšie konštrukcie vyrábané v spoločnosti LET Kunovice, dnes Aircraft Industries. Spoločnosť ho v rôznych verziách a modifikáciách odvtedy vyrobila viac ako 1 000 kusov a podľa výrobcu je dnes v aktívnej prevádzke vyše 400 lietadiel L-410.

Ľavé pracovisko pilota

Usporiadanie sedadiel za sebou

Stredová konzola stroja

Nové prvky lietadla

Modernizácia prvého lietadla L-410 UVP-E20 pre OS SR spočíva v zástavbe:

- navigačných a komunikačných systémov NAV/COM/GPS Garmin GNS 430(W),
- palubného dorozumievacieho zariadenia KMA 24H-70,
- rádiokompasu KR 87, diaľkomeru DME KDM 706A,
- prijímačov Marker KMR 675,
- systému merania polohy a kurzu AHRS AHC-1000,
- zobrazovacieho systému typu EFI-890R,
- odpovedača GTX 330, odpovedača MST 67A,
- núdzového polohového rádiomajáka ELT C 406-2,
- rádiovýškomeru typu KRA 405 B,
- systému TCAS II Honeywell CAS 67A,
- systému EGPWS Honeywell MARK VI,
- poveternostného radaru RDR 2000,
- palubného zapisovača letových údajov FDR FA 2200,
- palubného zapisovača hlasu CVR FA 2100,
- aerometrických počítáčov Thommen AC32,
- záložného barometrického výškomeru typu Thommen 3A-63,
- záložného rýchlomeru typu Thommen 5A-16,
- záložného umelého horizontu typu MCI 4300-412,
- vonkajšieho teplomera Scott Model 2716,
- palubných hodín GROB Benz Micro Swiss 115EG-7780.

Technická špecifikácia L-410 UVP-E20

Výkonnosť	
Maximálna rýchlosť	386 km/h
Max. dolet (rezerva na 45 min)	1 318 km
Operačná výška	4 200 m
Max. výška letu	6 100 m
Dĺžka dráhy pri vzlete do výšky 10,7 m	565 m
Dĺžka pristávacej dráhy z výšky 15,2 m	503 m
Rozmery	
Rozpätie krídiel	19,48 m
Dĺžka	14,42 m
Výška	5,83 m
Max. šírka kabíny	1,96 m
Max. výška kabíny	1,66 m
Objem kabíny cestujúcich	17,90 m³
Max. obsaditeľná kapacita	19 miest
Hmotnosti	
Max. vzletová hmotnosť	6 600 kg
Max. hmotnosť pri pristátí	6 400 kg
Max. hmotnosť bez paliva	6 000 kg
Max. zaťaženie	1 800 kg
Motory	
Model	2x Walter M 601-E
Max. vzletový výkon	560 kW
Max. kontinuálny výkon	490 kW
TBO	3 000 let. hodín
Vrtule	5-lopatkové Avia V 510

a špeciálneho vybavenia nie sú vhodné na letecký výcvik za všetkých poveternostných podmienok a nie je možné ich použiť na leteckú prepravu do zahraničia.

Riešením modernizácie lietadiel L-410 sa stala obmena, ktorá zahŕňala odkúpenie dvoch lietadiel L-410 UVP-T z leteckého parku OS SR výrobcom lietadiel a dodávku dvoch nových L-410 UVP-E20. Tieto lietadlá pritom plne vyhovujú požiadavkám ICAO a Eurocontrol pre danú kategóriu lietadiel. Majú modulárnu koncepciu, čo ich umožňuje prevádzkovať v rôznych verziách, čím budú efektívnejšie využité ako jedonúčelové verzie lietadla. Druhý stroj E20 pristál na letisku v Kuchyni 16. júla s preletovým označením OK-SLU (Ev.č. 2721) a bude ho možné využívať aj vo výsadkovej verzii (úprava dverí a vnútorného priestoru na zoskoky parašutistov a sedačiek).

Obstaranie nových lietadiel L-410 s moderným prístrojovým a špeciálnym vybavením tak umožní vzdušným silám zabezpečiť plnohodnotný základný, pokračovací, zdokonaľovací, udržiavací i bojový výcvik posádok dopravných lietadiel OS SR počas všetkých poveternostných podmienok. Riešenie vychádzalo z požiadavky na rozvoj slovenských vzdušných síl, záverov štúdie realizovateľnosti „Modernizácia lietadlového parku L-410 formou obmeny lietadiel“ a ponuky výrobcu lietadiel L-410. Spôsob obmeny lietadiel považovali predkladatelia zámeru za výhodný nielen z hľadiska zvýšenia operačných schopností dopravného letectva, možností výcviku pilotov, ale aj z ekonomického hľadiska.

/ text Roman KMENT

/ foto Andrej JERGUŠ a Vojtech HUČKO

Systém prepravujú
dva nosiče Tatra

Taktický mobilný pristávací systém

Ide o taktický mobilný pristávací systém (TMPS) pre maximálne štyri vrtuľníky, ktorý bol zavedený po úspešných podnikových a vojenských skúškach v tomto roku do výzbroje. Príslušníci ozbrojených síl dostali do rúk moderný, ale zároveň aj zložitejší systém, ako boli doterajšie systémy. Systém mohli viackrát vyskúšať a cvičiť na ňom aj počas vojenských skúšok. Zaujímavosťou možno je, že TMPS s obsluhou zabezpečovali 30. vojenské majstrovstvá sveta CISM v parašutizme v Boľkovciach, kde bolo, samozrejme, potrebné zabezpečiť riadenie letov a samotnej leteckej činnosti. Tu bol TMPS prvýkrát použitý najmä ako stanovište riadenia letovej prevádzky a podľa slov organizátorov súťaže sa veľmi osvedčil, keď riadil 2x Mi-17 a 2x Mi-24.

Opis systému

Na vytvorení systému sa podieľali spoločnosti Špeciálne systémy a software 3S z Bratislavy a Delta Defence z Prešova. Úlohou taktického mobilného systému je rýchle vybudovanie a zodpovedajúce zabezpečenie fungovania rádiokomunikačných, telekomunikačných, rádionavigačných a svetlotechnických systémov, ktoré slúžia riadením letovej prevádzky na bezpečné prevádzkovanie vrtuľníkov na predsunutých plochách podľa pravidiel povolujúcich pristátie aj podľa prístrojov bez vizuálnej viditeľnosti pilotov (IFR).

Samotnú zostavu taktického mobilného pristávacieho systému TMPS tvorí mobilná veža riadenia letovej prevádzky (TMV), technologický kontajner (TNK) a elektrocentrála systému elektrického napájania (SEN) a dve vozidlá Tatra T-815 VPR9, ktoré slúžia ako no-

siče prvkov systému. Systém TMPS bol riešený ako nezávislý, dokáže pôsobiť autonómne a dá sa presúvať do potrebného priestoru veľmi dobre nielen po ceste, ale aj po železnici, loďou či leteckou cestou (C-130 Hercules).

TMPS1 a TMPS2

Jednotlivé časti mobilného systému prepravujú upravené štvornápravové nákladné vozidlá Tatra T-815 VPR9 28 265 8x8.1R s pancierovanou kabinou DEL-KA. Kabína vozidiel je vybavená klimatizáciou, filtroventilačnou jednotkou a nezávislým kúrením. Je hermeticky uzatvorená, pretlakovaná a vybavená strešným poklopom. Balistická ochrana vozidla spĺňa normu Stanag 4569 Level 1 alebo EN B6. V prípade potreby je možné pomocou montáže zvýšiť ochranu prídavným pancierovaním alebo kompozitnými materiálmi. Vozidlá Tatra majú zvýšenú minovú odolnosť. V kabíne sú dve alebo tri miesta pre osoby posádky vozidla.

Vozidlo označené ako TMPS1 prepravuje technologický kontajner TNK a elektrocen-trálu. V kontajneri TNK sa nachádzajú napríklad zdroje pre svetlotechniku, antény, káble, materiál a slúži ako pracovisko technikov pre bežnú údržbu jednotlivých modulov systému TMPS. Vozidlo označené ako TMPS2 zabezpečuje prevoz taktickej veže zloženej z dvoch kontajnerov. Na podvozku Tatra je nainštalovaná aj hydraulická ruka s diaľkovým ovládaním a podperami, ktorá pomáha pri manipulácii s kontajnermi. Hydraulická ruka PM 40022 SP s nosnosťou 40 t sa dá pritom sklopiť na ložnú plochu vozidla, aby nebolo obmedzené výškou na leteckú prepravu.

Ozbrojené sily SR majú vo svojej výzbroji zavedený moderný prostriedok, ktorý významným spôsobom pomáha riadeniu vzletov a pristátí vrtuľníkov v poľných podmienkach a spĺňa náročné štandardy a predpisy Severoatlantickej aliance.

Pracoviská
riadiacích vo veži

Svetlotechnika TMPS

Riadiaca veža

Celý systém TMPS je flexibilný a umožňuje prevádzkovanie aj bez zloženia jednotlivých modulov (kontajnerov) z vozidiel – nosičov TMPS. Obsluhu mobilného systému tvoria štyri osoby: veliteľ stanice, jeden technik, dvaja vodiči, ktorí sú zároveň aj operátori hydraulického žeriavu. Dominantným prvkom TMPS je taktická mobilná veža riadenia letovej prevádzky. Je vybavená elektrickým napájaním, komunikačnými a informačnými prostriedkami. Disponuje dvomi automatizovanými pracoviskami pre riadiaceho lietania a jeho pomocníka alebo dvoch riadiacich. Sú to dve identické pracoviská, ktoré zabezpečujú riadenie rádiokomunikačných prostriedkov, spojenie s vonkajškom a ďalej riadenie svetlotechnických prostriedkov a ostatného vybavenia, aby sa dali vrtuľníky naviesť na pristátie. Každé pracovisko má jeden displej pre halovú komunikačnú ústredňu a jeden displej pre systém diaľkového sledovania a ovládania s dotykovým ovládaním. Veža má pancierové sklá s odmrazovacím systémom a elektricky ovládanými žalúziami, počas prepravy sú sklá chránené plechovými krytmi. Veža je klimatizovaná a má filtroventilačný systém.

Komunikácia a navigácia

Všetky prvky rádiokomunikačného systému (RKS), aj všetky prostriedky svetlotechnického systému (STS) a rádionavigačného systému (RNS) riadi systém diaľkového sledovania a ovládania RMC (Remote Monitoring and Control), ktorý naprogramovala spoločnosť 3S. Rádiokomunikačný systém TMPS má dva hlavné a jeden záložný rádiový systém, jednu rádiostanicu KV pásma, jednu rádiostanicu pásma V/UUV, družicový spojovací modul, monitorovací prijímač s ručnou funkciou zameriavača smerníka, prijímač núdzových frekvencií 121,5 MHz a 243 MHz, hlasový rádiový systém pre komunikáciu s

letiskovou obsluhou, inteligentnú hlasovú ústredňu, dvojtyp digitálny záznamník kontroly hlasovej komunikácie a multiplex na pripojenie k spojovacej sieti.

Svetlotechnický systém TMPS vyznačuje na operačnom letisku predpísané obrazce, ktoré poskytujú pilotom približujúcich sa vrtuľníkov spoľahlivú vizuálnu informáciu na bezpečné pristátie a vzlet strojov z rozptyľového priestoru pri vyššej meteorologickej dohľadnosti než ako býva pri stálych svetlotechnických zariadeniach. Aj keď mobilné svetlotechnické zariadenie neposkytuje rovnako kvalitnú úroveň vizuálnych informácií v podmienkach nízkych meteorologických mínim ako stále zabezpečenie letiska, je schopné zabezpečiť typovými obrazcami a farbou signálov bezpečné navedenie a pristátie vrtuľníkov.

TMPS využíva rádionavigačný systém typu NDB (Non-Directional Beacon), ktorý je určený na riadenie vrtuľníkov s automatickým rádiovým zameriavačom na nepresné prístrojové priblíženie k pristávacej ploche počas dňa aj v noci. Aparatúra NDB sa pri činnosti TMPS vynaša do vzdialenosti jedného kilometra od zostavy taktickej mobilnej riadiacej veže.

Zbalené vybavenie TMPS

Nastupuje CV90 Armadillo

BAE Systems predstavila vo svetovej premiére na výstave Eurosatory nové vozidlo Armadillo, ktoré vychádza z osvedčenej pásovej platformy spoločnosti CV90. Rodina vozidiel CV90 Armadillo má kombinovať extrémne vysokú úroveň ochrany spolu s vynikajúcou pohyblivosťou. Flexibilný modulárny dizajn zahŕňa okrem iného aj zadnú časť karosérie vozidla, na ktorú sa jednoduchým bezskrutkovým spôsobom môžu

upevňovať rôzne systémy podľa typu misie, ktorú bude Armadillo plniť. Podobné riešenie bojového vozidla ponúka 80-percentnú spoločnú základňu pre rôzne varianty pásového prostriedku a jednoduchý návrat k základnej platforme.

Odstránením pôvodnej veže prostriedku získali konštruktéri vozidlo s bojovou hmotnosťou 27 ton a dodatočným možným priestorom ôsmich ton pre ďalšie príslušenstvo a extra

pancierovanie. CV90 Armadillo disponuje horizontálnou balistickou ochranou podľa normy NATO STANAG 4569 Level 5 a dokáže zvládnuť výbuch systémov s ekvivalentom viac ako 10 kg trhaviny. Nové pásové vozidlo používa obranný systém Saab LEDS-150 a externý systém rušenia palby. Všetky varianty Armadilla sú pre tri osoby veliteľa, vodiča a strelca.

Foto BAE Systems

Nemecká spoločnosť Rheinmetall Defence predstavila svoj najnovší systém KARS (Kampfmittelaufklärungs und Räumsystem) na likvidáciu nástražných výbušných systémov, mín a delostreleckej munície. Moderný systém je nainštalovaný na podvozku GTK Boxer, modul KARS ponúka posádke možnosť optickej detekcie záujmových objektov do vzdialenosti 300 m. Senzory KARS vedia odhaliť aj výbušné systémy 50 cm pod povrchom a modul používa viacero techník na ich likvidáciu. KARS je vybavený aj robotickým ramenom s rozťahnutím na 14 m. Na vlastnú ochranu má prostriedok diaľkovo ovládanú zbraňovú stanicu.

Americkí vojaci, ktorí slúžia na základni Camp Taji v Iraku začali cvičiť iracké sily na prezbrojenie útočnými puškami M-16, ktoré by mali nahradiť v krajine doteraz používané zbrane AK-47 v pomere jedna k jednej.

Rakúsky minister obrany Norbert Darabos uviedol 14. júna, že jednotky

krajiny majú už k dispozícii nový vojenský rádiový digitálny systém CONRAD (Combat Net Radio), ktorým sú vybavené kompletne tri prapory a začala sa ich operačná prevádzka. Rakúske ozbrojené sily zakúpili celkovo 5 000 kusov verzie CONRADA v sume 80 mil. eur. Digitálne komunikačné prostriedky umožňujú vysoko bezpečný prenos aj v horských oblastiach. CONRAD je schopný automaticky šifrovať s prenosovou rýchlosťou údajov a obrázkov 115 kB / s a schopnosťou posielania SMS, podobnou ako pri mobilných telefónoch. Celá dodávka rádiových systémov má byť dokončená do konca roku 2011.

Americký vládny inštitút AMRDEC (Aviation and Missile Research and Development Engineering Centre) uskutočnil 3. a 4. júna špecializovaný audit v spoločnosti Aero Vodochody. Cieľom bolo odobrenie pripravenosti statusu Aera na počiatočnú sériovú dodávku stredových krídel lietadla Alenia C-27J Spartan, ktoré sa použijú na stroje amerických ozbrojených síl. Komisia skonštatovala, že nie sú žiadne

problémy, aby kontrakt nebol uznaný. Do mája Aero vyrobilo a dodalo americkej strane 23 kusov krídel, z čoho bolo 12 pre americký program JCA (Joint Cargo Aircraft).

Francúzsky výzbrojný úrad DGA dodal na konci mája ozbrojeným silám prvých 90 integrovaných systémov vybavenia vojaka z programu FELIN (Fantassin à Equipements et Liaisons Integers). Prvé systémy bude využívať škola pozemného vojska vo svojom výcvikovom centre, aby poskytla základné oboznámenie so systémom pre francúzskych vojenských inštruktorov. Prvou bojovou jednotkou so systémami FELIN by mal byť od septembra 1. peší pluk so sídlom Sarrebourg vo východnom Francúzsku. Druhou jednotkou na konci roka by mal byť 13. horský strelecký prapor so sídlom v Chambéry. DGA objednala celkovo 22 588 systémov FELIN, z ktorých posledný by mal byť dodaný v roku

2015, čo znamená, že Francúzi by mali kompletne vyzbrojiť každý rok štyri pluky.

Americké pozemné sily oznámili 23. júna, že začali preberať prvé nové náboje kalibru 5,56 mm (vylepšené strelivo s vyššou účinnosťou M855A1), pre potreby svojich vojakov v Afganistane. Nový náboj M855A1 sa označuje niekedy aj ako zelené strelivo a nahradí od leta v zásobníkoch zbraní súčasné 5,56 mm náboje M855, ktoré armáda používa od začiatku 80-tych rokov. Údajne má lepší účinok ako náboje 7,62 mm s guľovou strelou.

Foto MBDA

Odpálenie Scalp Naval

Francúzsky úrad pre výzbrojovanie DGA v júni oznámil, že 28. mája na strelnici Biscarosse úspešne otestoval odpálenie novej námornej strely s plochou dráhou letu (MdcN - Missile de Croisière Naval) SCALP. Strelba sa uskutočnila v konfigurácii pre nové fregaty triedy FREMM z odpaľovacieho zariadenia v sériovej výrobe Sylver A70. Výsledkom testu bolo skonštatovanie, že technologická cesta, ktorú si vybrala pre vývoj novej MdcN spoločnosť MBDA je dostatočne vyzretá. Podľa DGA aj všetky fázy letu strely SCALP Naval sa uskutočnili „perfektné“ podľa plánu – od vertikálneho odpálenia, od oddelenia štartovacieho stupňa strely až po finálnu fázu letu.

Prvé testovacie odpálenie strely bolo podľa DGA reprezentatívnu ukážkou typickej úlohy, ktorú nová strela SCALP Naval bude mať, vrátane celej letovej obálky. Test tiež potvrdil, že nie je komunikačný problém medzi plánovaným operačne používaným odpaľovacím zariadením Sylver a strelou SCALP. Námorná výzbroj v podobe SCALP sa vyvíja v dvoch verziách – na vertikálne odpaľovanie z hladinových plavidiel ako sú fregaty FREMM (plán budúcej objednávky na 150 ks) a odpaľovanie striel pod vodou (alebo z hladiny) jadrovými útočnými ponorkami typu Barracuda (plán na nákup 50 ks).

Foto MBDA

/ Jozef ŽIAK

/ foto Peter DOVINA

Summer Camp 2010

V tomto roku sa už po tretí raz uskutočnil Summer Camp, v rámci ktorého sa stretli americkí kadeti a študenti Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši. Prorektor AOS pre vojenské veci plukovník gšt. Juraj Výrostek hovorí, že tento letný tábor dáva kadetom AOS možnosť lepšie spoznať svojich amerických kolegov, zdokonaľiť sa v jazyku, ale aj spoločne, v medzinárodnom kolektíve prekonávať prekážky a plniť úlohy. Ved' už o pár rokov sa môžu dnešní slovenskí a americkí kadeti stretnúť pri spoločnom plnení úloh v rámci koalíčných síl NATO v niektorej z nepokojných oblastí sveta.

Hádam najviac sa to prejavilo v priebehu branného preteku, ktorý sa uskutočnil v predposledný júnový deň vo VVP Lešť. Ved' v ňom súťažili štvorčlenné hliadky, ktoré boli zložené zo slovenských a amerických kadetov.

Zmiešané súťažné družstvá

V preteku, ktorý poriadne preveril ich fyzické, no najmä psychické sily, si zastreľali zo samopalu a pištole, museli prekonať na kopci Bralce lanové prekážky na skálach, tzv. Via Ferrata, absolvovali v úmornej horúčave päťkilometrový zrýchlený presun, prekonalí nástrahy prekážkovej dráhy, absolvovali zoskok z vrtníkového trenažéra priamo do chladivých vôd vododromu.

Americko-slovenská spolupráca dobre fungovala aj podľa veliteľa tímu Foxtro študenta tretieho ročníka AOS vojaka kadeta Henricha Kelemen. „Okrem kolegu Petra Berča do tímu veľmi dobre zapadla aj Jessica Sandersová a William Stallsmith. Spoločne sme riešili všetky krízové situácie počas preteku. Najmä zrýchlený presun v horúčave nám poriadne odoberal sily. V každej disciplíne bol niekto ťahúňom. Nešlo však o individuálne majstrovstvo, či predháňanie sa. Hodnotí sa celé družstvo, keď dobehne jeho posledný člen do cieľa,“ spokojne konštatoval Henrich, ktorý v nasledujúcich dňoch sprevádzal amerických kadetov aj počas prechodu masívom Nízkych

Tatier. V súťaži dlho viedlo družstvo Foxtro, no nakoniec sa museli skloniť pred umelým tímu Bravo.

Spokojní kadeti

Amerických kadetov ROTC (Reserve Officers Training Corps) – Výcvikového centra dôstojníkov v zálohe čakal ešte náročný prechod horským masívom Nízkych Tatier. Počas svojho takmer trojtýždňového pobytu na Slovensku, kde je 21 kadetov pod vedením svojich veliteľov Jaya Soupena a Timothyho Halla, okrem iného navštívili oba útvary čestnej stráže v Bratislave, veliteľstvo pozemných síl i vojenskej polície v Trenčíne, areál AOS v Liptovskom Mikuláši, ale aj vojenské múzeum v Piešťanoch či Múzeum SNP v Banskej Bystrici.

Americkí kadeti sú študentmi amerických civilných vysokých škôl a univerzít a popri štúdiu zároveň absolvujú vojenské katedry v uvedených školách. Budú z nich záložní dôstojníci americkej armády (časť z nich, ktorí poberajú štipendium MO USA, bude niekoľko rokov pôsobiť v jednotlivých zložkách americkej armády. Nezanedbateľné percento jej dôstojníkov prešlo práve systémom ROTC, ktorý má v USA vyše 150-ročnú úspešnú tradíciu).

/ text a foto Jozef ŽIAK

Levočská púť je najväčšou na Slovensku. V tomto roku sa na nej zúčastnilo vyše pol milióna veriacich. Vyvrcholila 4. júla pontifikálnou svätou omšou na levočskej hore pri príležitosti mariánskeho sviatku Navštívenia Panny Márie. Medzi nimi nechýbali ani takmer dve stovky účastníkov 14. Národnej púte Ordinariátu Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR. Okrem slovenských vojenských pútnikov a ich rodín, policajtov, príslušníkov väzenskej a justičnej stráže boli v Levoči aj zástupcovia ozbrojených síl z Poľska, Spolkovej republiky Nemecka, Rakúska a po prvý raz aj Talianska (v minulých rokoch boli v Levoči aj vojaci z Francúzska, Belgicka a Českej republiky).

Vojaci piatich armád v Levoči

Pútnikov v uniformách v levočskom kostole Minoritov privítal ordinár OS a OZ SR Mons. František Rábek. Okrem iného vyzdvihol úlohu, ktorú by tak ako v niektorých krajinách západnej Európy malo postupne aj u nás zohrávať Spoločenstvo katolíckych veriacich v Ozbrojených silách a Ozbrojených zboroch SR (vzniklo práve pred rokom počas minuloročnej púte do Levoče a 17. decembra 2009 bolo zaregistrované na MV).

Prvý rok Spoločenstva

Jeho prezident major v zálohe Ján Turčan zdôraznil, že v začiatkoch im veľmi pomohli rady a skúsenosti nemeckých a rakúskych kolegov. Viceprezident Rakúskeho vojenského apoštolátu katolíckych vojakov plukovník Manfred Rotter pripomenul, že medzi najhlavnejšie úlohy organizácie patrí predovšetkým práca s vojenskými rodinami. Najmä tých vojakov, ktorí sú v zahraničných misiách.

V nemeckej delegácii bol generálny vikár ordinariátu Mons. Walter Wakenhut, ale aj pridelenec obrany SRN na Slovensku podplukovník gšt. Herbert Schmid. Rodák z Bavorska, ktorý pred časom pôsobil na Univerzite obrany v Brne, poznamenal, že pre neho Levoča predstavuje malé Lurdy. Ocenení nielen nezabudnuteľnú atmosféru púte a množstvo mladých ľudí na nej, ale aj dobrú spoluprácu vojenských ordinariátov oboch armád. Už tradične v Levoči nechýbali naši severní susedia. Príslušníkov útvaru čestnej stráže z Varšavy

priviedol kapitán Wojciech Slabosz a osobný kaplán poľského prezidenta major Mateusz Hebda. Len zhodou okolností nesedel spoločne s poľským prezidentom v lietadle Tu-154, ktoré havarovalo v apríli pri Smolensku...

Taliani prídu aj o rok

Po prvý raz na národnú púť ordinariátu zavítali zástupcovia Talianska. Viedol ich policajný vikár Don Angelo Oddi. Talianom sa na Slovensku veľmi páčilo a podľa ich vyjadrení s najväčšou pravdepodobnosťou nebudú chýbať v Levoči ani budúci rok.

Na púti ordinariátu bol aj bývalý veliteľ Síl výcviku a podpory OS SR generálmajor v zálohe Ján Kačmár, zástupca veliteľa prešovskej mechanizovanej brigády plukovník gšt. Jaroslav Košuda. Medzi vojenskými pútnikmi, ktorým hrala Vojenská hudba Banská Bystrica, boli zástupcovia všetkých zložiek ozbrojených síl. Priviezli ich autobusy, ktoré zbierali pútnikov zo západu, stredy i východu republiky, ďalší prišli svojimi motorovými vozidlami.

Už tradične v Levoči nechýbal rotný Dušan Lacko s rodinou z rožňavského práporu RCHBO, slobodníčka Anna Blanáriková z roty podpory velenia topoľčianskej mechanizovanej brigády, rotná Silvia Simová z michalovského mechanizovaného práporu, desiatnička Karin Čuňorová a desiatnik Peter Vigoda z leteckého krídla Sliac, rotný Milan Durica z martinského výcvikového práporu, kapitán Václav Želonka z Akadémie ozbrojených

síl v Liptovskom Mikuláši či podplukovník Dušan Turčík z obvodného úradu Vojenského obvodu Javorina. Ostrefovač martinského mechanizovaného práporu slobodník Martin Greš prišiel na Mariánsku horu aj so svojou najmenšou ratolesťou. Pochádza z Levoče, a preto atmosféru púte dôverne pozná.

Pod oltárom

Aj dnes už čerstvá absolventka Akadémie ozbrojených síl Dominika Vojtašková nastupuje po dovolenke ako poručíčka do svojho nového pôsobiska trebišovského zmiešaného mechanizovaného práporu. „Bývala som často na púti v Levoči. Ale keď som tu bola po prvý raz ako vojačka, opantala ma zvláštny pocit. Predsa len v uniforme som bola na očiach tisícok pútnikov. Navyše my vojaci máme čestné miesto pri svätej omši hneď pod oltárom,“ hovorí s hrdosťou.

Všetci prichádzali na Mariánsku horu so svojimi prosbami, starosťami i túžbami. Ale hlavne, ako hovorí čatárka Emília Doležiová s manželom, taktiež čatárom Mariánom a desiatničkou Tatianou Riljakovou z ružomerskej základne MOKIS, aby načerpali nové duševné sily pre svoju ďalšiu prácu vojenského profesionála a utuženie vojenských rodín. „Aj preto sme v Levoči na púti celá rodina, so synom a dcérou,“ pripomína čatárka Doležiová.

Mariánska hora

Kopec s týmto menom sa vypína s nadmorskou výškou 795 metrov nad starobylou Levočou a patrí medzi najstaršie pútnické miesta na Slovensku. Prvú kaplnku tu postavili v roku 1247. Pri pustošení krajiny Tatármi sa obyvatelia mesta a okolia zachránili práve v opevnenom hradisku na kopci, ktorý je priamym pokračovaním Mariánskej hory. Vo výročný deň záchranu začali obyvatelia uskutočňovať ďakovné púte.

Františkáni – minoriti, ktorí prišli do mesta v roku 1311 zaviedli Sviatok Navštívenia Panny Márie, ktorý je dodnes symbolom pútnického miesta. Postupom času sa menila aj vonkajšia podoba miesta. V 15. storočí pribudol na kopci strážny domček (na mieste dnešného pútnického domu). V roku 1698 bol postavený druhý a v roku 1819 ho vystriedal tretí kostol. Rímskokatolícky farár Jozef Dulovič dal postaviť v roku 1847 drevenú kaplnku pre veriacich východného obradu. Terajší, v poradí už štvrtý pútnický kostol je na vrchole Mariánskej hory od roku 1922. Svätý Otec Ján Pavol II. ho 26. januára 1984 povýšil na Baziliku minor (menšiu). Najväčšia púť bola na Mariánskej hore 3. júla 1995 pri návšteve Jána Pavla II. Vtedy sa nej zhromažďilo vyše 650 tisíc pútnikov. V súčasnosti sa v Levoči stretáva každoročne vyše pol milióna pútnikov z celého Slovenska, ale aj južného Poľska či Podkarpatskej Ukrajiny.

Od roku 1996 sú súčasťou tejto početnej rodiny aj vojenský pútnici. Spočiatku začínali svoju púť v bývalom neďalekom Vojenskom výcvikovom priestore Javorina (Záľubica). Peši putovali cez spomínaný priestor, meditovali a postupne prešli celú trasu až do Levoče, na Mariánsku horu. Potom prespali v stanovom tábore na kopci za Mariánskou horou. Po ukončení činnosti Vojenského výcvikového priestoru a profesionalizácii našich ozbrojených síl sa zmenil postupne aj program a zloženie účastníkov vojenskej časti púte. Pribudli profesionálni vojaci a ich rodiny, ale aj policajti, príslušníci zväzu väzenskej a justičnej stráže (po vzniku Ordinariátu Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR). Púť Ordinariátu sa začína v Levoči v kostole minoritov a pútnici sú ubytovaní v priestoroch kňazského seminára Jána Vojtašáka na Spišskej Kapitule, ktorá je okrem iného od roku 1776 sídlom spišského biskupa.

Dohoda s Klubom generálov SR

/ text a foto Pavol VITKO

Na pôde Ministerstva obrany SR podpísali 23. júna Dohodu o spolupráci medzi MO SR a Klubom generálov Slovenskej republiky. Klub generálov SR je občianske združenie, ktoré združuje generálov v zálohe aj v aktívnej službe spomedzi príslušníkov Ozbrojených síl SR, Policajného zboru SR, Železničnej polície, Colnej správy či Väzenskej a justičnej stráže. V dohode sa napríklad uvádza, že Klub generálov bude svojimi aktivitami a činnosťou prezentovať a propagovať ministerstvo a Ozbrojené sily SR na verejnosti. Ministerstvo môže v súlade so zákonom NR SR č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu v znení neskorších predpisov a internými predpismi poskytnúť priestory a technické prostriedky na zabezpečenie činnosti klubu. „Radi by sme sa ministerstvu obrany poďakovali nielen za podpísanie dohody, ale aj za vzájomnú spoluprácu, ktorá prinášala veľmi pekné výsledky aj doposiaľ,“ povedal generálporučík Peter Gajdoš, predseda Klubu. Spomenul napríklad vlašajšie dokončenie rekonštrukcie a znovuoďadenie pamätníka bojov za národné oslobodenie v roku 1848 v Brezovej pod Bradlom, výstup na vrch Ostrô pri Ružomberku na počesť padlým bojovníkom v SNP, alebo rozvoj s partnerskou organizáciu na Ukrajine.

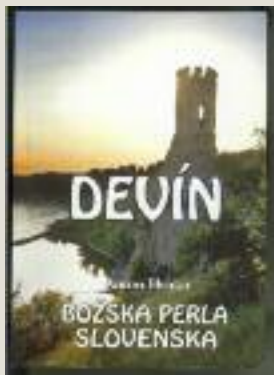

Božský Devín

/ Pavol VITKO

Názov hradu Devín si tradične spájame so slovom deva, dievča, ale Anton Hrnko, pracovník MO SR a pôvodným povoláním historik hovorí, že všetko môže byť aj inak. Vo svojej najnovšej publikácii Devín, božská perla Slovenska (vydal Eko-konzult), tvrdí, že celé stáročia nikto nezapochyboval o etymologickom výklade anonymného autor tzv. Fuldských analóg, v ktorých sa v latinčine vyskytuje opis udalosti z roku 864: „Kráľ Ľudovít sa v auguste vypravil s veľkým vojskom za Dunaj a obľahol Rastislava v akomsi hrade, ktorý sa v reč onoho národa nazýva Dowina (t. j. dievča). Ten sa však neodvážil bojovať s kráľovskými vojskami a keď sa presvedčil, že nemá kam uniknúť, okolnosťami donútený vydal toľko a takých rukojemníkov, ako si želal kráľ.“ A Hrnko však konštatuje, že tento preklad nemusel byť správny, respektíve aj samotní Slovania už vtedy mohli transformované vnímať pôvodný význam názvu. Ten mohol byť podľa historika „božský.“ V slovanskom panteóne bolo totiž božstvo s názvom Div. Prapôvodný indoeurópsky základ slova div, ktorý súvisel s božstvom, bol podľa Hrnka zachovaný aj v staroslovanskom jazyku. No a tak Devín by sme mohli označovať aj ako Božský.

V ďalších kapitolách sa autor venuje Devínu od prvého doloženého osídlenia pred 6000 rokov, cez búrlivé osudy mocnej stredovekej vojenskej pevnosti a jej vyhodnenie do vzduchu napoleonskými vojakmi v roku 1809, až po návštevu Devína britskou kráľovnou Alžbetou II. v minulom roku.

Stovka nových bakalárov

/ text a foto PhDr. Alena HARAGOVÁ

Po štvorročnom štúdiu na Akadémii ozbrojených síl generála M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši (AOS) 9. júla slávnostne menoval jej rektor Miroslav Kelemen sto kadetov do hodnosti poručíka. Položením symbolického meča na plece absolventa ich potom pasoval do dôstojníckej hodnosti Kadeti študovali dopravné stroje a zariadenia či elektronické systémy, väčšina z nich však mala zvolený študijný program manažment. Titul najlepšieho absolventa AOS získal tento rok por. Bc. Marek Považan zo študijného programu elektronických systémov. Za najlepšie výsledky dosiahnuté vo vojenskom programe ocenil pridelenec obrany Španielska v SR plk. Eduardo Palomo Blanco por. Bc. Branislava Faka. Výkonná rada Slovenskej asociácie dodávateľov a užívateľov vojenských komunikačných a informačných systémov – AFCEA Slovak Chapter udelila cenu por. Bc. Marekovi Šurkovi, za najlepšiu bakalársku prácu v oblasti komunikačných a informačných systémov. Absolventov čaká tvrdá, náročná a zodpovedná práca pri plnení poslania ozbrojených síl, kde okrem obrany a ochrany štátu budú plniť úlohy aj v zahraničných misiách pod hlavičkou NATO či OSN.

Vyznamenania od Francúzov

/ Pavol VITKO, foto Peter DOVINA

Pridelenkyňa obrany Francúzskej republiky pre Slovenskú republiku plukovníčka Christine Poussineauová vyznamenala 21. júna v Sieni cti a slávy na Ministerstve obrany SR sedem slovenských dôstojníkov vysokými francúzskymi vyznamenaniami za činnosť v operáciách medzinárodného krízového manažmentu a spoluprácu s francúzskymi ozbrojenými silami najmä v operáciách v Afganistane, Bosne a Kosove. Popri spolupráci v zahraničných operáciách vysoko ocenila súčinnosť Slovenska a Francúzska pri budovaní Centra výnimčnosti NATO pre oblasť likvidácie nevybuchnutých výbušnín na Slovensku, ako aj kooperáciu v oblasti radiačnej, chemickej a biologickej ochrany. Za Generálny štáb OS SR sa na slávnostnom akte zúčastnili generálmajori Martin Babjak a Ján Salaganič. Genmjr. Ján Salaganič, náčelník štábu operácií Generálneho štábu OS SR, od plukovníčky Christine Poussineauovej prevzal za spoluprácu pri zabezpečení operácií spomienkový dar.

Trvalá spomienka na slovenských vojakov

/ text a foto Pavol VITKO

Počas pôsobenia príslušníkov Armády Slovenskej republiky v misii UNTAES dokázali slovenskí vojaci v roku 1997 významnou mierou pomôcť pri generálnej rekonštrukcii a viac ako dvojnásobnom rozšírení Slovenského domu Ľudovíta Štúra v Iloku, ktorý patrí tamojšej slovenskej menšine. Ako nám v júni povedal Željko Hrubík, jeden z Iločkih Slovákov, v modernej budove sa uskutočňujú rôzne divadelné a hudobné predstavenia, nácviky folklórnych tancov, zábavy a plesy či schôdzky slovenskej menšiny. Tiež zdôraznil, že na slovenských vojakov tu ani on ani žiaden zo Slovákov a ďalších obyvateľov Iloku dodnes nezabudol.

Željko Hrubík pred Slovenským domom Ľ. Štúra v Iloku

Ich pomoc pripomína aj pamätná tabuľa umiestnená vo východových priestoroch budovy. Je na nej uvedená:

Slováci Slovákom

Vďaka diplomatickej a osobnej podpore veľvyslanca Slovenskej republiky v Chorvátsku prof. Matúša Kučeru, DrSc., sa na rekonštrukcii Slovenského domu podieľali príslušníci ženijného práporu Mierových síl OSN v období od 3. februára do 20. augusta 1997. Z celého srdca nám bolo blízke pomôcť slovenským rodákom v ťažkej dobe pre zachovanie si tradícií ďalším generáciám.

Ilok, 24. augusta 1997

pplk. Štefan Jangl, ktorý velil Slovákom v misii UNTAES, pred rozostavaným Slovenským domom.

Rozlúčka s ALTHEOU

/ mjr. Miroslav BELANSKÝ

Pár dní pred rotáciou si všetci uvedomujeme, že čas ľudovo povedané „letí ako voda“. V operácii sme strávil šesť mesiacov. Skúsenosť z nasadenia mnohí zúčastní vo svojom budúcom profesionálnom raste. Medzi krajinami a kolegami z ostatných krajín, ktorí boli našimi „spolubojovníkmi“ sme obstáli. Osobne ma vždy dojali gratulácie pri úspechoch našich športovcov na majstrovstvách sveta v ľadovom hokeji, futbale, olympiáde... Vtedy človek pocíti niečo, čo nie je možné popísať slovami. My sme reprezentovali našu krajinu iným spôsobom. Pomocou. Pomocou krajine, ktorá to potrebovala. Som hrdý nato, že som spolu so svojimi kolegami z OS SR dostal dôveru reprezentovať OS SR a našu krajinu v operácii EUFOR-ALTHEA v Bosne a Hercegovine. O pár dní sa všetci vraciame k bežnému životu v našich bývalých útvaroch, ale niekde v srdci nám navždy zostane spomienka. Spomienka na krásnu krajinu, ktorá vinou ľudskej nedokonalosti musela prežiť zbytočné utrpenie a liečiť sa zo spáchaných nepravostí, zločinov... Potrebovala našu pomoc a bolo nám ctou byť článkom v refácii tejto pomoci. Poďakovanie a uznanie patrí celej rotácii január - júl 2010 za zornú reprezentáciu a príkladné plnenie úloh.

M. Belanský s talianskym kolegom kapitánom Giuseppe Caponetom z hlavného veliteľstva EUFOR.

Letná škola v AOS

/ PhDr. Alena HARAGOVÁ

Už piaty ročník Letnej školy pre mladých profesionálov organizovalo od 26. 6. do 1. 7. Centrum pre európske a severoatlantické vzťahy (CENAA) v priestoroch Akadémie ozbrojených síl. Cieľom CENAA je zapájať mladých ľudí do aktivít a projektov v oblasti bezpečnostnej zahraničnej politiky, špecifikovať globálne bezpečnostné prostredie a aktivity EÚ a NATO. Letnú školu absolvovalo 32 študentov magisterského a doktorandského štúdia politológie a medzinárodných vzťahov, ktorí sa pripravujú na líderské pozície v oblasti medzinárodných vzťahov a bezpečnostnej politiky. Zastupovali krajiny V4, Ukrajiny, Západného Balkánu a Zakaukazska. Novou formou vzdelávania v tohoročnej LŠ bola videokonferencia, resp. telemost, v ktorom sa účastníci LŠ spojili s NATO PDD v Bruseli a mali možnosť klásť otázky o misii v Afganistane.

/ pplk. Ing. Ľudovít PÉTER a mjr. Ing. Jaroslav GELETIČ

Harmonizácia obranného plánovania NATO a EÚ

Zložitosť výziev bezpečnostného prostredia naznačuje, že dnešné a budúce krízy nebude možné riešiť bez komplexného prístupu – politického, vojenského či ekonomického. Dynamika vývoja bezpečnostného prostredia vyžaduje budovanie ozbrojených síl s flexibilnými spôsobmi, schopnými adekvátne reagovať na vznikajúce bezpečnostné hrozby a výzvy.

Klasická bezpečnostná architektúra založená na politike internej a externej bezpečnosti v kontexte geografických hraníc je dnes konfrontovaná komplexnými výzvami, vznikajúcimi na strategických vzdialenostiach. Práve komplexnosť, nepredvídateľnosť a potenciálne devastujúci účinok takýchto hrozieb vytvára dominantný tlak na efektívne protiopatrenia. Na elimináciu takýchto hrozieb je potrebné disponovať nielen spoločným, široko osvojeným chápaním dynamiky bezpečnostného prostredia, ale aj dostatočne pripravenými ozbrojenými silami s adekvátnymi spôsobmi.

Spoločne v obrannej politike

Šesť rokov od vstupu do euroatlantických a európskych štruktúr pokračuje aj Slovenská republika v spoločných regionálnych aktivitách v oblasti bezpečnostnej a obrannej politiky. Zdá sa však, že komplexnejšie aktivity v oblasti regionálnej vojenskej spolupráce stratili svoju dynamiku. Okrem rozdielneho kultúrneho a historického postavenia jednotlivých krajín v regióne, lišiaco sa vnímania bezpečnostných hrozieb a rôznych politických záujmov, je jedným zo spolupôsobiacich príčin aj pretrvávajúci negatívny vývoj strategického politického dialógu medzi NATO a EÚ. Následkom je zložité definovanie spoločných regionálnych bezpečnostných záujmov – a to najmä v oblasti dlhodobého obranného plánovania.

Efektívna regionálna vojenská spolupráca vyžaduje nielen harmonizovanie dlhodobých národných plánov v oblasti rozvoja komplexných spôsobilostí, ale aj harmonizáciu a synchronizáciu inštitucionálnej spolupráce NATO a EÚ v oblasti obranného plánovania.

V kontexte Európskej bezpečnostnej a obrannej politiky (EBOP) bol vzťah NATO a EÚ po dlhé roky vnímaný ako „zero sum game“, t. j. zisk na strane jedného bol kompenzovaný stratou na strane druhého. Napriek tomu, že NATO i EÚ čelia porovnateľným bezpečnostným výzvam, zdieľajú spoločné strategické záujmy a majú podobné procesy plánovania síl, pokračuje súperenie oboch organizácií o už aj tak limitované zdroje svojich členských krajín. Politické „modus operandi“ oboch inštitúcií navyše trpí porovnateľnými symptómami. Politicky deklarovaná podpora stanoveným cieľom je negovaná pokračujúcim trendom znižovania výdavkov na obra-

nu, či znižovaním úrovne vzájomnej solidarity. Negatívne dôsledky predmetných procesov sú najviac viditeľné v oblasti kritických nedostatkových spôsobilostí.

Návrat Francúzska do vojenskej štruktúry NATO, príprava novej Strategickej koncepcie NATO, inštitucionálny vývoj vnútri EÚ v nadväznosti na implementáciu Lisabonskej zmluvy, ale aj rôzne národné iniciatívy v oblasti harmonizácie obranného plánovania a plánovania síl NATO a EÚ – to všetko poskytuje vzácnu príležitosť na strategické prehodnotenie vzájomných vzťahov oboch inštitúcií. Nie sú to však len príležitosti. Súčasná ekonomická realita členských krajín NATO a EÚ ešte viac ako kedkoľvek predtým zväčšuje tlak na efektívnosť a účelovosť vynakladania obmedzených finančných prostriedkov. Následky prebiehajúcej ekonomickej a finančnej krízy, a najmä disproporčný efekt krízy na rozpočty rezortov obrany, kladú dôraz na hľadanie spoločných mechanizmov na zlepšenie efektivity v oblasti rozvoja spôsobilostí.

Synchronizácia procesov

Vojenské požiadavky NATO a EÚ sú z hľadiska kvalitatívnych charakteristík takmer totožné. Malo by byť preto v záujme oboch organizácií, ako aj ich členských krajín, rozvíjať vojenské spôsobilosti koherentným a harmonizovaným spôsobom. Krajiny, ktoré sú členmi oboch organizácií, disponujú len jedným rozpočtom na obranu a nemôžu si dovoliť „luxus“ budovania separátnych síl a spôsobilostí. Poznatky z procesov obranného plánovania oboch inštitúcií naznačujú, že reálny progres v rozvoji obojstranne požadovaných spôsobilostí nie je možné dosiahnuť bez aplikovania opatrení na odstránenie nežiaducich duplicít úsilia. Väčšina členských krajín NATO a EÚ je zainteresovaná buď v regulárnom procese obranného plánovania oboch organizácií, alebo v procese „Partnership for Peace Planning and Review Process“ (PARP). Tento fakt, spolu s prebiehajúcimi aktivitami v rámci implementácie nového procesu obranného plánovania NATO (NDPP), predstavujú unikátnu príležitosť na synchronizovanie a harmonizovanie oboch plánovacích procesov.

Najsilnejšia vojensko-politická organizácia, akou je NATO a najsilnejšie ekonomické spoločenstvo, akým je EÚ, majú ambície budovať kredibilné nástroje krízového manažmentu. Preto by počiatočné opatrenia spolupráce medzi NATO a EÚ mali sme-

rovať do oblasti zlepšenia efektívnosti a praktickej pragmatickej spolupráce, najmä v oblasti rozvoja spôsobilostí prostredníctvom rozvoja multilaterálnych riešení.

Zo strategického hľadiska obe organizácie pozitívne vnímajú nevyhnutnosť zblížovania vzájomných procesov obranného plánovania – za predpokladu, že takto harmonizované procesy budú rešpektovať autonómiu obidvoch organizácií a zachovávať nezávislosť strategického politického rozhodovania.

Procesy obranného plánovania a plánovania síl NATO a EÚ sa odlišujú v oblasti politickej, t. j. v oblasti úrovne ambícií, ako aj v oblasti jednotlivých procesných krokov. Kým systém obranného plánovania NATO sa vyznačuje svojou periodicitou a tzv. nátlakovým systémom pridelovania spôsobilostí, systém obranného plánovania EÚ je charakterizovaný sekvenčným spôsobom vykonávania pri širokej aplikácii princípu dobrovoľnosti.

Počiatočným prvkom spoločného záujmu by tak mohla byť technická koordinácia a zdieľanie informácií z oblasti koncepcnej a operačnej analýzy, využitie štandardizovaného „spoločného“ vývojového jazyka či zdieľanie spoločných kritérií na rozvoj spôsobilostí. Spoločne využívaná a zdieľaná platforma by pomohla nielen zlepšiť situačný prehľad o celkovom deficite spôsobilostí, ale prispela by aj k eliminácii duplicít a identifikovaniu špecifických nedostatkových spôsobilostí, spoločných pre obe organizácie.

Zdá sa, že práve oblasť pragmatických, vzájomne výhodných riešení na eliminovanie identifikovaných spoločných nedostatkových spôsobilostí poskytuje najviac príležitostí na vzájomnú kooperáciu. Zlepšenie vzájomnej transparentnosti a koherentnosti v manažmente nedostatkových spôsobilostí môže napomôcť efektívnosti vynakladaného úsilia, najmä z hľadiska manažmentu zdrojov. Táto oblasť však môže byť potenciálne politicky citlivá, keďže jej neoddeliteľnou súčasťou je aj stanovovanie priorit. Tie nemusia byť v oboch organizáciách rovnaké.

Európska obranná agentúra

Z procesného hľadiska možno pozitívne vnímať pragmatický prístup Európskej obrannej agentúry (EDA) najmä v oblasti využívania jej špecifickej inštitucionálnej pozície. EDA, ako organizácia zodpovedná za poskytovanie podpory pre rozvoj spôsobilostí EÚ, má okrem priameho prístupu k politickým prvkom EÚ taktiež prístup do domény európskeho obranného priemyslu. Tieto skutočnosti zvyšujú tzv. pridanú hodnotu EDA najmä prostredníctvom vytvárania inštitucionálnej platformy pre členské krajiny EÚ na hľadanie vzájomne výhodných, multilaterálnych riešení v oblasti tvorby spôsobilostí.

Nový systém obranného plánovania NATO (NDPP) vo všeobecnosti predpokladá pri podpore implementácie požiadaviek vytvorenie podobného mechanizmu, ale praktické využitie takéhoto opatrenia zatiaľ nebolo bližšie špecifikované. Kým proces plánovania síl EÚ uvažuje s komplexnou identifikáciou možných riešení na elimináciu nedostatkových spôsobilostí ešte pred ich predložením členským štátom, podobný krok v systéme obranného plánovania NATO predpokladá aplikovanie takéhoto mechanizmu až po pridelení požiadaviek na spôsobilosti členským krajinám.

Z hľadiska harmonizácie oboch systémov obranných plánovaní by bolo preto výhodné hľadať pragmatické spôsoby využitia spoločných informačných a procesných prvkov na zvýšenie efektívnosti odstraňovania nedostatkových spôsobilostí – bez ohrozenia vzájomnej nezávislosti rozhodovania.

Jednou z najperspektívnejších oblastí na spoločné riešenia nedostatkových spôsobilostí je podpora mnohonárodných implementácií, a to tak na medzinárodnej inštitucionálnej, ako aj na regionálnej úrovni.

Inštitucionálna spolupráca NATO a EÚ by mala vyústiť do koherentných iniciatív v oblasti rozvoja komplementárnych vojenských spôsobilostí a pragmatických spoločných riešení, najmä prostredníctvom využitia potenciálu EDA. Modelom spolupráce oboch organizácií môže byť napr. vrtuľníková iniciatíva, v rámci ktorej sú aktivity na pôde NATO zamerané na modernizáciu vrtuľníkov, pričom EÚ sa prostredníctvom EDA sústreďuje na výcvik ich osádok. Takéto riešenie poskytuje menším krajinám nielen rámec na spoločnú formuláciu operačných požiadaviek a technických špecifikácií, ale zároveň prispieva k zdokonaleniu interoperability.

Hlavný potenciál inštitucionálnej spolupráce medzi NATO a EÚ spočíva najmä v oblasti kolaboratívnej eliminácii kritických nedostatkových spôsobilostí, spoločných pre obe organizácie. Najmarkantnejšou je oblasť strategickej leteckej prepravy. Aktuálnou iniciatívou EDA je vytvorenie mnohonárodnej letky s predpokladanou plnou operačnou spôsobilosťou v roku 2017 (EATF). Jadrom letky by mali byť dopravné lietadlá typu A-400M, ktoré vyčlenia členské krajiny EÚ. Súvisiace činnosti, ako napr. výcvik, údržba, opravy, administrácia, budú harmonizované a zdieľané všetkými zainteresovanými členskými krajinami na základe preddefinovaného obchodného modelu. Vzhľadom na uvažovaný princíp činnosti – ponuka voľných kapacít vojenských dopravných lietadiel, nákup letových hodín, výmena letových hodín, využitie zdieľaných podporných funkcií – je predpoklad identifikovania vzájomne výhodných riešení v oblasti plánovania a koordinácie strategických prepravných kapacít.

Moderné operácie medzinárodného krízového manažmentu si vyžadujú komplexné riešenia, v ktorých je vojenský nástroj sice najdôležitejším, ale stále „len“ jedným z mnohých potrebných. Práve tu je eminentný špecifický potenciál EÚ pre komplexnejšie riešenia spoločných, resp. zdieľaných cieľov a záujmov v oblasti medzinárodného krízového manažmentu prostredníctvom využitia civilných spôsobilostí EÚ.

Potenciálnou oblasťou pre systemizovanú spoluprácu by mohlo byť rozšírené využívanie inovátnych riešení v oblasti logistického zabezpečenia operácií prostredníctvom komercializácie služieb. V tejto oblasti disponuje EDA elektronickou databázou poskytovateľov predmetných služieb.

Okrem pozitívneho efektu inštitucionalizovanej spolupráce NATO a EÚ je predpokladom úspešnej regionálnej vojenskej spolupráce taktiež synchronizácia a harmonizácia dlhodobých národných plánovacích procesov.

Prehodnotenie postupov

Implementácia Lisabonskej zmluvy, a najmä vytvorenie nového mechanizmu pre rozvoj spôsobilostí prostredníctvom tzv. stálej štruktúrovanej spolupráce, zvýši zrejme tlak na užšiu vojenskú spoluprácu členských krajín. V tomto kontexte spočíva výhoda regionálnej vojenskej spolupráce v efektívnejšom dosahovaní spoločných bezpečnostných ambícií, najmä v oblasti medzinárodného krízového manažmentu. Jednou z najsľubnejších oblastí je oblasť tvorby spoločných spôsobilostí prostredníctvom budovania strategických partnerstiev.

Strategické partnerstvá poskytujú možnosť efektívnejšieho využitia obmedzených zdrojov na podporu ostatných priorit, a to prostredníctvom zdieľania určitého spektra spôsobilostí. Bonusovým efektom takejto spolupráce by mohla byť taktiež možnosť operačného využitia mnohonárodných, interoperabilných síl a spôsobilostí, ktoré by tak maximalizovali spoločný operačný výstup – a to napr. pri súčasnej redukcii národných podporných kapacít.

V kontexte súčasnej ekonomickej reality by krajiny s podobnou systémovou integráciou výzbroje a porovnateľnými spôsobosťami mali vyhľadávať také možnosti mnohonárodných riešení, ktoré by umožnili dosiahnuť maximálny efekt pri prijateľných operačných nákladoch. Z tejto perspektívy sa myšlienka vytvorenia napr. spoločnej bojovej skupiny krajín Vyšehradskej skupiny zdá ako veľmi progresívna.

Redukcia vojenských rozpočtov, komplexnosť a narastajúca cena nových zbraňových systémov, ako aj zvýšené požiadavky na interoperabilitu medzi spojencami nabádajú k hľadaniu racionalizačných opatrení prostredníctvom stratégie spoločného zaobstarávania finančne náročných vojenských spôsobilostí. Jedným z prínosov spoločného zaobstarávania je nielen zvýšená efektívnosť v oblasti vynakladania finančných prostriedkov, operačných implikácií, interoperability a štandardizácii, ale v určitých prípadoch taktiež v industriálnej oblasti.

Identifikovanie stratégie spoločného zaobstarávania konkrétnej spôsobilosti však môže čeliť množstvu výziev. Ťažkosť v harmonizácii rôznych operačných požiadaviek, rozdielne pohľady na manažment životného cyklu, špecifické národné rozhodovacie a legislatívne procesy, ale aj komplikovanosť hľadania citlivých, všeobecne akceptovateľných princípov „spravodlivej“ delby vzájomnej zainteresovanosti, sú len jedným z možného spektra.

Paradoxne sa však zdá, že práve účinky súčasnej ekonomickej reality na oblasť vzájomnej spolupráce generujú viac príležitostí než prekážok. Požiadavky na budovanie flexibilných ozbrojených síl pri neustále sa znižujúcej dostupnosti zdrojov a správne implementovaná stratégia pre spoločné zaobstarávanie spôsobilostí tak môžu vyústiť nielen do pozitívneho ekonomického, ale i operačného efektu.

Napriek rozdielnym politickým východiskám a ambíciám čelia tak NATO, ako aj EÚ rovnakým strategickým výzvam s porovnateľnými požiadavkami na komplexné spôsobilosti. Efekty globálnej ekonomickej krízy vytvárajú disproporčný tlak na znižovanie rozpočtov na obranu členských krajín oboch organizácií. Faktom však ostáva, že bezpečnostné záujmy a ochrana spoločných hodnôt, by mali byť i napriek negatívnemu ekonomickému prostrediu zabezpečené.

Expedičný charakter spôsobilostí, nasaditeľnosť a udržateľnosť si vyžadujú vysokú úroveň interoperability, schopnosť pôsobiť v medzinárodnom prostredí na strategickú vzdialenosti s minimálnou, alebo chýbajúcou podporou. Dôležitosť uplatnenia komplementárneho prístupu v rozvoji a využívaní špecifických spôsobilostí v oblasti medzinárodného krízového manažmentu si však vyžaduje aj spoločne definovanú strategickú víziu vzájomnej spolupráce v otázkach bezpečnosti. V rámci strategickkej spolupráce by preto NATO a EÚ mali identifikovať spoločný strategický rámec v oblasti rozvoja komplexných spôsobilostí, ktorý by zároveň vytváral priaznivé prostredie aj pre aktivity v oblasti regionálnej vojenskej spolupráce.

Berúc do úvahy súčasnú ekonomickú realitu, zdá sa, že z dlhodobej perspektívy je zložité stanoviť vhodnejšiu alternatívu, než je tvorba a skvalitňovanie komplexných spôsobilostí prostredníctvom medzinárodnej spolupráce. Maximálny benefit procesu však vyžaduje harmonizáciu a synchronizáciu inštitucionálnej spolupráce NATO a EÚ v oblasti obranného plánovania a rozvoja komplexných spôsobilostí, ako aj harmonizáciu dlhodobých národných plánov rozvoja spôsobilostí ich jednotlivých členov. Z hľadiska celkového progressu rozvoja spôsobilostí je preto žiaduce, aby regionálna vojenská spolupráca bola zakomponovaná a systémovo integrovaná do národných obranných plánov a procesov.

Spoločné inštitucionálne mnohonárodné riešenia a kolaboratívna tvorba komplexných spôsobilostí predstavujú potenciál nielen pre ekonomickú efektívnosť, ale môžu mať zároveň výrazný operačný efekt – nielen pre jednotlivé participujúce krajiny, ale aj pre NATO a EÚ ako celok.

Študenti o Štefánikovi

Témou literárnej súťaže Ministerstva obrany SR bol veľikán slovenských dejín Milan Rastislav Štefánik – vojak a diplomat. Prihlásilo sa rekordných 236 študentov z celého Slovenska. Víťazom v kategórii Stredné školy sa stal Denis Cimerman, študent Gymnázia na ulici D. Tatarku v Poprade, ktorý získal finančnú odmenu 1 500 Eur. Prvé miesto s rovnako štedrou odmenou v kategórii vysoké školy získala poslucháčka Fakulty architektúry STU v Bratislave Miriama Hudáková. Druhé miesto a finančnú odmenu 1 000 Eur v kategórii stredné školy získal

/ Miriama HUDÁKOVÁ

NIEKTO AKO JA

[„Prešľapy mu zabudnem“]

V synerгии času a priestoru sa narodil človek. Trochu rytier, trochu iluzionista, vrah emócií alebo muž od hviezd. Nedefinovaný v zjave a práve tak jednoznačný v určenosti. Symbol pravosti opradený legendami, človek, čo sa nezmeslil do školskej lavice, niekto, kto úplne presne vedel odkiaľ prichádza a kam smeruje.

[Aj on sa v ránach plných snov mŕkvo budil za brechotu susedovho psa, zvykol prehliat čerešňové kôstky a rukami pučiť zelené jahody, chodieval po okraji obrubníka a ako každý mal rozprávkovú bábicu naplňajúcu očakávanie o modrých a ružových cukríkoch, z ktorých ho zvyklo rozbolieť bruško.]

Mal oči obmývané oceánmi, ústa, čo sa smiali lietajúcim klaunom kričiacim do sveta zatajené pravdy, hlavu, ktorá ukrývala jeden svet a nohy, čo prekračovali kaluže atramentových slz. Prechádzal sa uličkami stereotypu, možno aj on raz rozbil školské okno. Celú dobu však počúval súzvuč hlasu svedomia a tvrdohlavého pocitu nenaplnenia.

[Žil krásny život, žil večnosť v okamihoch. Veril, miloval a pracoval, nepochybujúc o žiadnom svojom kroku. Modrooký apoštol vlastenectva, ktorý si vypesteoval kvetinu slobody a začínal a končil pri láske. Ako to len človek vie.]

Ten istý strom, čo sa predtým zviňal v krčoch, bol jednou z jeho zastávok na ceste nahor.

Ten istý pes, čo ráno nahlas štekal, v neúspešnej snahe zdolať poslednú prekážku k cieľu, ktorý sa dal tušiť.

Nešťastné lásky plýživej Milanovej epopeje a mätúca ilúzia nadľudskej dokonalosti.

Človek s jankou na brade, hovoriaci moralista v zápalistom boji o slobodu slova, rojko s očami podopretými zápalkami.

Niekto, kto presne vedel, kam pláva jeho posteľ, ako chuťí odhodlanie aj neúspech, kontrastný obor, čo sa nezvyklo dívať na svet cez prsty.

A rástol...

Cez letargické neделе_
cez báječné letá_
cez diery v zube_
cez kamienok v topánkach_
cez roky v škole a školu rokov_
cez krčie v žalúdku_
cez motýliky v žalúdku_
cez inferno prehier_
cez abstraktné stupne víťazov_
cez prvý pocit nespravodlivosti_
cez druhý pocit nespravodlivosti_
cez súboj s realitou a realitu túžob_
cez vzburu proti otcenášu_
cez dni pôstu zasväteného lepšej budúcnosti_
cez strojený slušnosť napriek rebelanstvu_
cez stretnutie s ideálom, čo má chyby_
cez zmätenosť okamihu_
cez večný hlad satisfakcie a rozpuč odvahy_
Cez mierny odklon od pravidiel a **cez zovreté dlane.**

Rástol cez predpoklady. V rytme predurčenom, smerom vlastným, do konca, ktorý netušil.

[Človek-diamant. Naš malý Slovák, najväčší zo všetkých. Mám pravdu, pán Jansen?]

Nech bol dobrý, horší, alebo aj zlý (lebo nikto nie je iba dobrý), píše sa o ňom. A vie sa, že bol hrdinom uväzneným v cyklickej dimenzii odvahy, snov, túžob, schopností a vôle, vzdávajúc sa vlastného prospechu v prospech egoizmu iných.

minuloročný víťaz Radovan Potočár z Gymnázia Andreja Vrábla v Leviciach a v kategórii vysoké školy Tomáš Makatúra z Fakulty manažmentu Prešovskej univerzity. Autorom tretej najlepšej stredoškolskej práce je Michal Mitrík z Gymnázia P. J. Šafárika v Rožňave a vysokoškolskej Martina Bugárová, študentka Fakulty politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bella v Banskej Bystrici. Za tretie miesto získali finančnú odmenu po 500 Eur. Publikujeme víťazné práce, ktoré pútali svojou originalitou i štýlom.

V upršaných koncoch noci si ochucoval horúcu vodu a nedbalo sledoval trajektóriu žltej kva-pôčky rozšápajúceho sa masla. V zúfalstve si recitoval vlastné verše a bil sa s konvenciami.

[„Hor sa Slovák, zbraň do ruky

Ak nechceš viac trpieť muky“]

Prežíval duševný boj o vnútornú sebadôveru, objavoval hviezdíčky, bil sa a rástol.

Možno dôveroval nesprávnym ľuďom, alebo nesprávne odmietal, čo mu nebolo vlastné, ale bol vzácny. Ľuďom, svetu, budúcnosti, nám.

Milý a výnimočný, objaviteľ tajomstva a pretvárk, bytosť všetkých osudov.

Lietal vysoko, padal hlboko, kráčal po boku vekov, snímaj ľudí z horiacich krížov a objednal si nebeský taxík priamo k pravému uhlu dúhy.

Každý deň v roku sa bil do hrude a modriny si natieral octanovou masťou. Pozeral si tváre pravoverných sa červenej nástenke a do megafónu opakoval slová, pred ktorými si ostatní ukazovákmi zapchávali uši.

- Účastník bizarného pohrebu ľudských slabostí náruživbo naháňajúci motýľa s hviezdny-m prachom na krídlach.

- Mister Štefánik a jeho magické úlety do ríše divov.

Nikdy nebol malý a všetko, čo spravil, malo význam. Kopal do záhonov ruží a možno mal zbierku tahitských známkov.

[V mámosti prerastajúcej mánosť dokázal ešte stále vidieť žiaru a rozprával sa priamo s Diom. Jeho budúcnosť mohla byť buď skvelá, priam vesmírna, no osud a okolnosti si zvolili druhú možnosť. Buď nijaká.]

DIPLOMAT!

S aktovkou plnou obalov od žuvačiek sa raz dávno vybral za slinkom. Mladý a bežne naivný, ochotný posúvať balvany zadubenosti. Stihne to všetko? (My už vieme, že nestihol) Preskakoval kopce, načúval šansónom parížskeho malomesta, bol perspektívnym chodcom v bežkách. Neváhal.

Stále bol vážnym neovplyviteľnej reality, vážnou cti a kritiky davov, trpiteľ zrad vlastného tela, trpiteľ zrady okolitého prostredia. **Avšak s výhľadom na hviezdy a so snom v dlani sa spí ružovo. Aj v kľetkách.**

Našiel milión farebných balónov a vzniesol sa k oblohe. Pokračujúc chôdzou po obrubní-koch mu miláky čľupkali pod nohami a vietor mu ukradol z vrecka všetky papierové vreckovky. Biele holubice.

Má bradu. Oholil si bradu. Má sen. Prebudil sa. MÁ AMBÍCIU. MÁ JU.

NAŠ DRAHÝ PRIATEL!

Jediná fotka s rohmí obhryzenými časom. Strih. Nahá postava exotickéj bohyně. Strih. bron-zová busta na dvore roľníckeho družstva. Strih. Štvorcipy skvost od secesného architekta pri srdci štátu. Strih. Neuniforovaná príslušnosť k rodu a miestu.

[„Patrim tam, kde som hrával guľičky“]

Vyjadriť jeho oddanosť, jeho ambíciu, rozsah jeho túžby (dá sa to?!), jeho vieru a silu toho odhodlaného zovretia dlani.

Snímajme reálne a abstraktné klobúky a vzdajme hold pamiatke generála, ktorý prežil svoju smrť a spôsobom nápadne skromného rozprávkového škriatka zostal aj nezostal v pamäti kron-ik. Zostal, lebo smrť mladého človeka vždy pobúri masu. Nezostal, lebo aj ja, ako jedna z mno-hých, som sa v škole učila najmä senzáčne správy o jeho poslednom lete. Kde zostal príbeh jeho génia?

Má svoje ulice, máme obrázok, máme legendu a tragédiu nešťastného konca. Čo ešte?

VOJAK!

Určite sa krásne smial. Vrelo a otvorene. Blízko očí mu to vrylo vrásky. Bol horúci ako jeho horlivosť, či vášeň a za nepriazne chvíľ sýchal ako náhle ochladené slnko.

Bol rytierom novej doby, vždy pripravený čeliť armádam namyslených komárov, neistote zá-kopov, slovám nevhodne povýšených slonov. Bránil ľud a chcel umierať za svoje ideály.

Nezlomil ho neúspechy, netrúpal sa prehrami, celú dušu vrazil do dotyku so slobodou. A že to bol dotyk osudový...

[„Na svete žijú zázrační ľudia, ba priam magickí. Majú dar od Boha meniť skutočnosť na krásny sen a naopak sen na nekonečnú refaz časových príhod. Sú to ľudia rýchli, prúdki, nástoj-čiví, trpezliví, tolerantní, no najmä prísni.“]

/ Denis CIMERMAN

KTO JE TO?

Dr. Milan Rastislav Štefánik, rodák z Košarísk, je jednou z kľúčových osobností dejín súčasnej Slovenskej republiky. Práve on je osobnosťou, ktorá vzbudzuje národné povedo-mie u mnohých občanov Slovenskej republiky. Som nositeľom názoru, že M. R. Štefánik bol, je a bude spájaný s výrazmi hrdina, legenda, autorita, osobnosť našich národných dejín. Dnes je veľmi náročné presne vedieť, kto je naozaj hodný nosiť tieto vzácne tituly, nakoľko sa v bežnom živote stretávame s mnohými ľuďmi a každý druhý človek sa pova-žuje za autoritu svojho odboru. Preto chcem poznamenať, že M. R. Štefánik nebol takou osobnosťou, s akými sa stretávame dnes či sú to modely a modelky prechádzajúci sa po najprestížnejších móloch sveta alebo moderátori čítajúci text televíznych novín. Bol osob-nosťou, ktorá svojím konaním pozmenila vývoj dejín slovenského, ale aj českého národa. Aj vďaka jeho činom môžeme každé ráno vstávať do nášho demokratického štátu, Slo-venskej republiky, krajiny, v ktorej naše práva končia tam, kde začínajú práva iného člo-veka. Práve preto je M. R. Štefánik človekom, na ktorého sa pýtam: Kto je to? Nie, bol. Pre niektorých sú ľudia živými iba svojím telom. On však zostáva živým svojimi činmi. A tak Milan Rastislav Štefánik pre mňa zostáva nesmrteľným svojimi skutkami.

Slová, ktoré nezapadajú prachom. Vety, ktoré prežívajú storočia. Myšlienky, ktoré sa dotýkajú srdc.

M. R. Štefánik povedal: „**Veriť, milovať, pracovať.**“ Bol skutočne verný svojim slo-vám? M. R. Štefánik je známy svojimi nadčasovými myšlienkami, ktoré podobne ako idey mnohých svetoznámych osobností či už to bol napríklad Shakespeare alebo Sofokles pre-trvávajú už dlhé desaťročia, storočia alebo ešte dlhšie. Áno, bol z mála ľudí, ktorí svojím slovom zostali verní. Veril v svoje činy, správnosť svojho konania, v svojich priateľov, zná-mych a svoje podľa môjho názoru čisté vízie budúcnosti nielen o našom slobodnom ná-rode, ale aj Európe. Miloval svoj národ, poznanie, vzdelanie, rodinu... Veľmi tvrdo praco-val celý svoj život, aby sa stala jeho vízia reálnou. V súčasnosti, ale aj vo veľmi vzdialenej minulosti sa objavovali ľudia, ktorí spájali slová budúcnosť so slovami skaza, tma, utrpe-nie... Naďalej prorokovali a snažili sa naplniť strachom, hoci aj keď iba jedinú srdce. Je to tak aj dnes. Slovo koniec má takú moc, že sa stalo zbraňou v rukách tzv. veľtcov. Správna otázka znie: Pokúsili sa nejakou budúcnosť zmeniť? Aj v tomto smere je pre mňa

M. R. Štefánik veľmi vzácnym človekom, nakoľko nenechal svoj sen upadať do zabudnu-tia, ale bojoval zaňho so všetkých svojich síl. Nebola to vízia temnoty, ale slobody. Za slo-bodu sa zápasí oveľa ťažšie, ako si dokážeme predstaviť. Bol si toho vedomý, ale ani to ho predsa nemohlo zastaviť. M. R. Štefánik nebol iba ochotný všetko obetovať, ale aj mnoho obetoval. Svoje slová doplnil myšlienkou: „Je potrebné učiť ľudí veriť, je potrebné ich milovať napriek všetkým ich chybám, je potrebné učiť ich milovať , ale nevyhnutné je tiež pracovať a učiť pracovať iných.“ Sú to slová, ktoré nezostávajú len slovami.

Boj za dnešok je súboj so včerajškom.

V období života M. R. Štefánika, ľudia bojovali za pravdu perom, politickou mocou či zbraňou... On bol výnimočnou osobnosťou, ktorá bojovala so všetkým, čo sa mu dostalo pod ruky a mohlo to pomôcť národu. Pravidelne sa zúčastňoval stretnutí polku Detvan, vydával články o svojom domove, rodnom kraji, a tak sa snažil, aj keď iba perom naďalej vzbudzovať národné povedomie u Slovákov, ale aj Čechov. Politika mu nebola vzdialená. Bol výborným diplomatom s určite excelentnou komunikatívnou schopnosťou, charizmou a nakoľko bol ešte aj študovaný a veľmi inteligentný, bol predurčený k tomu, aby sa doká-zal veľmi ľahko presadiť aj v zahraničnej politike. Stal sa Slovákom európskych rozmerov. O jeho vlastnostiach vypovedajú jeho skutky. Aj napriek tomu, že by sa v zahraničí mohol usadiť, nakoľko získal aj francúzske občianstvo, nezabudol odkiaľ pochádza a aj za na-šími hranicami riešil otázky Slovákov v Rakúsko-Uhorsku. Po svete nechodí mnoho ľudí, ktorí sa vedia presadiť aj vo vyššej politike. Bolo to tak aj vo všetkých dobách pred touto. Záleží na tom, ako svoje schopnosti dokážu využiť. Či ich použijú na ušľachtilé alebo na nečestné skutky. M. R. Štefánik ich použil na tie čestnejšie, ušľachtilejšie činy, a preto mô-žeme byť naňho aj v tomto smere hrdí. Možno práve preto bol takým výborným diploma-tom a neskôr politikom. My môžeme len hádať, čo v jeho očiach ľudia videli. Mohla to byť práve jeho vízia o slobode nielen nášho národa, ale aj o slobodnej Európe. Vízia, ktorá pretrvala 130 rokov. Pohľad, ktorý všetkých naplnil nádejou, túžbou, vierou, rados-tou. Bola to konečne viera v niečo, čo nikomu nespôsobilu utrpenie, bolesť ani trápenie. Aj napriek svojmu krehkému zdraviu zdolával jednu ťažkosť za druhou. Nebál sa za nás postaviť aj so zbraňou v ruke. Vyštudoval vojenskú leteckú školu a stal sa pilotom. Ani pri oblakoch nezabúdval na svoj sen oslobodenia Čechov a Slovákov. Pokúšal sa vytvoriť česko-slovenské dobrovoľnícke jednotky. Možnože práve vtedy, keď letel vysoko k obla-kom, bol bližšie pri svojich snoch ako kedykoľvek predtým. Predstavoval si, aké by to bolo, keby ...

Čo ak...?

Čo by sa stalo, ak by zmenil, aj keď iba podľa mnohých svoje “ bezvýznamné” rozhod-nutie? Čo ak by neodšiel študovať do Prahy? Možno by sa nikdy nestretol s T. G. Masary-kom, nikdy by nevstúpil do spolku Detvan... Čo ak by sa nestal vojenským pilotom? Ne-mohli by ho nikdy poslať na srbský front a po nasledujúcich udalostiach by možno nikdy nestretol pani Claire de Jouvenel, ktorá mu láskavo pomáhala aj v jeho boji za oslobode-

nie Slovenska. Nad tým našťastie nemusíme premýšľať. Všetky činy M. R. Štefánika mali pre nás, Slovákov, Čechov, ale aj pre celú Európu význam neopísateľných rozmerov. Ale čo by sa stalo, ak by osudný deň nebol nastúpil do lietadla? Alebo čo ak by lietadlo pri-stálo bez komplikácií a on vystúpil na zem opäť pravou nohou? To sa už nedozvieme. Ja si však myslím, že si môžeme byť aspoň jednou vecou úplne istý. M. R. Štefánik by určite pokračoval v naplňovaní svojich snov slobodného sveta. Naďalej by za nás bojoval vo všetkých svojich síl až do posledného dychu. Presne ako povedal Goethe: „Správanie je zrkadlo, v ktorom každý ukazuje svoju podobu.“ M. R. Štefánik svojimi činmi dokázal, že je naozaj hodný nosiť všetky tituly slávy, pretože bol najrýdzejším zrkadlom nielen minu-lej, ale aj súčasnej doby.

Hrdinovia hrdinov.

Mnohí z nás, Slovákov, si neuvedomuje, aké je dôležité poznať autority novodobých slovenských dejín. Poznáme Kleopatru či Ceasara, ale niektorí si nevedia spomenúť, kto M. R. Štefánik bol. Samozrejme, že je potrebné poznať aj osobnosti mimo našich hraníc, ale vedieť, kto bol Štúr, Beneš či M. R. Štefánik je základom nášho národného povedo-mia. Možnože by sme si v tomto smere mohli zobrať príklad z národov, pre ktoré sú osobnosti ich národných dejín nedotknuteľnými a neoddeliteľnými súčasťami ich krajiny. Takže, kto je podľa vás našim hrdinom? To je iba na vás. Ja však môžem hrdo vyhlásiť, že mojím bol, je a bude M. R. Štefánik.

Aj keď hviezda dopadne, nezhasína. Ešte stále svieti.

Milan Rastislav Štefánik je pochovaný na Bradle spolu s tromi talianskymi letcami. Ich spoločná mohyla, vzácny architektonický skvost, bola postavená na úctu vzácnym osob-nostiam. Jedna zo zlatých myšlienok M. R. Štefánika hovorí: „Národu sa nedáva, len žo-brákoví, národu treba obetovať.“ Celý život obetoval snahe urobiť náš svet krajším, slobod-nejším. Práve on nám otvoril bránu do lepšieho sveta. M. R. Štefánik je hrdina nielen slovenských či českých, ale európskych rozmerov.

Život M. R. Štefánika považujem za sled pravidelne sa opakujúcich správnych rozhod-nutí. Zaujalo ho štúdium astronómie. Prečo práve astronómia? Možno práve preto, lebo túžil zaplniť aspoň niektoré diery nevedomostí ľudstva. Zároveň si myslím, že hviezdy, rovnako ako jeho vízie aj napriek tomu, že boli vzdialené, neboli v žiadnom prípade ne-dosiahnuteľné. Čo by M. R. Štefánik povedal, keby mohol nazrieť do súčasnosti? Podľa mňa by bol určite spokojný. Spokojný so skutočnosťou, že jeho život mal zmysel a pomo-hol nám ľahšie kráčať do obrazu súčasnosti. Súčasnosti, v ktorej sa snažíme stať sa lep-šími ľuďmi, lepšími ako kedykoľvek predtým.

Aj M. R. Štefánik tvoril našu prítomnosť. Teraz sme to my, ktorí sme prevzali vlajky a sto-jíme v zástupoch našej pravdy, aby sme sformovali budúcnosť našim nástupcom, ktorí budú kráčať v našich šľapajach. Preto sa spoločne snažíme, rovnako ako M. R. Štefánik vy-tvoril krajšiu, lepšiu budúcnosť nielen pre nás, ale pre všetkých našich následníkov .

Areál (ne)hodný

olympijských vít'azov

Budúci areál lodenice v Liptovskom Mikuláši tak, ako ho navrhoval architekt Vladimír Bábik

zázemie. Súčasťou objektu bude moderná tribúna pre divákov „Projekt mi zadal ešte KTK Liptovský Mikuláš. Keď po vzájomnej dohode príslušnú dokumentáciu a výstavbu prevzalo ministerstvo obrany, spolupracoval som s kompetentnými ľuďmi aj z ministerstva a z Dukly Banská Bystrica,“ spomenul autor projektu Ing. arch. Vladimír Bábik. Podľa jeho slov budúci areál bude špeci-

fický a originálny, rešpektujúci miesto lokalizácie a okolitú prírodu. Svojou modernosťou a účelnosťou bude zároveň spĺňať náročné kritériá súčasnosti. „Do realizácie projektu rezort obrany vložil 1,5 milióna eur aj s DPH,“ konkretizoval generálny riaditeľ sekcie majetku a infraštruktúry MO SR Jozef Sieklick.

Pre nasledovníkov Ondreja Cibáka

„Mám 31 rokov a trénujem tu od svojich deviatich, takže som si na tie naše drevené búbky aj zvykol. No je fakt, že už po žiadnej stránke nespĺňali dnešné štandardy,“ konštatoval šampión Michal Martikán. „Škoda, že sa dnešného dňa nedožil zakladateľ vodného slalomu na Liptove aj na Slovensku Ondrej Cibák, ktorý zomrel pred desiatimi rokmi. Podobné projekty tu totiž už boli, ale ani jeden z predchádzajúcich sľubov sa nenaplnil,“ dodal.

„Pre Duklu je vybudovanie nového zázemia areálu vodného slalomu veľká vec. Budú ho využívať nielen slovenskí, ale aj zahraniční športovci, preto je dobré, že bude mať medzinárodne akceptovateľnú úroveň,“ povedal riaditeľ VŠC Dukla Banská Bystrica Peter Korčok. Zároveň presvedčivo dodal: „Je to aj veľmi dobrá správa pre našu mládež, ktorá by aj kvôli totálne nevyhovujúcemu zázemiu mohla o tento krásny a pre nás taký úspešný šport stratiť záujem. No a to nikto z nás nechce!“

Na priečelí chátrajúceho dreveného objektu lodenice dodnes takmer polorozbitý nápis: Tu trénujú olympijskí víťazi
Michal Martikán - Atlanta 1996, Peking 2008
Elena Kaliská - Atény 2004, Peking 2008

/ Pavol VITKO

/ foto autor

Plechové „robotnícke“ skrinky s odpadnutými alebo pokrivenými dverami, dvere do šatne s kľučkou ktorá sa otáča dookola a niet ich ako zavrieť, v posilňovni lavičky pre cvičiacich s potrhaným čalúnením – to je len malý náčrt podmienok, v akých dodnes trénujú olympijskí víťazi Michal Martikán, Elena Kaliská a ďalší vrcholoví športovci v Areáli vodného slalomu Ondreja Cibáka v Liptovskom Mikuláši. Ako lodenica a tréningové zázemie im slúžia desaťročia staré drevené stavby a budy po budovateľoch Liptovskej Mary. Áno – nedôstojné na reprezentantov Vojenského športového centra Dukla Banská Bystrica a Slovenskej republiky.

„Som veľmi rád, že tu v Areáli vodného slalomu Ondreja Cibáka dnes zakladáme nový fundament pre budúce úspechy našich medailistov z olympijských hier, majstrovstiev sveta a Európy, ako aj pre ďalšie mladé talenty, ktoré ich v budúcnosti vystriedajú,“ povedal 7. júna pri „poklepaní“ základného kameňa nových prevádzkových objektov tunajšej lodenice vtedajší minister obrany Jaroslav Baška. Vodný slalom je vlajkovou loďou súčasného Vojenského športového centra Dukla. Veď od konštituovania vodného slalomu v roku 1994 získali doteraz jeho športovci na vrcholných medzinárodných poduj-

tiach, teda na olympijských hrách, majstrovstvách sveta a Európy celkom 103 medaili, z toho 48 zlatých, 29 strieborných a 26 bronzových.“

Naplnenie dálnych snov

„Naplnenie snov tunajších skvelých vodákov prichádza síce s niekoľkoročným oneskorením, ale i tak sme radi, že výstavba sa môže začať,“ povedal nám Ivan Cibák, predseda Slovenského zväzu kanoistiky na divokej vode. Podotkol, že vodáci, vrátane olympijských víťazov, mali k dispozícii športové zázemie na úrovni pred pol storočia. V zime sa už nedali vykúriť a ich rekonštrukcia

by bola nezmyselná. Veď ani len náznakom nezodpovedali súčasným podmienkam – hoci ani len pre masový či výkonnostný šport, o tom vrcholovom nehovoriac. Pri medzinárodných podujatiach, a sa v Liptovskom Mikuláši už konali aj majstrovstvá Európy, sa zahraniční pretekári prezliekali dokonca najčastejšie na parkovisku pri areáli.

Do februára budúceho roka by vodáci mali mať k dispozícii napríklad 15 šatní, miestnosti pre maséra či fyzioterapeuta, saunu, posilňovňu, 8 buniek na pohotovostné bývanie športovcov a trénerov a ďalšie sociálne

Tréner Juraj Ontko pomáha Michalovi Martikanovi v stiesnených priestoroch starej lodenice leštiť pádlo, v pozadí hlavný tréner športového oddielu vodný slalom Dukla Banská Bystrica Peter Mráz

Program vojenských vodákov

/ Pavol BLAŽEK

/ foto VŠC

Športový oddiel Vodný slalom DUKLA Banská Bystrica má v súčasnosti 9 športovcov, z nich jedna žena. Súčasťou oddielu sú 4 tréneri a ďalších 9 zmluvných športovcov. Hlavným trénerom športového oddielu je Peter Mráz. Spomedzi týchto športovcov je v reprezentácii Slovenska 7 mužov, 1 žena a 10 juniorov.

Alexander Slafkovský

Pre našich vodných slalomárov sa 18. júna sa v pražskej Tróji začal trojkolový seriál pretekov Svetového pohára. O týždeň pokračoval v dejisku vlaňajších majstrovstiev sveta v španielskom Seo d'Urgell. 3. – 5. júla (už po uzávierke Obrany), vyvrcholili boje o túto trofej v nemeckom Augsburgu. V prvých dvoch pretekoch reprezentanti Dukly obsadili 1x 2. miesto, 1x 3. miesto a 2 x 5. miesto.

Michal Martikán

Po svetovom pohári vodáci ladia formu na septembrové majstrovstvá sveta, ktoré sa uskutočnia 9. až 12. 9. v Talcene v Slovinsku. Juniori mali svoj vrchol 10. a 11. júla vo francúzskom Foix. Majstrovstvá juniorov do 23 rokov sa budú konať 5. až 15. augusta v nemeckom Meklenbergu.

Po tom, ako boli pre vysoký stav Dunaja zrušené v máji Majstrovstvá Európy v Čunove sa slovenským funkcionárom podarilo presadiť ich preloženie. Čunov tak privíta najlepších európskych vodných slalomárov 13. – 15. augusta.

Program udržiavania

/ plk. gšt. Peter DUDRA

riaditeľ Personálneho úradu GŠ OS SR

- Na účely zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov Ozbrojených síl Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) sa za program udržiavania považuje podľa § 22 zákona ponechanie profesionálneho vojaka s jeho písomným súhlasom v dočasnej štátnej službe nad dobu výsluhy v dosiahnutej hodnosti s možnosťou opakovaného zaradenia do programu udržiavania, najdlhšie však do uplynutia maximálnej doby služby.

Uvedená situácia nastane v prípade, ak má profesionálny vojak záujem aj po dosiahnutí doby výsluhy v hodnosti i naďalej vykonávať dočasnú štátnu službu. Vzhľadom k plánovaniu vojenského personálu, ktorého úlohou je zladovanie potrieb počtu a štruktúry profesionálnych vojakov s úlohami OS SR na určité časové obdobie, vedúci služobného úradu rozhoduje o zaradení do programu udržiavania spravidla na jeden rok. V predloženom písomnom súhlase profesionálneho vojaka so zaradením do programu udržiavania majú príslušní veliteľia profesionálneho vojaka v rámci služobného postupu možnosť objektívne sa vyjadriť k jeho plneniu služobných povinností a vysloviť svoje stanovisko k uvedenému súhlasu. V odôvodnených prípadoch navrhnúť zaradenie PRV do programu udržiavania aj na dobu dlhšiu ako jeden rok.

Zaradenie profesionálneho vojaka do programu udržiavania je obligatórne podmienené vydaním písomného súhlasu profesionálneho vojaka s týmto zaradením. Pokiaľ profesionálny vojak nedá písomný súhlas so zaradením do programu udržiavania, jeho služobný pomer obligatórne skončí uplynutím doby výsluhy v hodnosti podľa § 70 ods. 1 písm. j) zákona. Písomný súhlas musí byť podaný včas, t. j. skôr než sa rozhodne o jeho prepustení zo služobného pomeru. Lehota na podanie písomného súhlasu, ktorá je potrebná na doplnenie stanovísk príslušných veliteľov k predloženému písomnému súhlasu v rámci služobného postupu a rozhodnutia vo veci samej, je spravidla päť mesiacov

pred uplynutím doby výsluhy v hodnosti preto, aby vedúci služobného úradu mohol v súlade s § 72 ods. 1 písm. b) a ods. 2 zákona rozhodnúť o prípadnom prepustení profesionálneho vojaka zo služobného pomeru a následne toto rozhodnutie aj doručiť počas tretieho mesiaca pred splnením dôvodu na prepustenie zo služobného pomeru.

O zaradení do programu udržiavania rozhoduje príslušný vedúci služobného úradu; v prípade profesionálnych vojakov v podriadenosti OS SR v hodnostiach vojak 2. stupňa až podplukovník je to riaditeľ Personálneho úradu, v prípade profesionálnych vojakov v hodnosti plukovník je to náčelník Generálneho štábu OS SR. Pri rozhodovaní o zaradení alebo o nezaradení do programu udržiavania sa každý profesionálny vojak posudzuje individuálne. Vedúci služobného úradu pri rozhodovaní prihliada na viaceré faktory, najmä prihliada na stanoviská nadriadených veliteľov profesionálneho vojaka (tieto stanoviská majú odporúčací charakter, vedúci služobného úradu nimi však nie je viazaný), závery služobných hodnotení spracovaných na profesionálneho vojaka od posledného vymenovania alebo povýšenia do hodnosti, priznania hodnosti, priznania nižšej hodnosti. Na druhej strane, pri zaradení profesionálneho vojaka do programu udržiavania, ustanovenie § 22 ods. 2 zákona vymedzujú podmienky, ktoré musí profesionálny vojak spĺňať, aby mohol byť zaradený do programu udržiavania.

O zmene času trvania dočasnej štátnej služby

podľa § 21 ods. 9 písm. a) zákona a zaradení profesionálneho vojaka do programu udržiavania vydá vedúci služobného úradu personálny rozkaz.

Do programu udržiavania sa však nezaraďujú všetci profesionálni vojaci. Výnimku tvoria profesionálni vojaci, ktorí sú dočasne vyčlenený podľa § 60 ods. 1 písm. c) zákona, príslušníci útvaru špeciálneho určenia, profesionálni vojaci, ktorí sú ustanovení do funkcie na inšpekcii ministra, na bezpečnostnom úrade, v štátnej správe na úseku leteckej prevádzky, v právnej službe, v psychologickú službe, vo finančno-ekonomickej službe alebo vo vojenskom zdravotníctve, vojenského duchovného, vojenského vrcholového športovca, vojenského športového trénera, vojenského hudobníka, ďalej ani piloti, letovodi, letovodi lietadla - navigátori, palubní technici, palubní radiisti alebo palubní operátori a padákoví odborníci letectva a tiež aj profesionálni vojaci, ktorí sú vymenovaní do funkcie prokurátora a právneho čakatela vojenskej prokuratúry.

Na základe uvedeného vyplýva možnosť zaradiť profesionálneho vojaka do programu udržiavania, avšak toto ustanovenie má fakultatívny charakter. V zmysle § 22 zákona má profesionálny vojak právo podať si písomný súhlas so zaradením do programu udržiavania, avšak profesionálny vojak nemá právny nárok, aby príslušný vedúci služobného úradu jeho súhlas akceptoval. Je teda výlučne na uvážení vedúceho služobného úradu, či so zaradením profesionálneho vojaka do programu udržiavania bude súhlasiť alebo nie. V uvedenom ustanovení zákona je totiž upravená možnosť vedúceho služobného úradu zaradiť profesionálneho vojaka do programu udržiavania, nie jeho povinnosť.

Ako som uviedol § 22 zákona má fakultatívny charakter, avšak zákon pozná aj obligatórne zaradenie do programu udržiavania. To nastáva v súlade s § 31 zákona v tom prípade, ak profesionálni vojaci, ktorí boli komisiou pre konkurenčný výber určení na vymenovanie do hodnosti alebo na povýšenie nebudú do uplynutia doby výsluhy v hodnosti vymenovaní do hodnosti alebo povýšení. Títo profesionálni vojaci budú teda zaradení do programu udržiavania (za predpokladu, že s týmto zaradením budú súhlasiť, čo potvrdia svojim písomným súhlasom) do času kedy budú vymenovaní do hodnosti alebo povýšení súčasne s ustanovením

do funkcie s plánovanou hodnotou, pre ktorú boli určení.

Obmedzením profesionálneho vojaka v hodnosti desiatnik až plukovník, ktoré vyplýva z jeho zaradenia do programu udržiavania je to, že profesionálny vojak zaradený do programu udržiavania nebude zaradený do konkurenčného výberu a tým pádom nebude možné takéhoto profesionálneho vojaka vymenovať do hodnosti alebo povýšiť. Avšak podľa potrieb ozbrojených síl v odôvodnených prípadoch môže do 31. decembra 2010 povoliť minister obrany Slovenskej republiky výnimku z uvedeného obmedzenia. Od 1. 1. 2011 nadobudne účinnosť § 31a zákona, podľa ktorého, ak počet funkcií, pre ktoré sa konkurenčný výber vykonáva, prevyšuje počet profesionálnych vojakov, ktorí spĺňajú podmienky na zaradenie do konkurenčného výberu, a tento rozdiel nemožno vyrovnáť mimoriadnym konkurenčným výberom, možno zaradiť aj profesionálnych vojakov s príslušnou vojenskou odbornosťou, ktorí sú zaradení do programu udržiavania. Obligatórnou podmienkou zaradenia do konkurenčného výberu profesionálneho vojaka, ktorý je v programe udržiavania je opäť jeho písomný súhlas. V tomto prípade na zaradenie do konkurenčného výberu už nebude potrebná výnimka ministra obrany Slovenskej republiky, ale o uvedenom zaradení rozhodne na základe písomného súhlasu profesionálneho vojaka vedúci služobného úradu.

Na záver uvediem, že v období od 1. 1. 2010 do 1. 6. 2010 bolo zaradených do programu udržiavania 441 profesionálnych vojakov a prepustených z dôvodu, že neboli zaradení do programu udržiavania (aj opakovane) 28 profesionálni vojaci. Nejde totiž o to, aby sme za každú cenu vojakov prepúšťali. Máme naopak záujem o ľudí, ktorí spĺňajú osobitné predpoklady na výkon funkcie a na hodnosť, zdravotnú, či psychickú spôsobilosť, fyzickú zdatnosť na výkon štátnej služby, je to v záujme služobného úradu (napr. PRV má v záveroch služobných hodnotení dosahovanie lepších než čiastočne uspokojivých výsledkov), je nedostatok PRV vo funkciách s príslušnou vojenskou odbornosťou a funkciu nie je možné obsadiť na základe konkurenčného výberu alebo ak dopĺňovanie ozbrojených síl nezodpovedá potrebám ozbrojených síl.

šené a uvoľnené. Niektoré technické prostriedky, napríklad čipová karta elektronického podpisu, by nemal materialista od užívateľa prevziať skôr ako bude podpisový certifikát daného používateľa zrušený.

PS: Nezapadnite si pozrieť novú stránku Kontaktného centra na adrese: Kc.mil.sk

Minútovník

/ kpt. Miloš ARNOLD

/ oddelenie protokolu KaMO

Pri organizovaní protokolárnych aktivít nám často pomáha pomôcka pod názvom minútovník. Tu máme podrobný časový harmonogram postupne od príchodu hostí až po ich odchod z krajiny. Takúto pomôcku však používame nielen pri návšteve hostí, ale aj pri ceste našich predstaviteľov do zahraničia. Protokolárny minútovník má formu malej knižky, ktorú môžeme pohodlne vložiť do kabelky alebo do vnútorného vrecka saka.

V úvode minútovníka ja uvedený dátum návštevy, názov krajiny, ktorá nás navštívi alebo ktorú ideme navštíviť. Na začiatku je uvedený uvítací príhovor hlavného hostiteľa a postupne na ďalšej strane je protokolárny zoznam všetkých hostí spolu s ich funkciami a protokolárny zoznam našich členov delegácie počas návštevy.

V ďalšej časti minútovníka je umiestnený podrobný program hostí v krajine s uvedením, koho navštívia a kto sa menovite zúčastní návštevy za hostí a za hostiteľov. Pri jednotlivých bodoch je uvedené oblečenie, vhodné na každú časť programu. Hneď na začiatku je podrobný uvítací ceremoniál aj s jednotlivými bodmi, ktoré po sebe nasledujú, kto, kde a koho víta a kto, kde a koho predstavuje. Rovnako je to aj pri ceremoniáli lúčenia. Po podrobnom programe nasleduje rozpis dopravy jednotlivých členov delegácie s určením presného zasadacieho poriadku v jednotlivých automobiloch a určením poradia automobilov v autokolóne. Počas presunov sa veľakrát zostavenie kolóny mení, teda aj zloženia jednotlivých autokolón sú uvedené k jednotlivým bodom programu.

V prípade, že krajinu navštívi partner hlavného hosťa, je v minútovníku uvedený aj podrobný minútovník partnera, vrátane podrobného rozpisu dopravy v jednotlivých bodoch programu.

V minútovníku sa nachádzajú aj všetky dôležité kontaktné údaje na všetky zainteresované osoby, ktoré sú zodpovedné za organizáciu programu a kontakty na všetky zúčastnené inštitúcie, vrátane nemocnice, polície, ubytovania a zastupiteľských úradov.

V závere minútovníka je uvedené počasie, aké sa očakáva počas návštevy aj s odporúčaním vhodného oblečenia. Uvedené sú životopisy najhlavnejšieho hosťa a hostiteľa a stručná informácia o našej krajine. Po vypracovaní sa minútovník prekladá do jazyka krajiny, ktorá navštívi Slovenskú republiku, prípadne do jazyka, na ktorom sa dohodnú obidve zainteresované strany.

Slovník anglicko-slovenský

uninhabited - neobývaný, neosídlený
vaccination - očkovanie, vakcinácia
venomous - jedovatý, smrteľný, zlovestný
verify - overiť
wound - rana, poranenie
youngster - mladík
admirer - obdivovateľ
affect - ovplyvňovať, pôsobiť
anxiety - úzkosť, nepokoj
assault - napadnutie, prepadnutie
basement - suterén (obyvateľný)
strict - prísny
substitute - nahradiť, zastupiť
remote - vzdialený
shade - odtieň
solar - slnečný
sparkle - iskriť
spot - miesto, bod
patriotic - vlastenecký
overlook - prehliadnuť
postpone - odložiť, odsunúť
protector - ochrana
rarely - zriedka
chain - reťaz
intolerable - neznesiteľný
formation - formácia, útvar
die out - vymrieť
endanger - ohroziť
expectation - očakávanie

Ste Ježiš?

/ por. Mgr. Jozef MICHŇÁK, SDB

duchovný protiletadlovej
raketovej brigády Nitra

Prežívame čas zaslužených dovoleniek, čas oddychu, čas prázdnin. Rodiny cestujú na miesta, ktoré starostlivo vyberali už počas celého roka. Aká bude naša dovolenka, aké budú prázdniny našich detí? Nečakaj to, čo si sám do atmosféry oddychu nedal. Naše spomienky pomáhajú motivovať nás, aby staré zážitky boli prekonané novými, aby bolo o čom hovoriť s kolegami, keď sa vrátíme do práce. Aby aj moje deti prežili prázdniny, na ktoré budú rady spomínať.

Či budem tam, alebo tam, či budem robiť to, alebo ono, ak som veriaci, nikdy nie som sám. Vždy je so mnou Boh. On je Darcom všetkých darov. Ak mi On dáva všetko, čo potrebujem, tak mňa dá všetko potrebné aj na to, aby som čas oddychu a voľna prežil tak, ako je to pre mňa a pre mojich najbližších najlepšie. Nech tento čas nie je časom bez vzťahu k Nemu, bez vzťahu k najbližším. Počas roka sa sťažujeme, že nemáme čas na modlitbu, na omšu, na Boha, že musíme urobiť to, či ono. Akoby bolo vždy dôležitejšie niečo iné než Boh, než moji najbližší. Či to bolo skutočne tak, alebo nie, či to bola, alebo nebola len lacná výhovorka a zdôvodnenie našej lenivosti, to už nie je dôležité, lebo minulosť už nie je v našich rukách. Dôležitý je prítomný okamih. Niektoré možnosti sa nevrátia.

Ak mám niekoho rád a záleží mi na vzťahu k nemu, tak sa snažím s ním rád a často stretávať a rozprávať. Ak mi záleží na vzťahu k Bohu, tak sa s Ním rád stretávam, rád sa s Ním rozprávam. To znamená, že rád pôjdem na sv. omšu aj cez týždeň, že sa budem rád modliť, a to nie len pre splnenie povinnosti. Myslím si, že ešte nie je docenená hodnota spoločnej modlitby v našich rodinách. Slová znejú, ale príklady priťahujú. Keď deti vidia svojich rodičov modliť sa, tak sa aj oni budú modliť, aj pre nich bude modlitba – rozhovor s Bohom dôležitá. Tiež nie je bez hodnoty, aby sme si počas voľna prečítali nejakú dobrú knihu, ktorá nebude len chvíľou oddychu, ale aj silnou motiváciou pre budúcnosť. Obzvlášť deti a mládež majú rady vzory a potrebujú ich, hviezdy, ktorým sa chcú podobáť. Tých falošných a nereálnych hrdinov majú veľa a tlačia sa im, ba až vnucujú cez nekritické médiá. Máme však aj vzory, ktoré neponúkajú len rýchle a lacné hrdinstvo, ale trvalé hodnoty, ktoré stváňujú charakter človeka pre spokojnosť okolia, jeho samého, ale hlavne Boha.

Naším najväčším vzorom a príkladom je a skutočne aj má byť Ježiš Kristus. Nemôžem niekoho milovať a pripodobňovať sa mu, ak ho nepoznám. Jeden príbeh hovorí o bohatom mužovi, ktorý jedného dňa zobral do svojho prepychového auta deti z chudobnej štvrte. Povoził ich po meste, zobral ich do obchodu, kde im kúpil nové oblečenie a pozval ich na chutný obed do reštaurácie. Nakoniec každému podaroval nejakú drobnosť na pamiatku, aby nezabudli, že aj ony majú robiť iným dobre. Keď sa deti ľútili s týmto mužom, jeden z obdarovaných chlapcov sa ho spýtal: „Ste Ježiš?“ Želám sebe, ale aj vám všetkým, aby tieto prázdniny a dovolenky, teda čas oddychu, bol pre nás využitou šancou nie viac mať, ale viac byť človekom, ktorý sprítomní vo svojom okolí Ježiša, Jeho lásku a pokoj. Potom určite tieto prázdniny nebudú prázdne dni, ale obrovským dobrodružstvom a krokom v našom osobnom živote, a najmä vo vzťahu k našim najbližším a k Bohu. Nech aj nám niekto právom položí otázku: „Ste Ježiš?“.

Ponorková choroba

/ kpt. Michaela ŠTAMMOVÁ

/ foto PhDr. Alena HARAGOVÁ

Významným nepriaznivým javom, s ktorým musia rátať všetci profesionálni vojaci počas svojho pôsobenia v zahraničných misiách a operáciách je tzv. ponorková choroba. Tento fenomén je takmer vždy pozorovateľný na malých skupinkách ľudí dlhodobu uzavretých do obmedzeného priestoru.

Pôvodne bol pozorovaný na posádkach ponoriek a dodnes je veľkou prekážkou napr. kozmických letov. Často býva príčinou rozpadu hudobných kapiel, partnerstiev, ovplyvňuje dokonca aj výsledky športovcov počas dlhodobých sústredení.

Nedostatok súkromia a stereotyp, z ktorého niet úniku, zvyšuje únavu a znižuje toleranciu. Ľudia sa stávajú vzťahovými, popudlivými, klesá ich otvorenosť, ochota k vzájomnej spolupráci a komunikácii. Jednoducho, svojou stálou blízkosťou si vzájomne začínajú liezť na nervy tak, že si to človek žijúci v normálnych podmienkach ani nedokáže predstaviť. Na rozdiel od bežných medziľudských konfliktov, pri ponorkovej chorobe im začne prekážať na partnerovi aj spôsob akým dýcha či pije kávu.

Pri hľadaní odpovede na otázku, čo by sme mohli urobiť, aby sme ponorkovej chorobe predišli alebo aspoň zmiernili jej prežívania, si musíme na rovinu povedať, že hoci je tento jav intenzívne skúmaný, vôbec nie je doposiaľ vyriešený. Napriek tomu isté možnosti máme:

- V prvom rade si musíme uvedomiť, že ponorková choroba určite príde (aj keď som na misii s partiou najlepších kamarátov). Vopred si dohodnite pravidlá vzájomného dočasného spolunávania. Takéto pravidlá môžu byť vtipne spísané, ozdobené obrázkami – aby nemali charakter zmluvy a nepôsobili odstrašujúco a príliš formálne.

- Problémy, ktoré sa vyskytnú, treba riešiť čím skôr. Nenechajte v sebe narastať napätie z maličkostí, pravdepodobne by ste vybuchli v najmenej vhodnom okamihu. Nájdite vhodný čas a miesto (nie keď ste vy alebo vaši kolegovia unavení, rozčúlení alebo chorí. Takisto platí, že prítomní by mali byť len tí kolegovia, ktorých sa to bezprostredne týka.) a povedzte, čo konkrétne vám prekáža. Vždy hovorte len o konkrétnom správaní alebo veciach, ktoré je človek schopný zmeniť alebo ovládať. Ťažko môžeme od niekoho chcieť, aby napr. prestal chrápať. Navrhnite tiež pre vás prijateľné možnosti riešenia problému.
- Nedostatok súkromia môžete zmierniť fotkami svojich blízkych, obrázkami od detí.
- Snažte sa vybiť napätie, ktoré sa vo vás hromadí, najlepšie fyzickou námahou a športom.
- Pozerajte na veci s odstupom a nezabúdajte na humor.

Raz som čítala sci-fi poviedku, v ktorej medziplanetárna spoločnosť rieši ponorkovú chorobu u kozmonautov na svojich základniach tak, že tam vysla profesionála. Je to človek, ktorý prichádza, aby kozmonautom urobil rezne a so sebou si nesie suché rožky na strúhanku. Čo urobí strúhanka v prostredí bez gravitácie si viete predstaviť a reakcie kozmonautov asi tiež. Z tohto profesionála sa tak stáva spoločný problém, ktorý celú posádku vždy spoľahlivo zjednotí.

Červená pre mobily

/ text a foto Jozef ŽIAK

V priestoroch najvyššie položeného rekreačného zariadenia ozbrojených síl: Vojenskej zotavovne a hotela Smrekovica, ktorá sa nachádza v nadmorskej výške 1428 metrov nad morom sa v dňoch 2. až 13. júla uskutočnil letný tábor ordinariátu s kresťanským zameraním pre deti príslušníkov a zamestnancov ozbrojených síl. V krásnom prostredí Národného parku Veľká Fatra sa rekreaovalo 22 detí vo veku 7 až 15 rokov z celého Slovenska.

Vedúci tábora, starší kaplán michalovského mechanizovaného práporu nadporučík Ján Čupalka doplnia, že deti zažili aj výlet do Vlkoľina, poznanie krás Veľkej Fatry, opekačky, športové hry a turnaje, táborové vylomeniny, karneval i stopovaciu súťaž. Každý deň zakončili svätou omšou. Spomína, že spočiatku boli deti zaskočené, keď im odobrali mobily a dali im ich k dispozícii len na dve hodiny

denne, aby mohli zatelefonovať rodičom. „Postupne si navykli, že príjemný deň sa dá prežiť aj bez mobilu neustále prilepeného k uchu,“ smeje sa nadporučík Čupalka.

Nový LEOPARD 2 A7+

Spoločnosť Krauss-Maffei Wegmann predstavila 14. júna budúcu generáciu hlavných bojových tankov MBT Leopard 2. Nové tanky sú označené Leopard 2 A7+ a zahŕňajú modulárny ochranný set, zvýšenú mobilitu, zlepšenú schopnosť prežitia na bojisku, posilnené prieskumné kapacity a precíznejšie rozmiestnenie rôznych zbraňových systémov. Nový model tanku úspešne prešiel testami a skúškami poverených nemeckých orgánov, čo mu umožňuje, aby bol zaradený do výzbroje nemeckých pozemných síl. Úspešný príbeh Leopardu tak pokračuje ďalej aj napriek ústupu pozície tankov v mnohých armádach.

Tým, že model A7+ vychádza z koncepcie modulárneho dizajnu, umožňuje realizovať aj operácie v zastavanom priestore, rovnako ako použitie pri bojoch s vysokou intenzitou. Má zvýšenú celokruhovou ochranu 360° počas dňa aj noci, pred nepriateľskými strelami nielen varuje, ale aj sleduje ich dráhu a rieši odvetné opatrenia. Všetky systémy a podsystémy stroja sú zosieťované a digitali-

zované. Leopard má nový systém klimatizácie a ventilácie. Napríklad na zníženie rizika zrazenia civilistov v obývaných oblastiach má veliteľ tanku k dispozícii revolučnú novinku - brzdu, ktorou môže tank spomaliť alebo celkom zastaviť a tiež nový periskop s lepším výhľadom.

Tank má zvýšenú schopnosť zasiahnuť cieľ prvou ranou aj v pohybe, môže tiež strieľať presne navádzanú muníciu. Kanón dokáže odpáliť nové programovateľné 120 mm HE strelivo, ktorým posádka zasiahne cieľ aj zozadu, kde je menej chránený. Ako doplnkovú druhú zbraň má Leopard najmodernejšiu diaľkovo ovládanú stanicu Qimek s úplnou stabilizáciou a flexibilnou konfiguráciou, pričom sa dajú použiť rôzne typy palných systémov od guľometov až po 40 mm automatický granátomet.

(rak)
foto Krauss-Maffei Wegmann

Ozbrojené sily
Slovenskej republiky

Armádny magazín
v Slovenskej televízií

PROFESIONÁL

uvidíte v premiére
každý štvrtok na
Dvojke po 16,00 h.
a v dvoch reprízach
- ich vysielač čas sledujte
na internete.

REGINA
Slovenský rozhlas 2

Plná poľná

Obľúbenú reláciu Plná poľná s počúvanosťou nad 100-tisíc poslucháčov v novom formáte, ale pod rovnakou značkou, si môžete už od nového roka vypočuť na rozhlasovej stanici Rádio Regina každú sobotu v čase od 17.10 hod. do 17.30 hod. Pribežne aj v reláciách Nočná pyramída, Pozvete nás ďalej? či Štúdio Kontakt. Teší sa na Vás tvorcovia vojenského vysielania Miroslav Minár, Petra Bihary a Bernard Roštecký.

(r)

